

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 194 (XXXVIII) — Nr. 317

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 22 aprilie 2026

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		ACTE ALE CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII	
Decizia nr. 741 din 10 decembrie 2025 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România	2–3	46. — Ordin privind aprobarea modificării Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, aprobată prin Ordinul președintelui Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării nr. 27/2024	14
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE		ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
390. — Ordin al ministrului transporturilor și infrastructurii privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV	4–8	Hotărârea din 15 decembrie 2025 în Cauza Danileț împotriva României	15–43
391. — Ordin al ministrului transporturilor și infrastructurii privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Autorității Feroviare Române — AFER	9–13	★	44–45
		Opinie concordantă	46
		Opinie concordantă comună	47–48
		Opinie separată comună	48
		Rectificări	

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 741

din 10 decembrie 2025

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România

Elena-Simina Tănăsescu	— președinte
Asztalos Csaba-Ferenc	— judecător
Mihai Busuioc	— judecător
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dacian-Cosmin Dragoș	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Cristian-Lucian Dumitra	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, excepție ridicată de Mircea Octavian Constantin în Dosarul nr. 13.697/3/2020 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.763D/2021.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 23 octombrie 2025, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan Laurențiu Sorescu, acestea fiind consemnate în încheierea de ședință de la data mai sus menționată, când Curtea, în temeiul prevederilor art. 57 și ale art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, pentru o mai bună studiere a problemelor ce au format obiectul dezbaterii, sau, după caz, în temeiul art. 58 alin. (1) din aceeași lege, din cauza imposibilității constituirii legale a completului de judecată, a amânat pronunțarea pentru datele de 5 noiembrie 2025, 4 decembrie 2025 și 10 decembrie 2025, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Sentința civilă nr. 7.619 din 18 decembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 13.697/3/2020, **Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România.** Excepția a fost ridicată de Mircea Octavian Constantin într-o cauză având ca obiect soluționarea contestației formulate împotriva deciziei de concediere.

4. În **motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile art. 3 din Legea nr. 223/2007 sunt contrare prevederilor art. 16 din Constituție. În acest sens arată că a fost angajat în funcția de personal civil navigant al Wizz Air Hungary Kft Budapest — Sucursala Otopeni, care până în anul 2010 a funcționat în România sub forma de societate comercială, iar începând cu anul 2010 și-a schimbat forma juridică în sucursală. Consideră că această schimbare s-a realizat pentru ca societatea angajatoare să se sustragă aplicării Legii nr. 223/2007 și pentru a fi privat de drepturile izvorâte din această lege. Astfel, având în vedere statutul de sucursală a angajatorului Wizz Air Hungary, dispozițiile Legii nr. 223/2007 nu au fost aplicate, fiind astfel discriminat față de celelalte persoane care lucrează în România în calitate de personal civil navigant.

5. Prin excluderea sucursalelor de la aplicarea legii criticate se creează o dublă discriminare: pe de o parte, între companiile aeriene românești față de cele străine, doar primele fiind supuse unor obligații financiare suplimentare întrucât nu au posibilitatea legală să funcționeze ca sucursală, și, pe de altă parte, între cetățenii români care lucrează în calitate de personal civil navigant, întrucât doar unii se bucură de anumite drepturi, în timp ce alții sunt excluși de la beneficiul legii, pe criterii artificiale care nu au niciun motiv obiectiv.

6. Autorul excepției susține că, deși este cetățean român, are contract individual de muncă și își desfășoară activitatea în România, nu beneficiază de prevederile legale privind statutul personalului aeronautic și nu există niciun motiv pentru care sucursalele să fie eliminate de la aplicarea dispozițiilor Legii nr. 223/2007.

7. **Tribunalul București — Secția a VIII-a pentru cauze privind conflictele de muncă și asigurări sociale** constată că există jurisprudență în materie, însă, contrar prevederilor art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 3 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 481 din 18 iulie 2007. Curtea constată că, ulterior sesizării instanței de contencios constituțional, art. 3 din Legea nr. 223/2007 a fost modificat prin art. XI pct. 1 din Legea nr. 282/2023 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu și a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 950 din 20 octombrie 2023, păstrându-se însă soluția legislativă criticată. Art. 3 din Legea nr. 223/2007, în redactarea criticată de autorul excepției, are următorul conținut: *„Personalul aeronautic civil navigant profesionist este categoria profesională din aviația civilă care, după absolvirea unei forme de învățământ recunoscute și certificate de către instituțiile abilitate ale statului, obține licență și calificare pe tip/clasă de aeronavă civilă, emise sau recunoscute de Autoritatea Aeronautică Civilă Română, având atribuții la bordul unei aeronave civile în timpul zborului, și care este remunerat pentru executarea de activități aeronautice civile, în baza unui contract individual de muncă încheiat cu un angajator având sediul sau filială în România.”*

12. Autorul excepției consideră că dispozițiile de lege criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 16 — *Egalitatea în drepturi*.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile art. 3 din Legea nr. 223/2007 reglementează statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România. În acest sens, Curtea observă că legiuitorul a stabilit criteriile necesare pentru ca o persoană care are atribuții la bordul unei aeronave civile în timpul zborului să fie încadrată în categoria personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România. Astfel, acesta a impus o serie de cerințe care privesc calificarea și certificarea personalului navigant emisă sau recunoscută de autoritățile române, conform art. 2 din aceeași lege, iar în ceea ce privește angajatorul, legea prevede ca acesta să aibă sediul sau filiala în România.

14. În jurisprudența sa, Curtea s-a mai pronunțat cu privire la critici similare (Decizia nr. 365 din 11 iulie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 22 din 14 ianuarie 2025, paragrafele 15-18, și Decizia nr. 839 din 14 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 din 26 martie 2018, paragrafele 22-25), prin care instanța de contencios constituțional a respins excepția de neconstituționalitate ca neîntemeiată, reținând, în esență, că dispozițiile Legii nr. 223/2007 reglementează statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, care, datorită specificului activității desfășurate, se delimitează ca o categorie specială de salariați ce se bucură de drepturi și se supune unor obligații distincte, adiționale față de cele prevăzute în legislația muncii. Cu acele ocazii, Curtea a apreciat că această opțiune legislativă se circumscrie libertății constituționale a legiuitorului, consacrată de art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală, de a stabili condițiile și criteriile de acordare a unor drepturi, cu atât mai mult cu cât acestea au un caracter special, ce derogă de la prevederile de drept comun. În acest sens, instanța de contencios constituțional a statuat că personalul navigant prevăzut în ipoteza art. 3 din Legea nr. 223/2007 nu se află în aceeași situație cu personalul navigant care nu este angajat al unei persoane juridice de naționalitate română. Prin urmare, Curtea a reținut că nu sunt încălcate prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție.

15. Din motivarea prezentei excepții de neconstituționalitate, reiese că autorul acesteia susține că este exclus din cadrul beneficiarilor prevederilor Legii nr. 223/2007 în ceea ce privește protecția drepturilor sale, din cauza schimbării intervenite cu privire la forma de exercitare a societății angajatoare, în sensul deplasării sediului social de pe teritoriul României pe teritoriul altui stat, respectiv pe teritoriul Ungariei, unde și-a stabilit sediul principal, în timp ce pe teritoriul României funcționează sub formă de sucursală, ca o extensie în teritoriu a activității

acesteia. În opinia acestuia, dispozițiile criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, în condițiile în care se află într-o situație similară cu categoria de personal prevăzută de art. 3 din legea anterior amintită, singura diferență între aceștia constând în criteriul existenței sau inexistenței sediului ori filialei în România. În acest sens, autorul excepției pretinde că angajatorul său, în mod fraudulos, a adăugat un element de extraneitate contractului individual de muncă, care practic declanșează artificial un conflict de legi, fiind trimis la un alt sistem de drept decât dreptul intern. Cu alte cuvinte, acesta apreciază că este un caz de fraudă la lege în dreptul internațional privat prin mutarea sediului social de pe teritoriul statului român pe teritoriul altui stat, care are o legislație mai favorabilă angajatorului, angajatul fiind însă dezavantajat.

16. Or, aceste susțineri nu reprezintă argumente de neconstituționalitate a normei legale incidente, referindu-se, în mod explicit și singular, la aspecte referitoare la fondul cauzei deduse soluționării instanței de judecată, a căror analiză implică o corelare și interpretare a normelor legale incidente, raportate la situația de fapt. În temeiul art. 2 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității normelor legale cu care a fost sesizată, iar nu asupra modalității de interpretare și aplicare a acestora în cauza dedusă judecării de fond. Mai mult, în sensul jurisprudenței Curții Constituționale, de principiu, nu intră în atribuțiile sale cenzurarea interpretării date de către instanțele judecătorești unei dispoziții legale, controlul judecătoresc realizându-se exclusiv în cadrul sistemului căilor de atac prevăzut de lege, în temeiul prevederilor art. 126 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora justiția se înfăptuiește prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 143 din 15 martie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 7 aprilie 2005).

17. În subsidiar, Curtea reține că, în speță, este de competența instanței de judecată să aplice normele de conflict prevăzute de art. 2.557-2.632 din Codul civil, urmând să aprecieze asupra existenței/inexistenței unui caz de fraudă la lege în dreptul internațional privat, respectiv dacă a existat o manipulare deliberată a elementelor de legătură pentru a se sustrage de la legea care ar fi fost aplicată în mod normal dacă în continuare funcționa sub forma de persoană juridică română cu sediul sau filiala în România.

18. Astfel, având în vedere prevederile art. 2 alin. (2) și ale art. 3 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, coroborate cu art. 126 alin. (1) și art. 142 din Constituție, excepția de neconstituționalitate astfel formulată este inadmisibilă, aspectele criticate nevizând competența Curții Constituționale, ci a instanțelor judecătorești.

19. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, excepție ridicată de Mircea Octavian Constantin în Dosarul nr. 13.697/3/2020 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 10 decembrie 2025.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

ELENA-SIMINA TĂNĂSESCU

Magistrat-asistent,
Cristian-Lucian Dumitra

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

O R D I N

privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV

Având în vedere Referatul Direcției economice nr. 1.074 din 7.04.2026 prin care se propune spre aprobare bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV,

în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 11 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 449/2003 privind organizarea și funcționarea Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV, cu modificările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 9 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul transporturilor și infrastructurii emite prezentul ordin.

Art. 1. — (1) Se aprobă bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV, care funcționează în subordinea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii și care se finanțează din venituri proprii, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Defalcarea pe trimestre a indicatorilor prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli modificat al Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV se aprobă de către consiliul de conducere al acestuia.

Art. 2. — (1) Cheltuielile totale aferente veniturilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli al Centrului Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV reprezintă limite maxime și nu pot fi depășite decât în cazuri justificate și numai cu aprobarea ministrului transporturilor și infrastructurii.

(2) În cazul în care în execuție se înregistrează nerealizări ale veniturilor aprobate, Centrul Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale — CERONAV poate efectua cheltuieli proporțional cu gradul de realizare a veniturilor.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul transporturilor și infrastructurii,
Ciprian-Constantin Șerban

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
pe anul 2026 pentru Centrul Român pentru Pregătirea și Perfecționarea Personalului din Transporturi Navale —
CERONAV

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
00.01	10		VENITURI PROPRII TOTAL VENITURI	76.119,00
00.02			I. VENITURI CURENTE	48.659,00
29.00			C. VENITURI NEFISCALE	48.659,00
30.00			C1. VENITURI DIN PROPRIETATE	210,00
30.10			VENITURI DIN PROPRIETATE	200,00
	05		Venituri din concesiuni și închirieri	200,00
	50		Alte venituri din proprietate	
31.10			VENITURI DIN DOBÂNZI	10,00
	03		Alte venituri din dobânzi	10,00
33.00	10		C2. VÂNZĂRI DE BUNURI ȘI SERVICII	48.449,00
33.10			VENITURI DIN PRESTĂRI DE SERVICII ȘI ALTE ACTIVITĂȚI	48.449,00
	17		Venituri din organizări de cursuri de calificare și conv.profesională	48.441,00
	50		Alte venituri din prestări de servicii și alte activități	8,00
36.10			DIVERSE VENITURI	
	04		Venituri din producerea riscurilor asigurate	
40.10			III. OPERAȚIUNI FINANCIARE	14.765,00
	15		Sume utilizate din excedentul anului precedent pentru efectuarea de cheltuieli	14.765,00
42.00	10		IV. SUBVENȚII	2.600,00
42.10			SUBVENȚII DE LA ALTE ADMINISTRAȚII	2.600,00
	93		Subvenții de la bugetul de stat către instituții publice finanțate parțial sau integral din venituri proprii necesare susținerii derulării proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare aferente perioadei de programare 2021-2027	2.600,00
45.10			V. Sume primite de la UE/alti donatori in contul platilor efectuate si prefinantari	10.095,00
	48		Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), aferent cadrului financiar 2021-2027	9.278,00
	72		Alte programe comunitare finanțate în perioada 2021-2027	817,00
84.10	50		CHELTUIELI TOTAL	
			I. Credite de angajament	82.453,00
			II. Credite bugetare	76.119,00
01			CHELTUIELI CURENTE	
			I. Credite de angajament	57.164,00
			II. Credite bugetare	50.830,00
10			Titlul I. CHELTUIELI DE PERSONAL	
			I. Credite de angajament	22.042,00
			II. Credite bugetare	22.042,00
	10.01		Cheltuieli salariale în bani	
			I. Credite de angajament	21.484,00
			II. Credite bugetare	21.484,00
		01	Salarii de bază	
			I. Credite de angajament	16.566,00
			II. Credite bugetare	16.566,00
		05	Sporuri pentru condiții de muncă	
			I. Credite de angajament	1.684,00
			II. Credite bugetare	1.684,00
		06	Alte sporuri	
			I. Credite de angajament	2.005,00
			II. Credite bugetare	2.005,00
		12	Indemnizații plătite unor persoane din afara unității	
			I. Credite de angajament	448,00
			II. Credite bugetare	448,00
		13	Drepturi de delegare	
			I. Credite de angajament	308,00
			II. Credite bugetare	308,00
		17	Indemnizații de hrană	

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
			I. Credite de angajament	426,00
			II. Credite bugetare	426,00
		30	Alte drepturi salariale în bani	
			I. Credite de angajament	47,00
			II. Credite bugetare	47,00
	10.02		Cheltuieli salariale în natură	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
		06	Vouchere de vacanță	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
	10.03		Contribuții	
			I. Credite de angajament	478,00
			II. Credite bugetare	478,00
		07	Contribuția asiguratorie pentru muncă	
			I. Credite de angajament	478,00
			II. Credite bugetare	478,00
20			Titlul II. BUNURI ȘI SERVICII	
			I. Credite de angajament	15.638,00
			II. Credite bugetare	15.638,00
	20.01		Bunuri și servicii	
			I. Credite de angajament	11.110,00
			II. Credite bugetare	11.110,00
		01	Furnituri de birou	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
		02	Materiale pentru curățenie	
			I. Credite de angajament	60,00
			II. Credite bugetare	60,00
		03	Încălzit, iluminat și forță motrică	
			I. Credite de angajament	1.760,00
			II. Credite bugetare	1.760,00
		04	Apă, canal și salubritate	
			I. Credite de angajament	275,00
			II. Credite bugetare	275,00
		05	Carburanți și lubrifianți	
			I. Credite de angajament	125,00
			II. Credite bugetare	125,00
		06	Piese de schimb	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		07	Transport	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		08	Poștă, telecomunicații, radio, tv, internet	
			I. Credite de angajament	110,00
			II. Credite bugetare	110,00
		09	Materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional	
			I. Credite de angajament	4.700,00
			II. Credite bugetare	4.700,00
		30	Alte bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare	
			I. Credite de angajament	4.000,00
			II. Credite bugetare	4.000,00
	20.02		Reparații curente	
			I. Credite de angajament	950,00
			II. Credite bugetare	950,00
	20.05		Bunuri de natura obiectelor de inventar	
			I. Credite de angajament	2.050,00
			II. Credite bugetare	2.050,00
		01	Uniforme și echipament	
			I. Credite de angajament	1.200,00
			II. Credite bugetare	1.200,00
		03	Lenjerie și accesorii de pat	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
		30	Alte obiecte de inventar	

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
			I. Credite de angajament	800,00
			II. Credite bugetare	800,00
	20.06		Deplasări, detașări, transferări	
			I. Credite de angajament	160,00
			II. Credite bugetare	160,00
		01	Deplasări interne, detașări, transferări	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
		02	Deplasări în străinătate	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
	20.11		Cărți, publicații și materiale documentare	
			I. Credite de angajament	88,00
			II. Credite bugetare	88,00
	20.12		Consultanță și expertiză	
			I. Credite de angajament	30,00
			II. Credite bugetare	30,00
	20.13		Pregătire profesională	
			I. Credite de angajament	400,00
			II. Credite bugetare	400,00
	20.14		Protecția muncii	
			I. Credite de angajament	300,00
			II. Credite bugetare	300,00
	20.25		Cheltuieli judiciare și extrajudiciare derivate din acțiuni în reprezentarea intereselor statului, potrivit dispozițiilor legale	
			I. Credite de angajament	10,00
			II. Credite bugetare	10,00
	20.30		Alte cheltuieli	
			I. Credite de angajament	540,00
			II. Credite bugetare	540,00
		01	Reclamă și publicitate	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
		02	Protocol și reprezentare	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
		03	Prime de asigurare non-viață	
			I. Credite de angajament	200,00
			II. Credite bugetare	200,00
		07	Fondul Președintelui/Fondul conducătorului instituției publice	
			I. Credite de angajament	10,00
			II. Credite bugetare	10,00
		30	Alte cheltuieli cu bunuri și servicii	
			I. Credite de angajament	200,00
			II. Credite bugetare	200,00
56			Titlul VIII. PROIECTE CU FINANȚARE DI FONDURI EXTERNE NERAMBURSABILE	
			I. Credite de angajament	18.744,00
			II. Credite bugetare	12.410,00
	56.48		Programe finanțate din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), aferente cadrului financiar 2021 - 2027	
			I. Credite de angajament	18.244,00
			II. Credite bugetare	11.910,00
		01	Finanțare națională	
			I. Credite de angajament	3.462,00
			II. Credite bugetare	2.282,00
		02	Finanțare de la Uniunea Europeană	
			I. Credite de angajament	13.946,00
			II. Credite bugetare	9.228,00
		03	Cheltuieli neeligibile	
			I. Credite de angajament	836,00
			II. Credite bugetare	400,00
	56.72		Alte programe comunitare finanțate în perioada 2021-2027	
			I. Credite de angajament	500,00
			II. Credite bugetare	500,00
		01	Finanțare națională	

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
			I. Credite de angajament	100,00
			II. Credite bugetare	100,00
		02	Finanțare externă nerambursabilă	
			I. Credite de angajament	400,00
			II. Credite bugetare	400,00
		03	- Cheltuieli neeligibile	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
57			Titlul IX. ASISTENȚĂ SOCIALĂ	
			I. Credite de angajament	400,00
			II. Credite bugetare	400,00
	57.02		Ajutoare sociale	
			I. Credite de angajament	400,00
			II. Credite bugetare	400,00
		01	Ajutoare sociale în numerar	
			I. Credite de angajament	400,00
			II. Credite bugetare	400,00
		03	Tichete de creșă și tichete sociale pentru grădiniță	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
59			Titlul XI. ALTE CHELTUIELI	
			I. Credite de angajament	340,00
			II. Credite bugetare	340,00
	59.40		Sume aferente persoanelor cu handicap neîncadrate	
			I. Credite de angajament	340,00
			II. Credite bugetare	340,00
			CHELTUIELI DE CAPITAL	
			I. Credite de angajament	25.289,00
			II. Credite bugetare	25.289,00
71			Titlul XV ACTIVE NEFINANCIARE	
			I. Credite de angajament	25.289,00
			II. Credite bugetare	25.289,00
	71.01		Active fixe	
			I. Credite de angajament	24.689,00
			II. Credite bugetare	24.689,00
		01	Construcții	
			I. Credite de angajament	1.583,00
			II. Credite bugetare	1.583,00
		02	Mașini, echipamente și mijloace de transport	
			I. Credite de angajament	20.853,00
			II. Credite bugetare	20.853,00
		03	Mobilier, aparatură birotică și alte active corporale	
			I. Credite de angajament	1.419,00
			II. Credite bugetare	1.419,00
		30	Alte active fixe	
			I. Credite de angajament	834,00
			II. Credite bugetare	834,00
	71.03		Reparații capitale aferente activelor fixe	
			I. Credite de angajament	600,00
			II. Credite bugetare	600,00

Date de fundamentare a cheltuielilor de personal în bugetul de venituri și cheltuieli modificat pe anul 2026:

- 1) Număr mediu de personal: 175 persoane;
- 2) Câștigul mediu brut lunar: 9.838 lei/salariat;
- 3) În câștigul mediu brut lunar de la punctul 2) nu este cuprinsă și suma destinată plății conducătorului unității (suma de 186 mii lei);
- 4) În cheltuielile cu salariile sunt cuprinse și indemnizațiile membrilor Consiliului de Conducere și alte drepturi plătite unor persoane din afara unității (suma de 448 mii lei), precum și drepturile de delegare (suma de 308 mii lei).

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

ORDIN**privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli
pe anul 2026 al Autorității Feroviare Române — AFER**

Având în vedere Referatul Direcției economice nr. 1.071 din 7.04.2026, prin care se propune spre aprobare bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Autorității Feroviare Române — AFER,

în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, ale Ordonanței Guvernului nr. 14/2023 privind reorganizarea unor instituții publice din domeniul feroviar în subordinea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii,

în temeiul prevederilor art. 9 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 5 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 310/2023 privind organizarea și funcționarea Autorității Feroviare Române — AFER,

ministrul transporturilor și infrastructurii emite prezentul ordin.

Art. 1. — (1) Se aprobă bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2026 al Autorității Feroviare Române — AFER, care funcționează în subordinea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii și care se finanțează din venituri proprii, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Defalcarea pe trimestre a indicatorilor prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli rectificat al Autorității Feroviare Române — AFER se aprobă de către consiliul de conducere al acesteia.

Art. 2. — (1) Cheltuielile totale aferente veniturilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli al Autorității Feroviare Române — AFER reprezintă limite maxime și nu pot fi depășite decât în cazuri justificate și numai cu aprobarea ministrului transporturilor și infrastructurii.

(2) În cazul în care în execuție se înregistrează nerealizări ale veniturilor aprobate, Autoritatea Feroviară Română — AFER poate efectua cheltuieli proporțional cu gradul de realizare a veniturilor.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul transporturilor și infrastructurii,
Ciprian-Constantin Șerban

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI RECTIFICAT
pe anul 2026 pentru Autoritatea Feroviară Română — AFER

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
00.01	10		VENITURI PROPRII TOTAL VENITURI	145.790,00
00.02			I. VENITURI CURENTE	125.790,00
29.00			C. VENITURI NEFISCALE	125.790,00
33.00	10		C2.VÂNZĂRI DE BUNURI ȘI SERVICII	125.790,00
33.10			VENITURI DIN PRESTĂRI DE SERVICII ȘI ALTE ACTIVITĂȚI	125.770,00
	08		Venituri din prestări servicii	125.570,00
	20		Venituri din cercetare	
	50		Alte venituri din prestări de servicii și alte activități	200,00
35.10			AMENZI, PENALITĂȚI ȘI CONFISCĂRI	20,00
	50		Alte amenzi, penalități și confiscări	20,00
39.10			II.VENITURI DIN CAPITAL	
	50		Alte venituri din valorificarea unor bunuri	
40.10			III. OPERAȚIUNI FINANCIARE	20.000,00
	15		Sume utilizate din excedentul anului precedent pentru efectuarea de cheltuieli	20.000,00
84.10	50		CHELTUIELI TOTAL	
			I. Credite de angajament	145.790,00
			II. Credite bugetare	145.790,00
01			CHELTUIELI CURENTE	
			I. Credite de angajament	129.418,00
			II. Credite bugetare	129.418,00
10			Titlul I. CHELTUIELI DE PERSONAL	
			I. Credite de angajament	76.900,00
			II. Credite bugetare	76.900,00
	10.01		Cheltuieli salariale în bani	
			I. Credite de angajament	74.400,00
			II. Credite bugetare	74.400,00
		01	Salarii de bază	
			I. Credite de angajament	64.800,00
			II. Credite bugetare	64.800,00
		05	Sporuri pentru condiții de muncă	
			I. Credite de angajament	6.000,00
			II. Credite bugetare	6.000,00
		06	Alte sporuri	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		12	Indemnizații plătite unor persoane din afara unității	
			I. Credite de angajament	600,00
			II. Credite bugetare	600,00
		13	Drepturi de delegare	
			I. Credite de angajament	500,00
			II. Credite bugetare	500,00
		17	Indemnizații de hrană	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		30	Alte drepturi salariale în bani	
			I. Credite de angajament	2.500,00
			II. Credite bugetare	2.500,00
	10.02		Cheltuieli salariale în natură	
			I. Credite de angajament	900,00
			II. Credite bugetare	900,00
		01	Tichete de masă	

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		05	Transport la și de la locul de muncă	
			I. Credite de angajament	900,00
			II. Credite bugetare	900,00
		06	Vouchere de vacanță	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
	10.03		Contribuții	
			I. Credite de angajament	1.600,00
			II. Credite bugetare	1.600,00
		07	Contribuția asiguratorie pentru muncă	
			I. Credite de angajament	1.600,00
			II. Credite bugetare	1.600,00
20			Titlul II. BUNURI ȘI SERVICII	
			I. Credite de angajament	44.818,00
			II. Credite bugetare	44.818,00
	20.01		Bunuri și servicii	
			I. Credite de angajament	6.790,00
			II. Credite bugetare	6.790,00
		01	Furnituri de birou	
			I. Credite de angajament	80,00
			II. Credite bugetare	80,00
		02	Materiale pentru curățenie	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
		03	Încălzit, iluminat și forță motrică	
			I. Credite de angajament	2.300,00
			II. Credite bugetare	2.300,00
		04	Apă, canal și salubritate	
			I. Credite de angajament	130,00
			II. Credite bugetare	130,00
		05	Carburanți și lubrifianți	
			I. Credite de angajament	400,00
			II. Credite bugetare	400,00
		06	Piese de schimb	
			I. Credite de angajament	200,00
			II. Credite bugetare	200,00
		07	Transport	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		08	Poștă, telecomunicații, radio, tv, internet	
			I. Credite de angajament	230,00
			II. Credite bugetare	230,00
		09	Materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional	
			I. Credite de angajament	1.000,00
			II. Credite bugetare	1.000,00
		30	Alte bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare	
			I. Credite de angajament	2.400,00
			II. Credite bugetare	2.400,00
	20.02		Reparații curente	
			I. Credite de angajament	13.008,00
			II. Credite bugetare	13.008,00
	20.04		Medicamente și materiale sanitare	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		01	Medicamente	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		02	Materiale sanitare	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
	20.05		Bunuri de natura obiectelor de inventar	
			I. Credite de angajament	450,00
			II. Credite bugetare	450,00
		01	Uniforme și echipament	
			I. Credite de angajament	40,00
			II. Credite bugetare	40,00
		03	Lenjerie și accesorii de pat	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		30	Alte obiecte de inventar	
			I. Credite de angajament	410,00
			II. Credite bugetare	410,00
	20.06		Deplasări, detașări, transferări	
			I. Credite de angajament	780,00
			II. Credite bugetare	780,00
		01	Deplasări interne, detașări, transferări	
			I. Credite de angajament	550,00
			II. Credite bugetare	550,00
		02	Deplasări în străinătate	
			I. Credite de angajament	230,00
			II. Credite bugetare	230,00
	20.11		Cărți, publicații și materiale documentare	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
	20.12		Consultanță și expertiză	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
	20.13		Pregătire profesională	
			I. Credite de angajament	120,00
			II. Credite bugetare	120,00
	20.14		Protecția muncii	
			I. Credite de angajament	180,00
			II. Credite bugetare	180,00
	20.25		Cheltuieli judiciare și extrajudiciare derivate din acțiuni în reprezentarea intereselor statului, potrivit dispozițiilor legale	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
	20.30		Alte cheltuieli	
			I. Credite de angajament	23.440,00
			II. Credite bugetare	23.440,00
		01	Reclamă și publicitate	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		02	Protocol și reprezentare	
			I. Credite de angajament	130,00
			II. Credite bugetare	130,00
		03	Prime de asigurare non-viață	
			I. Credite de angajament	700,00
			II. Credite bugetare	700,00
		04	Chirii	
			I. Credite de angajament	590,00
			II. Credite bugetare	590,00
		07	Fondul Președintelui/Fondul conducătorului instituției publice	
			I. Credite de angajament	20,00
			II. Credite bugetare	20,00
		30	Alte cheltuieli cu bunuri și servicii	
			I. Credite de angajament	22.000,00
			II. Credite bugetare	22.000,00

- mii lei -

Cap./ Titlu	Subcap. Articol	Paragraf Alineat	Denumirea indicatorilor	Program 2026
A	B	C	D	1
55			Titlul VII. ALTE TRANSFERURI	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
	55.02		Transferuri curente în străinătate (către organizații internaționale)	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
		01	Contribuții și cotizații la organisme internaționale	
			I. Credite de angajament	50,00
			II. Credite bugetare	50,00
57			Titlul IX. ASISTENȚĂ SOCIALĂ	
			I. Credite de angajament	7.200,00
			II. Credite bugetare	7.200,00
	57.02		Ajutoare sociale	
			I. Credite de angajament	7.200,00
			II. Credite bugetare	7.200,00
		01	Ajutoare sociale în numerar	
			I. Credite de angajament	7.200,00
			II. Credite bugetare	7.200,00
		03	Tichete de creșă și tichete sociale pentru grădiniță	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
59			Titlul XI. ALTE CHELTUIELI	
			I. Credite de angajament	450,00
			II. Credite bugetare	450,00
	59.40		Sume aferente persoanelor cu handicap neîncadrate	
			I. Credite de angajament	450,00
			II. Credite bugetare	450,00
			CHELTUIELI DE CAPITAL	
			I. Credite de angajament	16.372,00
			II. Credite bugetare	16.372,00
71			Titlul XV. ACTIVE NEFINANCIARE	
			I. Credite de angajament	16.372,00
			II. Credite bugetare	16.372,00
	71.01		Active fixe	
			I. Credite de angajament	16.372,00
			II. Credite bugetare	16.372,00
		01	Construcții	
			I. Credite de angajament	10.355,00
			II. Credite bugetare	10.355,00
		02	Mașini, echipamente și mijloace de transport	
			I. Credite de angajament	5.451,00
			II. Credite bugetare	5.451,00
		03	Mobilier, aparatură birotică și alte active corporale	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	
		30	Alte active fixe	
			I. Credite de angajament	566,00
			II. Credite bugetare	566,00
	71.03		Reparații capitale aferente activelor fixe	
			I. Credite de angajament	
			II. Credite bugetare	

Date de fundamentare a cheltuielilor de personal în bugetul de venituri și cheltuieli rectificat pe anul 2026:

- 1) Număr mediu de personal: 300 persoane
- 2) Câștigul mediu brut lunar: 19.607 lei/salariat
- 3) În câștigul mediu salarial brut lunar de la punctul 2) nu este cuprinsă și suma aferentă salariilor Directorului General (suma de 450 mii lei);
- 4) În cheltuielile salariale în bani sunt cuprinse și indemnizațiile membrilor Consiliului de Conducere (suma de 600 mii lei), precum și indemnizațiile de delegare (suma de 500 mii lei),
- 5) În câștigul mediu salarial brut lunar nu este cuprinsă suma de 2.500 mii lei reprezentând decontare servicii turistice, conform CCM.

ACTE ALE CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

ORDIN

**privind aprobarea modificării Procedurii interne
de soluționare a petițiilor și sesizărilor Consiliului Național
pentru Combaterea Discriminării,
aprobată prin Ordinul președintelui Consiliului Național
pentru Combaterea Discriminării nr. 27/2024**

Având în vedere prevederile art. III alin. (3) din Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare,

în temeiul art. 29 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

președintele interimar al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă modificarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor, aprobată prin Ordinul președintelui Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării nr. 27/2024, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 12 februarie 2024, conform anexei care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Președintele interimar al Consiliului Național
pentru Combaterea Discriminării,
Cătălin Valentin Raiu

București, 20 aprilie 2026.
Nr. 46.

ANEXĂ

MODIFICAREA

**Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor,
aprobată prin Ordinul președintelui Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării
nr. 27/2024, adoptată de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării**

1. La articolul 11 alineatul (1), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) numele, domiciliul sau reședința părților, respectiv, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor, cu excepția situației în care petentul nu dispune personal de datele persoanei reclamate și nici nu le poate obține. Dacă reclamatul are domiciliul sau reședința în străinătate se va preciza domiciliul procedural ales din România sau adresa de e-mail unde urmează să i se facă toate comunicările privind soluționarea petiției;”.

2. La articolul 12, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) În cazul în care petentul nu aduce precizările solicitate și nici Consiliul, în situația excepției prevăzute la art. 11 alin. (1) lit. a), nu poate obține datele respective, petiția se clasează.”

ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
MAREA CAMERĂ

HOTĂRÂREA

din 15 decembrie 2025

În Cauza Danileț împotriva României

(Cererea nr. 16.915/21)
Strasbourg

Art. 10 • Libertatea de exprimare • Sancțiune disciplinară aplicată de Consiliul Superior al Magistraturii unui judecător care a publicat două mesaje pe pagina sa de Facebook • Temei juridic suficient de precis • Consolidarea de către Marea Cameră a principiilor care decurg din jurisprudența sa privind libertatea de exprimare a magistraților pe internet și pe rețelele de socializare, oferind în același timp anumite clarificări și definind o serie de criterii care iau în considerare limitele impuse acestei libertăți de obligația de rezervă inerentă funcției lor • Aplicarea în speță a noii grile de control: evaluarea comparativă a diferitelor interese aflate în joc și luarea în considerare a conținutului și a formei fiecăruia dintre cele două mesaje ale reclamantului, a contextului publicării acestora și a repercusiunilor lor, a calității în care acționează autorul lor, a naturii și a severității sancțiunii aplicate acestuia și a efectului său disuasiv asupra profesiei în ansamblu, precum și a garanțiilor procedurale de care a beneficiat • Afirmații ale reclamantului referitoare la chestiuni de interes general, legate direct sau nu de funcționarea justiției • Afirmații care nu sunt de natură să rupă echilibrul rezonabil ce trebuie să existe, pe de o parte, între gradul de implicare a reclamantului în societate, în calitate de judecător, pentru apărarea ordinii constituționale și a instituțiilor și, pe de altă parte, obligația sa de a-și păstra independența, imparțialitatea și aparențele acestei independențe și imparțialități în exercitarea atribuțiilor sale • Motive nerelevante și insuficiente • Ingerință care nu răspunde unei „nevoi sociale imperioase”

Întocmit de grefă. Nu obligă Curtea.

Hotărârea este definitivă. Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Danileț împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită în Marea Cameră compusă din:

Arnfinn Bårdsen, președinte, Lado Chanturia, Ioannis Ktistakis, Kateřina Šimáčková, María Elósegui, Gilberto Felici, Saadet Yüksel, Lorraine Schembri Orland, Andreas Zünd, Frédéric Krenc, Davor Derenčinović, Mykola Gnatovskyy, Oddný Mjöll Arnardóttir, Sebastian Rădulețu, Gediminas Sagatys, Stéphane Pisani, Úna Ní Raifeartaigh, judecători, și Abel Campos, grefier adjunct,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 18 decembrie 2024, la 14 mai și la 15 octombrie 2025, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la cea din urmă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 16.915/21) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Vasilică-Cristi Danileț („reclamantul”), a sesizat Curtea la 18 martie 2021, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de doamna N.-T. Popescu și de doamna M.-C. Ghirca-Bogdan, avocate cu sediul în București. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna O.-F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul denunță, în special, o încălcare a art. 10 din Convenție, ca urmare a sancțiunii disciplinare care i-a fost aplicată pentru publicarea a două mesaje pe pagina sa de Facebook.

4. Cererea a fost atribuită Secției a patra a Curții, în temeiul art. 52 § 1 din Regulamentul Curții („Regulamentul”). La 5 octombrie 2021, cererea a fost comunicată Guvernului.

5. Prin Hotărârea din 20 februarie 2024, o cameră a Secției a patra, compusă din Gabriele Kucsko-Stadlmayer, președinte, Tim Eicke, Faris Vehabović, Armen Harutyunyan, Ana Maria Guerra Martins, Anne Louise Bormann, Sebastian Rădulețu, judecători, și Ilse Freiwirth, grefier de secție, și-a pronunțat hotărârea. Aceasta a declarat, în unanimitate, admisibil capătul de cerere întemeiat pe art. 10 din Convenție și inadmisibil capătul de cerere întemeiat pe art. 8 din Convenție. Printre altele, camera a concluzionat, cu patru voturi la trei, încălcarea

art. 10 din Convenție. Opinia concordantă a judecătorului Rădulețu și opinia separată comună a judecătorilor Kucsko-Stadlmayer, Eicke și Bormann au fost anexate hotărârii.

6. La 20 mai 2024, Guvernul a solicitat trimiterea cauzei în fața Marii Camere. La 24 iunie 2024, Colegiul Marii Camere a admis această cerere.

7. Compunerea Marii Camere a fost stabilită în conformitate cu art. 26 §4 și §5 din Convenție și art. 24 din Regulament. Întrucât Marko Bošnjak și-a încheiat mandatul de președinte al Curții, Arnfinn Bårdsen a preluat funcția de președinte al Marii Camere în prezenta cauză (art. 10 din Regulament).

8. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la fondul cauzei (art. 59 § 1 din Regulament).

9. De asemenea, au fost primite observații din partea Media Defence, a Asociației Magistraților din România, a Asociației Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului, a Transparency International — România, a Fundației pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului și a CEU Democracy Institute, cărora președintele Marii Camere le autorizase intervenția în calitate de terți în procedura scrisă (art. 36 § 2 din Convenție și art. 71 § 1 și art. 44 § 3 din Regulament). Forumul Judecătorilor din România, a cărui autorizare de a interveni în calitate de terț în procedura în fața Camerei (art. 44 § 3 din Regulament) a fost menținută pentru procedura în fața Marii Camere, a prezentat, de asemenea, observații scrise.

10. În temeiul art. 34 § 3 și § 4 din Regulament, președintele Marii Camere i-a autorizat, la cererea acestora, pe reclamant și

pe doamna N.-T. Popescu să utilizeze limba română în procedura orală desfășurată în fața Curții.

11. La 18 decembrie 2024 a avut loc o ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg.

S-au desfășurat:

— pentru Guvern:

doamna O.-F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, agent, doamna A.-M. Bărbieru, din cadrul Reprezentanței permanente a României pe lângă Consiliul Europei, coagent, doamna L.-C. Iordache, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, domnul C.-M. Drăgușin, judecător, membru al Consiliului Superior al Magistraturii, consilier;

— pentru reclamant:

doamna N.-T. Popescu, doamna M.-C. Ghirca-Bogdan, avocați, domnul V.-C. Danileț, reclamant.

Curtea a ascultat declarațiile domnului V.-C. Danileț, ale doamnei M.-C. Ghirca-Bogdan, ale doamnei N.T. Popescu și ale doamnei O.-F. Ezer, precum și răspunsurile doamnei M.C. Ghirca Bogdan și ale doamnei O.-F. Ezer la întrebările adresate de judecători.

INTRODUCERE

12. Cererea privește, în temeiul art. 10 din Convenție, sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului, judecător, pentru publicarea a două mesaje pe pagina sa de Facebook.

ÎN FAPT

Circumstanțele cauzei

13. Reclamantul s-a născut în 1975 și locuiește în Sânmartin.

14. Reclamantul a intrat în magistratură în anul 1998. La momentul faptelor, și anume în ianuarie 2019, exercita funcția de judecător la Tribunalul Cluj. Era cunoscut ca participant activ la dezbaterile privind democrația, statul de drept și justiția și beneficia de o mare notorietate la nivel național în calitate de fost membru al Consiliului Superior al Magistraturii (denumit în continuare „CSM”), fost vicepreședinte al unei instanțe, fost consilier al ministrului justiției, formator pe probleme juridice, membru fondator a două organizații neguvernamentale activând în domeniul democrației și al justiției și autor al mai multor articole pe teme juridice, precum și pentru luările de poziții pe rețelele sociale.

15. În prezent pensionat, reclamantul menționează că își continuă activitățile de sensibilizare în domeniul drepturilor omului.

A. Publicarea mesajului de către reclamant

16. În ianuarie 2019, reclamantul a publicat pe pagina sa de Facebook, care număra aproximativ 50.000 de urmăritori, două mesaje care au fost preluate și comentate de o parte a mass-mediei și care au generat numeroase comentarii.

17. Primul mesaj, postat la 9 ianuarie 2019, avea următorul conținut (traducere realizată de grefă):

„Poate că cineva remarcă totuși succesiunea atacurilor, destrucțiilor și decredibilizărilor la adresa următoarelor instituții: Direcția Generală de Informații și Protecție Internă, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Protecție și Pază, Poliția, Direcția Națională Anticorupție, Jandarmeria, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Înalta Curte de Casație și Justiție, Armata. Nu par întâmplătoare după declararea sus și tare a «abuzurilor instituțiilor de forță». Știm cu toții ce ar însemna lipsirea de eficiență sau, mai rău, preluarea controlului politic asupra acestor instituții [în cauză]: servicii, poliție, justiție, armată? Și, apropo de Armată: oare s-a aplecat cineva asupra dispozițiilor art. 118 alin. (1) din Constituție potrivit cărora «Armata este subordonată exclusiv voinței poporului

pentru garantarea [...] democrației constituționale»? Ce ar fi dacă într-o zi am vedea armata pe stradă păzind... democrația, că tot am văzut azi că e în scădere coeficientul?! Nu v-ar surprinde să realizați că ar fi constituțional!? Eu cred că nu vedem pădurea din cauza copacilor [...]”.

18. Astfel cum avea reclamantul să declare ulterior în fața Inspecției Judiciare (pct. 20 de mai jos), primul său mesaj a fost publicat în contextul prelungirii mandatului șefului Statului Major al Apărării printr-un decret prezidențial din 28 decembrie 2018. La 14 ianuarie 2019, Ministerul Apărării a solicitat Curții de Apel București suspendarea efectelor decretului în cauză. Inițial admisă de Curtea de Apel, cererea ministerului a fost declarată inadmisibilă de Înalta Curte de Casație și Justiție („Înalta Curte”) printr-o hotărâre definitivă din 9 aprilie 2019.

19. Al doilea mesaj, publicat la 10 ianuarie 2019, conținea un hyperlink către un articol de presă intitulat „Semnalul de alarmă al unui procuror. E un risc enorm să trăiești în România în momentul de față. S-a trecut linia roșie în justiție”, articol care a fost publicat pe un site național de informații. În articolul în cauză, care includea o conversație cu procurorul C.S., acesta își exprimase punctul de vedere cu privire la gestionarea cauzelor penale asigurată de Ministerul Public și la dificultățile întâmpinate de procurori în instrumentarea dosarelor care le erau repartizate. Postarea hiperlinkului la acest articol era însoțită de un comentariu redactat de reclamant (traducere realizată de grefă):

„Iată, ăsta procuror cu sânge în instalație: vorbește deschis despre infractori periculoși în libertate, despre ideile proaste ale guvernanților în modificarea legilor justiției, despre linșajele împotriva magistraților!”

B. Sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului de Secția pentru judecători în materie disciplinară a CSM

1. Procedura în fața Inspecției Judiciare

20. La 10 ianuarie 2019, chiar în ziua publicării celui de-al doilea mesaj, făcând trimitere la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (*infra*, pct. 43), Inspecția Judiciară s-a sesizat din oficiu în cadrul unei acțiuni disciplinare îndreptate împotriva reclamantului pentru atingerea adusă onoarei și prestigiului justiției. Șapte zile mai târziu, aceasta a început cercetarea în această privință. Conținutul celor două mesaje a fost analizat de inspectorii judicari. În ceea ce privește primul mesaj, care a fost reluat și comentat de unsprezece media diferite, reclamantul sugera, potrivit inspectorilor, că, pentru a apăra democrația, intervenția armatei ar fi o soluție în conformitate cu Constituția. În ceea ce privește cel de-al doilea mesaj, în care reclamantul publicase un link la un articol din presă, inspectorii au constatat că acesta a adăugat comentarii personale, încurajând magistrații să se exprime public despre aspecte legate de buna funcționare a justiției, criticând reformele, „linșajele” împotriva magistraților și efectele negative ale recursului compensatoriu, aderând în același timp la conținutul articolului în cauză. Inspectorii au concluzionat că existau indicii potrivit cărora reclamantul nu a respectat obligația de rezervă, ceea ce putea aduce atingere prestigiului justiției.

21. În memoriul său depus la Inspecția Judiciară, reclamantul a precizat că primul mesaj fusese publicat în contextul prelungirii mandatului șefului Statului Major al Apărării și, prin urmare, nu avea nicio legătură cu activitățile sale judiciare, cu reputația sa profesională sau cu prestigiul justiției. El a adăugat că, prin al doilea mesaj, și-a exprimat sprijinul față de procurorul C.S. și a confirmat că îi împărtășea în continuare punctul de vedere. A solicitat Inspecției Judiciare să strângă probe adecvate pentru a dovedi nivelul său de probitate profesională, precum și prestigiul justiției înainte și după cele două materiale publicate în litigiu.

22. Inspekția Judiciară a audiat mai mulți martori. Majoritatea au descris reclamantul ca fiind un judecător onest, foarte activ în domeniul educației juridice a tinerilor și cu luări personale de poziție publice juste.

23. Reclamantul a fost, de asemenea, audiat de inspectorii judiciari. El a explicat că declarațiile sale se însciau în cadrul dezbaterilor publice generate de prelungirea, la 28 decembrie 2018, a mandatului șefului Statului Major printr-un decret prezidențial, situație care generase un conflict instituțional între Ministerul Apărării și Administrația Prezidențială. Acesta a reafirmat că se exprimase în calitate de cetățean, și nu de judecător, adăugând că reconfirmarea în funcție a șefului Statului Major al Apărării reprezenta un subiect deosebit de important pentru societatea românească, deoarece o numire pe criterii politice ar fi putut, în opinia sa, să aibă repercusiuni asupra vieții cetățenilor. A precizat că nu era vorba nici despre un avertisment, nici despre o invitație la încălcarea legii. El a declarat că avea obiceiul de a comunica în mass-media și că făcea acest lucru încă din 2003, prin emisiuni de televiziune și, din 2011, prin publicarea zilnică de mesaje pe contul său de Facebook, la care numărul de urmăritori se ridica la aproximativ 50.000. Despre sprijinul acordat procurorului C. S., reclamantul a indicat că milita pentru independența justiției și că sprijinea orice inițiativă în această privință.

24. Inspekția Judiciară a admis sesizarea din oficiu pentru atingere adusă onoarei și prestigiului justiției, care constituia o abatere disciplinară potrivit art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, și a exercitat acțiunea disciplinară, sesizând în acest scop Secția pentru judecatori în materie disciplinară a CSM („secția în materie disciplinară”).

2. *Procedura în fața Secției pentru judecatori în materie disciplinară a CSM*

25. La 16 aprilie 2019 a avut loc o ședință în cadrul căreia secția în materie disciplinară a constatat absența reclamantului și a considerat că nu mai era necesar să audieze din nou martorii. Printre altele, aceasta a depus la dosar observațiile prezentate de Inspekția Judiciară și a amânat pronunțarea deciziei pentru 7 mai 2019.

26. Prin Hotărârea din 7 mai 2019, secția în materie disciplinară, compusă exclusiv din judecatori, a admis cu majoritatea voturilor acțiunea disciplinară. A constatat că reclamantul săvârșise abaterea disciplinară prevăzută la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 și, în temeiul art. 100 lit. b) din aceeași lege (*infra*, pct. 43), a dispus diminuarea indemnizației reclamantului cu 5% timp de două luni, sancțiune de natură să descurajeze reclamantul să adopte o atitudine similară în viitor.

27. Constatând că mai multe canale mass-media au publicat mesajele reclamantului, secția în materie disciplinară a reamintit că judecătorii au obligația de a nu aduce atingere demnității funcției lor sau imparțialității și independenței justiției, precum și obligația de rezervă, obligații care au fost ignorate de reclamant. Membrii secției în materie disciplinară au reținut că, în primul mesaj, reclamantul a sugerat că instituțiile publice sunt controlate de politicieni și a propus intervenția armatei ca o posibilă soluție pentru garantarea democrației. În ceea ce privește al doilea mesaj, aceștia au arătat că reclamantul utilizase expresia *sânge în instalație* (*supra*, pct. 19), limbaj care, în opinia lor, depășea limitele decenței și pe ale celor care decurg din statutul de magistrat.

28. În opinia secției în materie disciplinară, materialele publicate în litigiu nu conțineau judecăți de valoare, ci doar alegații defăimătoare, nesustinite de argumente, de natură să repună în discuție credibilitatea instituțiilor statului, afirmații pe care reclamantul alesese să le difuzeze tuturor celor care aveau acces la pagina sa de Facebook, ceea ce era contrar demnității funcției sale și aducea atingere imparțialității și bunei imagini a justiției. Secția în materie disciplinară a considerat, de

asemenea, că o poziție adoptată în calitate de simplu cetățean nu exclude răspunderea disciplinară a persoanei în cauză în raport cu obligația de rezervă care îi incumba în calitate de judecător și a concluzionat că a existat o abatere disciplinară indirectă neintenționată care a avut un impact asupra încrederii publicului în judecatori și asupra respectării acestora, precum și asupra prestigiului justiției, având în vedere că opiniile astfel exprimate de reclamant în fața unui public de 50.000 de persoane au fost preluate și comentate de o mare parte a mass-mediei, generând dezbateri publice majore.

29. Trei din cei nouă membri ai secției în materie disciplinară au emis o opinie separată în care explicau că reclamantul exprimase, în primul său mesaj, o opinie personală pe un subiect de actualitate la momentul faptelor, și anume problema prelungirii mandatului șefului de Stat Major al Apărării, care făcuse obiectul unei cereri de suspendare inițial admise de curtea de apel și ulterior respinse de Înalta Curte (*supra*, pct. 18). Potrivit semnatarilor opiniei separate, a interzice *de plano* magistraților orice comentariu critic cu privire la aspecte de interes general înseamnă limitarea excesivă a libertății lor de exprimare. Potrivit acestora, interpretările diferite date de mass-media mesajelor reclamantului nu îi erau imputabile, iar simplul fapt că el exprimase o opinie personală pe un subiect de interes public, fără nicio referire la instanța în cadrul căreia își exercita atribuțiile sau la magistrați, nu putea duce la concluzia că persoana în cauză a încălcat obligația de rezervă.

3. *Contestarea sancțiunii disciplinare în fața Înaltei Curți*

30. Reclamantul a formulat recurs împotriva sancțiunii disciplinare care îi fusese aplicată. Reamintind, în primul rând, că un magistrat nu poate fi sancționat decât pentru abaterile disciplinare prevăzute la art. 99 din Legea nr. 303/2004 (*infra*, pct. 43), el a contestat hotărârea secției în materie disciplinară, susținând că, în opinia sa, se întemeia pe nerespectarea unor norme de conduită care țin de deontologie. În continuare, a criticat aprecierile secției în materie disciplinară referitoare la caracterul reprobabil al afirmațiilor sale, reproșându-i că sunt vagi și lipsite de exemple concrete. În ceea ce privește primul mesaj, a susținut că, în urma publicării acestuia, nu a existat o dezbatere propriu-zisă, ci că anumite mijloace de informare în masă, obișnuite, potrivit afirmațiilor sale, să critice sistemul judiciar, i-au reinterpretat cu rea-credință declarațiile. A arătat că mesajul în cauză se înscrisa în cadrul activităților de educație juridică pe care le desfășura de mai mulți ani și că nu exista nicio probă care să demonstreze un eventual prejudiciu adus prestigiului justiției. În ceea ce privește cel de-al doilea material publicat în litigiu, reclamantul a confirmat că își exprimase admirația față de procurorul C.S. și că își exprimase acordul cu afirmațiile acestuia, reamintind că apăra prestigiul justiției și milita în favoarea separației puterilor executivă și judecătorească. În sfârșit, a deplâns faptul că secția în materie disciplinară a refuzat să-i aplice o sancțiune mai puțin severă.

31. Prin Decizia din 18 mai 2020, Înalta Curte a respins ca nefondat recursul reclamantului.

32. Examinând legalitatea hotărârii contestate, instanța supremă a observat, după ce a citat textul art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 (*infra*, pct. 43), că instanța disciplinară a reținut că obligația de rezervă impusă magistraților de art. 90 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 (*infra*, pct. 43) este reluată la art. 17 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor (*infra*, pct. 45). Înalta Curte a explicat că, atunci când conduita unui judecător este considerată incompatibilă cu codul deontologic menționat, aceasta face obiectul unui control în cadrul procedurii reglementate de art. 64 și 65 din Regulamentul de organizare și funcționare a CSM (*infra*, pct. 48), precizând că un asemenea control poate avea loc numai în cazul în care nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei abateri disciplinare. În ceea ce

privește incidența dispozițiilor menționate în speță, instanța supremă a constatat următoarele:

„57.[...], în ansamblul considerentelor hotărârii atacate, este de remarcat că, în raport cu situația de fapt, instanța disciplinară a analizat întrunirea elementelor constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, iar nu neconformarea la prevederile Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/2005.”

33. În ceea ce privește temeinicia recursului, Înalta Curte a apreciat că secția în materie disciplinară a analizat faptele atât în lumina dreptului reclamantului la libertatea de exprimare, cât și a obligației de rezervă care îi revenea acestuia. Pentru a preciza întinderea obligației de rezervă și interesul protejat prin aceasta, instanța supremă a indicat, între altele, următoarele:

„66. Din perspectiva dreptului la liberă exprimare, este necontestat faptul că judecătorului, în calitate de simplu cetățean, îi este recunoscută inviolabilitatea dreptului la liberă exprimare. Însă, inclusiv în reglementarea art. 10 alin. (2) din Convenție, exercitarea dreptului la liberă exprimare «ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești». Astfel, inviolabilitatea dreptului la liberă exprimare nu este absolută, iar în cazul judecătorului, libertatea de exprimare este subordonată obligației de rezervă, limitare inherentă statutului specific funcției de magistrat, așa cum s-a reținut și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu referire la restricțiile ce greueză această libertate în cazul persoanelor care exercită o funcție publică (*Morissens contra Belgiei*).

67. Așa cum s-a reținut anterior în jurisprudența Completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție (Decizia nr. 128 din 27 mai 2019), prin incriminarea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, s-a urmărit respectarea obligației de rezervă ce incumbă magistratului, obligație ce reprezintă o sinteză practică a principiilor generale ale deontologiei profesiei (independență, imparțialitate, integritate) și presupune moderație și reținere în viața profesională, socială și privată. Obligația de rezervă trebuie analizată și din perspectiva necesității ca magistratul să-și conformeze conduita în raport cu principiile morale și etice recunoscute ca atare de societate și să acționeze în toate împrejurările cu bună-credință, corectitudine și decență, fiind, practic, imposibil de enumerat într-un text toate faptele care pot fi de natură să încalce obligația de rezervă. Pentru aceste argumente, nu pot fi primite susținerile recurentului în sensul că instanța disciplinară a reținut numai aprecieri subiective cu privire la conduita așteptată, fără a exista reguli clare cu privire la ceea ce are voie și ceea ce nu are voie să posteze un magistrat pe x.”

34. În ceea ce privește necesitatea limitării dreptului reclamantului la libertatea de exprimare, Înalta Curte s-a exprimat după cum urmează:

„68. Totodată, se cuvine a fi menționat faptul că s-a apreciat cu deplin temei că, prin limitele impuse dreptului la liberă exprimare, este necesar să fie asigurat un just echilibru între exercitarea dreptului la liberă exprimare și necesitatea de a proteja, în cazul magistraților, autoritatea puterii judecătorești. Astfel, magistraților le incumbă obligația de a-și exprima opiniile într-o manieră prudentă și echilibrată, subordonat dreptului

cetățeanului la o justiție independentă, echidistantă față de politic, echilibrată și verticală.

69. În contextul considerentelor hotărârii atacate, a căror reluare în cadrul prezentelor considerente ar avea caracter superfluu, se reține că pârâțul judecător are dreptul la liberă exprimare, circumstanțiat, însă, de obligația de rezervă specifică funcției de magistrat, pentru a se asigura un just echilibru între exercițiul acestui drept privat fundamental și interesul legitim public prevalent asociat justiției, ca serviciu public, în considerarea echilibrului puterilor statului.”

35. Înalta Curte a considerat că modul în care s-a exprimat reclamantul era necorespunzător și inadecvat, dat fiind statutul său, și era de natură să pună la îndoială credibilitatea instituțiilor statului. Astfel, acesta a adus atingere echilibrului care trebuia menținut între dreptul și obligația în cauză.

36. În ceea ce privește mesajul publicat de persoana în cauză la 10 ianuarie 2019, Înalta Curte a reținut următoarele:

„73. Cu referire la comentariul magistratului vizând un articol publicat pe site-ul *ziare.com*, întemeiat a apreciat instanța disciplinară că limbajul folosit «iată, acesta procuror cu sânge în instalație» depășește cu mult limitele decenței specifice funcției deținute, care impun sobrietate și echilibru, de o manieră care să nu prejudicieze imaginea sistemului judiciar. În aceste condiții, nu pot fi primite criticile prin care recurentul susține că motivarea hotărârii atacate nu cuprinde referiri relative la această postare. În raport cu susținerile din recurs, se observă că recurentul invocă justificări ale conduitei sale prin prisma cetățeanului implicat activ în funcționarea optimă a justiției și a statului de drept, însă nu formulează nicio critică în ceea ce privește tocmai aspectul reținut de instanța disciplinară cu privire la limbajul folosit și cerințele impuse conduitei magistratului sub acest aspect, considerente pentru care nu poate fi primită nici critica vizând nesancționarea autorului articolului respectiv, chestiune care nu face obiectul prezentului litigiu.”

37. Referitor la mesajul din 9 ianuarie 2019, Înalta Curte s-a exprimat astfel:

„70. În cauză, circumscris abaterii disciplinare analizate, în sarcina magistratului s-a reținut maniera concretă de exprimare, care a condus la ruperea justului echilibru, în sensul celor expuse anterior. Instanța de recurs împărtășește convingerea instanței disciplinare, în sensul că pârâțul s-a exprimat într-o manieră neprincipială și inadecvată statutului deținut, de natură a pune la îndoială credibilitatea unor instituții ale statului. Astfel, din conținutul și modul de prezentarea opiniilor exprimate, în sensul celor expuse în descrierea situației de fapt de la pct. II.A din prezenta decizie, transpare în mod evident faptul că judecătorul a sugerat că instituții ale statului ar fi controlate politic și a prezentat ca soluție pentru garantarea democrației constituționale posibilitatea ca «*armata să iasă în stradă*».

[...]

74. De asemenea, în mod corect a apreciat instanța disciplinară că opinia exprimată de domnul judecător în sensul că instituții importante ale statului sunt supuse unor acțiuni de destructurare și decredibilizare, precum și întrebarea retorică vizând soluția ieșirii armatei în stradă, ca remediu constituțional, reflectă o depășire evidentă a limitelor libertății de exprimare acceptate în cazul unui judecător, de natură a aduce atingere prestigiului justiției. Privit și prin prisma comentariilor celor care au luat cunoștință de opinia domnului judecător publicată pe pagina sa de x, mesajul se dovedește a fi unul care are potențialul de a genera în percepția receptorilor asocieri cu evenimente istorice, în același fel fiind percepută opinia exprimată și de către publicațiile din mediul online.”

38. În ceea ce privește afirmațiile reclamantului din mesajul din 9 ianuarie 2019, Înalta Curte a constatat următoarele:

„75. În cadrul litigiului disciplinar nu pot forma obiectul analizei veridicitatea ori constituționalitatea, legalitatea sau

temeinicia aspectelor expuse în textele publicate de domnul judecător, pentru a se verifica dacă acestea au o bază factuală, întrucât nici instanța disciplinară și nici instanța judecătorească investită cu soluționarea recursului nu au competența de a examina chestiunile de fapt și de drept care au făcut obiectul opiniilor exprimate public de către pârât.

76. Relevant, din perspectiva abaterii disciplinare, este faptul că, prin mesajul care a ajuns la cunoștința publicului și a prezentat interes pentru mass-media din mediul online, domnul judecător a exprimat o opinie personală care pune în discuție credibilitatea instituțiilor statului, printre care și instituții ale sistemului judiciar, și prin care propune un remediu ce nu poate fi considerat ca adecvat expunerii publice a unui judecător.”

39. Înalta Curte a confirmat ulterior constatările secției în materie disciplinară referitoare la intenția indirectă a reclamantului și la modul în care acesta, prin publicarea celor două mesaje litigioase pe pagina sa de Facebook, care avea aproximativ 50.000 de urmăritori, a acceptat riscul de a aduce atingere prestigiului justiției. În ceea ce privește efectele comportamentului imputat reclamantului, Înalta Curte a precizat următoarele:

„81. Contrar susținerilor recurentului, în deplin acord cu instanța disciplinară, se reține că urmarea produsă prin săvârșirea faptei constă în deteriorarea încrederii și a respectului opiniei publice față de funcția de magistrat, cu consecința afectării imaginii justiției, ca sistem și serviciu în apărarea ordinii de drept, în condițiile în care opiniile exprimate de domnul judecător au fost preluate în mass-media, generând ample dezbateri publice în condițiile în care titlurile din mass-media fac referire la remediul propus de domnul judecător pentru apărarea democrației constituționale.

82. Urmarea produsă este reflectată fără echivoc de modul în care în mass-media a perceput și a preluat opiniile pârâtului. Este elocvent faptul că publicațiile de știri au recepționat și au transmis opiniei publice că mesajul magistratului pârât ar fi în sensul că armata ar urma să iasă în stradă și să apere democrația constituțională, mesaj care transpare în mod evident din întrebarea retorică din postarea de pe x din 09.01.2019.

[...]

85. Urmarea produsă este reflectată chiar din modul în care mass-media din mediul online a reflectat opiniile judecătorului cu privire la remediul propus sugestiv în raport cu evenimentele relatate și care, așa cum s-a arătat anterior, nu este adecvat statutului magistratului, ca exponent al sistemului de justiție, asupra căruia se răsfrâng, din punct de vedere al imaginii și prestigiului, conduitele neconforme individuale care își găsesc ecou în spațiul public.”

40. Instanța supremă a reamintit că noțiunile menționate la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, respectiv „onoarea”, „probitatea profesională” și „prestigiul al justiției”, aveau un caracter „complex și dinamic” și că nu puteau fi limitate sau reglementate în mod foarte precis. Aceasta a apreciat, asemenea secției în materie disciplinară, că este imposibil ca aceste noțiuni să fie analizate pe baza unor declarații ale martorilor sau a unor sondaje de opinie, astfel cum solicita reclamantul. În ceea ce privește aspectul dacă conduita imputată reclamantului se îndepărta de comportamentul impus unui magistrat, Înalta Curte a observat că acesta trebuia soluționat în raport cu criteriile cuprinse în diverse instrumente internaționale, în lege, în reglementări infralegislative sau în alte recomandări, care îmbrăcau forme diferite și aveau o valoare juridică variabilă, dar care, privite în ansamblu, defineau conduita adecvată a unui magistrat diligent. În acest caz, a reținut că secția în materie disciplinară a trecut în revistă toate criteriile relevante (consecințele directe ale faptelor, atingerea adusă bunei imagini și prestigiului justiției, conduita

reclamantului, nerespectarea obligațiilor statutare și calitatea limbajului folosit), înainte de a aplica sancțiunea respectivă.

41. Referitor la sancțiunea aplicată reclamantului, Înalta Curte a explicat următoarele:

„88. Faptul că instanța disciplinară nu a aplicat cea mai ușoară sancțiune disciplinară — avertismentul —, ci a doua sancțiune ca severitate în ordinea prevăzută de art. 100 din Legea nr. 303/2004, este justificat de următoarele argumente, corect reținute în hotărârea atacată, și anume: (i) consecințele directe și imediate ale faptei săvârșite au avut ca efect prejudicierea imaginii și prestigiului justiției, care este unul dintre pilonii fundamentali ai statului de drept; (ii) conduita pârâtului a fost de natură a genera suspiciuni publice cu privire la respectarea de către magistrat a obligațiilor corelative statutului deținut; (iii) limbajul folosit excedează limitele impuse de decență și probitatea judecătorului; (iv) conduita inadecvată a magistratului aduce atingere imaginii și prestigiului justiției — sub aspectul autorității și aparenței de imparțialitate —, depărtându-se de etalonul «magistratului diligent», care acționează cu grijă față de interesul public de înfăptuire a justiției și de apărare a intereselor generale ale societății și care își subordonează conduita exigențelor specifice îndatoririlor profesionale și normelor deontologice.

89. Fără a nega bogata experiență profesională a recurentului, criticile din recurs nu sunt apte să răstoarne niciunul dintre argumentele avute în vedere la individualizarea sancțiunii disciplinare. În contextul în care conduita inadecvată a magistratului a fost receptată și reflectată negativ în spațiul public, așa cum rezultă cu evidență din expunerea situației de fapt de la pct. II.A din prezenta decizie, iar domnul judecător se erijează într-un formator de opinie, așa cum transpare fără echivoc din asumarea poziției de a fi printre cei mai citiți judecători din sud-estul Europei, prejudiciul adus justiției prin faptele descrise nu poate fundamenta aplicarea celei mai ușoare sancțiuni disciplinare.

90. Totodată, este de observat că sancțiunea aplicată este orientată spre limitele inferioare ale sancțiunii prevăzute de art. 100 lit. b) din Legea nr. 303/2004, fiind dispusă o diminuare de 5% din limita maximă de 25%, pentru o perioadă de numai 2 luni din perioada maximă de un an. Această individualizare a sancțiunii reflectă faptul că s-a apreciat, în raport cu circumstanțele cauzei, că scopul procedurii de angajare a răspunderii disciplinare este atins prin a doua sancțiune ca severitate, aplicată spre limitele inferioare prevăzute de lege.”

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA RELEVANTĂ

I. Dreptul și practica interne

A. Constituția

42. Dispozițiile relevante din Constituția României prevăd următoarele:

ARTICOLUL 30

Libertatea de exprimare

„(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel [...] sunt inviolabile. [...]

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.”

ARTICOLUL 31

Dreptul la informație

„(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. [...]”

ARTICOLUL 118

Forțele armate

„(1) Armata este subordonată exclusiv voinței poporului, pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. [...]”

B. Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor

43. Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor („Legea nr. 303/2004”) a fost în vigoare de la 27 septembrie 2004 până la 15 decembrie 2022, dată la care a fost abrogată și înlocuită cu Legea nr. 303/2022 (pct. 44 de mai jos). Dispozițiile relevante din Legea nr. 303/2004 aveau următorul conținut în formularea în vigoare la momentul faptelor:

ARTICOLUL 10

„Judecătorii și procurorii nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul. [...]”

ARTICOLUL 44

„Pot participa la concursul de promovare pe loc, în gradul profesional imediat superior, judecătorii și procurorii care au avut calificativul «foarte bine» la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani și îndeplinesc următoarele condiții minime de vechime: [...]”

ARTICOLUL 90

„1. Judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în profesie și în societate. [...]”

ARTICOLUL 99

„Constituie abateri disciplinare:

a) manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu;

b) încălcarea prevederilor legale referitoare la incompatibilități și interdicții privind judecătorii și procurorii;

c) atitudinile nedemne [adoptate de judecător sau procuror] în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectori judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții;

d) desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu;

e) refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces;

f) refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu;

g) nerespectarea de către procuror a dispozițiilor procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea;

h) nerespectarea în mod repetat [de către judecător sau procuror] și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor ori întârzierea repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile;

i) nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul sau procurorul știe că există una din cauzele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de cereri repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea judecății;

j) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter, precum și a altor informații de aceeași natură de care a luat cunoștință în exercitarea funcției, cu excepția celor de interes public, în condițiile legii, dacă fapta nu constituie infracțiune;

k) absențe nemotivate de la serviciu, în mod repetat sau care afectează în mod direct activitatea instanței ori a parchetului;

l) imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror;

m) nerespectarea în mod nejustificat a dispozițiilor ori deciziilor cu caracter administrativ dispuse în conformitate cu legea de conducătorul instanței sau al parchetului ori a altor obligații cu caracter administrativ prevăzute de lege sau regulamente;

n) folosirea funcției deținute pentru a obține un tratament favorabil din partea autorităților sau intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea ori acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni;

o) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor;

p) obstrucționarea activității de inspecție a inspectorilor judiciari, prin orice mijloace;

q) participarea directă sau prin persoane interpuse la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor;

r) neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege;

s) utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești sau al actelor judiciare ale procurorului ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de magistrat;

ș) nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii;

t) exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni. Sancțiunea disciplinară nu înlătură răspunderea penală.”

ARTICOLUL 100

„Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:

a) avertismentul;

b) diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 25% pe o perioadă de până la un an;

c) mutarea disciplinară pentru o perioadă efectivă de la un an la 3 ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior;

d) suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni;

e) retrogradarea în grad profesional;

f) excluderea din magistratură;

[...]”

44. La 16 decembrie 2022, Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor („Legea nr. 303/2022”) a abrogat și înlocuit Legea nr. 303/2004. Art. 4 din Legea nr. 303/2022 prevede, printre altele, obligația magistraților de a respecta codul deontologic al profesiei. Art. 271 din Legea nr. 303/2022 prevede următoarele:

ARTICOLUL 271

„Constituie abateri disciplinare:

a) încălcarea prevederilor legale referitoare la incompatibilități și interdicții;

b) atitudinile nedemne în timpul serviciului față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectori judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții;

c) desfășurarea de activități cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în public sau în timpul serviciului;

d) refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces;

e) refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu;

f) nerespectarea de către procuror a dispozițiilor procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea;

g) nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor ori întârzierea repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile;

h) nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul sau procurorul știe că există una din cauzele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea unor cereri repetate și nejustificate de abținere;

i) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter, precum și a altor informații de aceeași natură de care a luat cunoștință în exercitarea funcției, cu excepția celor de interes public, în condițiile legii;

j) absențele nemotivate de la serviciu, în mod repetat sau care afectează în mod direct activitatea instanței ori a parchetului;

k) imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror;

l) nerespectarea în mod nejustificat a dispozițiilor ori deciziilor cu caracter administrativ dispuse în conformitate cu legea de conducătorul instanței sau al parchetului ori a altor obligații cu caracter administrativ prevăzute de lege sau regulamente;

m) folosirea funcției deținute pentru a obține un tratament favorabil din partea autorităților sau intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea ori acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii;

n) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor;

o) obstrucționarea activității inspectorilor judiciari, prin orice mijloace;

p) participarea directă sau prin persoane interpose la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor;

q) neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege;

r) utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești sau al actelor judiciare ale procurorului, lipsa totală a motivării ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător sau procuror;

s) exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență.”

C. Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor

45. Dispozițiile relevante ale Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea nr. 328/2005 a CSM, prevăd următoarele:

ARTICOLUL 9

„(1) Judecătorii și procurorii trebuie să fie imparțiali în îndeplinirea atribuțiilor profesionale, fiind obligați să decidă în mod obiectiv, liberi de orice influențe.

(2) Judecătorii și procurorii trebuie să se abțină de la orice comportament, act sau manifestare de natură să altereze încrederea în imparțialitatea lor.”

ARTICOLUL 17

„Judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în funcție și în societate.”

D. Dispozițiile legale care reglementează procedura disciplinară și procedura deontologică aplicabile magistraților

46. Inspekția Judiciară este o structură internă a CSM. Aceasta este condusă de un inspector-șef numit dintre judecători, care are, între altele, atribuția de a informa CSM cu privire la orice acuzație de abatere disciplinară săvârșită de magistrați în exercitarea atribuțiilor lor. Inspectorul-șef este asistat de un inspector-șef adjunct (procuror); ambii au un mandat de trei ani, reînnoibil o singură dată. Inspekția Judiciară este alcătuită din inspectori judiciari, care sunt numiți în această funcție de către inspectorul-șef, în urma unui concurs, pentru un mandat de trei ani, reînnoibil o singură dată. Membrii Inspekției Judiciare sunt suspendați de drept din funcțiile judiciare inițiale pe care le exercitau în cadrul instanțelor și parchetelor. Potrivit art. 44-47 din Legea nr. 317/2004 privind CSM, în vigoare la data faptelor, Inspekția Judiciară se putea sesiza din oficiu sau putea fi sesizată de orice persoană interesată cu privire la abateri disciplinare pretins săvârșite de judecători sau de procurori. Inspekția Judiciară desfășura ulterior o verificare prealabilă, la finalul căreia putea fie să dispună clasarea sesizării, fie să dispună începerea cercetării disciplinare prin sesizarea uneia dintre secțiile în materie disciplinară ale CSM (Secția pentru judecători sau Secția pentru procurori). Legea nr. 317/2004 a fost abrogată la 15 decembrie 2022. Legea nr. 305/2022, în prezent în vigoare, cuprinde la art. 44-48 dispoziții similare celor descrise anterior.

47. Normele care reglementează procedura disciplinară desfășurată în fața secțiilor în materie disciplinară ale CSM pentru judecători sau pentru procurori sunt prezentate în hotărârea pronunțată în Cauza *Cotora împotriva României* (nr. 30.745/18, pct. 24, 17 ianuarie 2023).

48. Potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a CSM, aprobat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 1.073/2018 („Regulamentul CSM”), secțiile în materie disciplinară ale CSM soluționează, de asemenea, cauze în care inspectorii judiciari au constatat existența unor indicii privind încălcarea normelor de conduită prevăzute în Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor (art. 64 din Regulamentul CSM). Hotărârea definitivă prin care se constată o încălcare a normelor deontologice ale judecătorilor și procurorilor se atașează la dosarul profesional al judecătorului (art. 65 din Regulamentul CSM).

E. Jurisprudența Curții Constituționale

49. Prin Decizia nr. 326 din 21 mai 2019, Curtea Constituțională, sesizată cu privire la previzibilitatea art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, a reținut că legiuitorul nu a enumerat toate cazurile care pot constitui abateri disciplinare în sensul acestei dispoziții, întrucât norma respectivă trebuia să aibă un caracter abstract, revenind interpreților acesteia rolul de a identifica toate cazurile concrete. Făcând trimitere la jurisprudența Curții, inclusiv, printre altele, la Cauza *Sud Fondi S.r.l. și alții împotriva Italiei* (nr. 75.909/01, pct. 109, 20 ianuarie 2009), Curtea Constituțională a explicat, în continuare, că previzibilitatea unei legi nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Aceasta a apreciat, de asemenea, că limitele libertății de exprimare a magistraților se circumscriu principiilor generale ale deontologiei profesiei, care implică independență, imparțialitate, integritate și impun conformarea conduitei magistratului în raport cu aceste principii. Din acest punct de vedere, având în vedere gradul de abstractizare al normei legale, legiuitorul nu poate enumera care sunt toate faptele de natură a aduce atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției. În consecință, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004.

F. Alte elemente ale jurisprudenței interne

1. Proceduri disciplinare vizând magistrații

50. Părțile au prezentat mai multe exemple de jurisprudență națională. Guvernul a furnizat, în special, câteva hotărâri ale instanțelor naționale pronunțate anterior faptelor din prezenta cauză, care pot fi rezumate după cum urmează.

51. Una dintre hotărâri privește o contestație formulată de un magistrat împotriva unui act administrativ prin care se institua o interdicție de a publica opinii separate fără acordul președintelui instanței. Curtea de Apel București a apreciat că judecătorii și procurorii au obligația de rezervă, însă că această obligație nu poate limita complet libertatea lor de exprimare. Aceasta a precizat, de asemenea, că utilizarea unor exprimări critice scandaloase, de natură să aducă atingere încrederii justițiabililor, este interzisă (Hotărârea nr. 2.924 din 20 iunie 2018, pronunțată în cauza nr. 1.290/2/2018).

52. Într-o altă cauză, referitoare la modul în care magistrații trebuie să își gestioneze conturile de Facebook, Înalta Curte a considerat că acest mijloc de comunicare constituie un „spațiu public virtual” și că, în consecință, magistrații au obligația de a evita publicarea oricărui comentariu sau a oricăror expresii cu caracter trivial, licențios sau injurios la adresa unor persoane identificate ori identificabile. Aceasta a reținut utilizarea unor astfel de expresii în speță (fără a le identifica însă în decizie) și a apreciat că ele au adus atingere integrității, eticii și conduitei corecte, demne și rezervate a magistraților, care aveau obligația de a proteja prestigiul justiției în sensul art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 (Decizia nr. 55 din 26 martie 2018, pronunțată în Cauza nr. 2.270/1/2017).

53. În sfârșit, una dintre hotărârile prezentate privea o declarație televizată făcută de un judecător, în calitatea sa de membru al CSM, referitoare la activitatea profesională a altor membri ai CSM și a unor judecători și procurori. Curtea de Apel București a arătat că obligația de rezervă și jurisprudența relevantă a Curții în materie de libertate de exprimare a magistraților erau aplicabile în cauză, înainte de a concluziona că declarațiile persoanei în cauză priveau, în realitate, funcționarea și reforma sistemului judiciar, așadar chestiuni de interes general, și că limitele libertății sale de exprimare nu fuseseră depășite (Hotărârea nr. 5.085 din 5 decembrie 2018, pronunțată în Cauza nr. 8.647/2/2018).

54. La rândul său, reclamantul a depus mai multe rezoluții de clasare ale Inspecției Judiciare, dintre care două fuseseră emise anterior lunii ianuarie 2019. Aceste rezoluții pot fi rezumate după cum urmează.

55. În ceea ce privește publicarea de către un magistrat prin intermediul contului său de Facebook, la 11 august 2018, a unui mesaj de susținere a forțelor de poliție care interveniseră în mod violent pentru reprimarea unei manifestații antiguvernamentale, Inspectia Judiciară, după examinarea faptelor în lumina dispozițiilor art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 și a obligației de rezervă, a constatat că mesajul în litigiu fusese publicat în contextul unor ample dezbateri de actualitate în societate și că nu fusese săvârșită nicio abatere disciplinară de către magistratul în cauză, care, în opinia sa, nu își încălcaseră obligațiile profesionale (Rezoluția nr. 6.293/2018 din 7 decembrie 2018).

56. De asemenea, în legătură cu publicarea de către un magistrat prin intermediul contului său de Facebook, la 7 octombrie 2018, a unui mesaj care critica „orientarea homosexuală a țării”, Inspectia Judiciară a constatat că mesajul, redactat cu ocazia referendumului privind căsătoria dintre persoanele de același sex, exprima mai degrabă dezamăgirea magistratului respectiv față de respingerea acestei forme de căsătorie, situație care, în aprecierea Inspecției, se încadra în limitele acceptabile ale libertății de exprimare (Rezoluția nr. 7.848 din 28 noiembrie 2018).

2. Alte proceduri disciplinare care l-au vizat pe reclamant

57. Anterior prezentei cauze, CSM a considerat, în ceea ce privește comentariile publicate în lunile iulie și august 2018 prin intermediul contului de Facebook al reclamantului, ca răspuns la un interviu al ministrului Justiției privind numirea procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție și o eventuală modificare legislativă în materie penală, că reclamantul a avut o reacție virulentă față de un reprezentant al Ministerului Justiției, că a utilizat un limbaj sarcastic și că și-a exprimat propriul punct de vedere cu privire la problema juridică ridicată de ministrul Justiției, subminând astfel imparțialitatea magistraților. Instanța disciplinară a considerat că reclamantul a încălcat astfel normele deontologice [art. 9 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor] și a comunicat concluzia sa Direcției resurse umane și Inspecției Judiciare (Hotărârea nr. 583 din 16 aprilie 2019 a CSM, confirmată prin Decizia nr. 5.057 din 2 noiembrie 2023 a Înaltei Curți, pronunțată în Cauza nr. 6.781/2/2019).

58. Într-o altă cauză, Înalta Curte a confirmat o decizie a CSM de a nu sancționa alegerea reclamantului de a acorda un interviu cu privire la chestiuni legislative. În speță, CSM a considerat că reclamantul nu a depășit limitele impuse de obligația sa de rezervă și că simplul fapt că ziarele au publicat extrase din acest interviu nu era, în sine, de natură să aducă atingere imparțialității și prestigiului justiției (Decizia nr. 192 din 2 noiembrie 2020 a Înaltei Curți, pronunțată în Cauza nr. 1.639/1/2020).

59. Pe de altă parte, Înalta Curte, sesizată cu un recurs formulat de reclamant împotriva unei hotărâri a CSM din 25 mai 2022 prin care s-a dispus excluderea sa din magistratură ca urmare a implicării sale în activități cu caracter politic desfășurate de două entități care, în opinia CSM, erau similare formațiunilor politice [art. 99 lit. d) din Legea nr. 303/2004], a casat hotărârea în materie disciplinară atacată. Din motivarea deciziei Înaltei Curți reiese că instanța disciplinară a asimilat în mod eronat două organizații neguvernamentale formațiunilor politice și că reclamantul nu a participat la activități cu caracter politic și nu și-a încălcat obligația de rezervă (Decizia nr. 30 din 13 februarie 2023 a Înaltei Curți, pronunțată în Cauza nr. 1.735/1/2022).

II. Instrumentele internaționale

A. Consiliul European

1. Comitetul de Miniștri al Consiliului European

60. Anexa la Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile, adoptată la 17 noiembrie 2010 la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștrilor), este formulată după cum urmează în ceea ce privește speța:

„19. Procedurile judiciare și problemele privind administrarea justiției sunt de interes public. Dreptul la informare cu privire la acestea trebuie exercitat ținându-se seama de limitele impuse de independența justiției. Trebuie încurajată crearea de posturi de purtător de cuvânt sau servicii de știri și comunicare aflate în responsabilitatea instanțelor sau a consiliilor judiciare ori ale altei autorități independente. Judecătorii ar trebui să fie reținuți în relațiile lor cu mass-media.

[...]

21. Judecătorii pot exercita activități și în afara funcției lor. Pentru a evita conflictele reale sau aparente de interes, participarea lor la aceste activități ar trebui limitată la activitățile compatibile cu imparțialitatea și independența lor.”

2. Comisia europeană pentru democrație prin drept („Comisia de la Veneția”)

61. Raportul privind libertatea de exprimare a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția cu ocazia celei de-a 103-a

sesiuni plenare de la Veneția din 19-20 iunie 2015 [CDL-AD(2015)018], are următorul cuprins în partea sa relevantă în prezenta cauză:

„80. Dispozițiile legislative și constituționale europene și jurisprudența relevantă arată că garanțiile libertății de exprimare se aplică și funcționarilor publici, inclusiv judecătorilor. Cu toate acestea, particularitatea îndatoririlor și responsabilităților lor, precum și necesitatea de a asigura imparțialitatea și neutralitatea sistemului judiciar sunt considerate obiective legitime pentru a impune anumite restricții privind libertatea lor de exprimare, de asociere și de întrunire, inclusiv activitățile lor politice.

81. Cu toate acestea, Curtea Europeană a considerat că, având în vedere importanța tot mai mare acordată separației puterilor și independenței autorității judiciare, orice ingerință în libertatea de exprimare a unui judecător necesită o analiză atentă. [...]

84. În ceea ce privește participarea judecătorilor la dezbaterile politice, situația politică internă în care se desfășoară dezbaterile este, de asemenea, un element important care trebuie luat în considerare la clarificarea întinderii libertății acestora. Astfel, contextul istoric, politic și juridic al dezbaterii — indiferent dacă discuția se referă sau nu la o chestiune de interes general sau dacă declarațiile contestate au fost sau nu au fost făcute în cadrul unei campanii electorale — este deosebit de important. O criză democratică sau o inversare a ordinii constituționale trebuie, desigur, să fie considerate decisive în contextul concret al unei anumite cauze și sunt esențiale pentru determinarea domeniului de aplicare al libertăților fundamentale ale judecătorilor.”

62. Modificările succesive aduse legilor justiției din România au atras atenția Comisiei de la Veneția (a se vedea Avizul nr. 924/2018 privind proiectele de modificare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 116-a sesiuni plenare, Veneția, 19-20 octombrie 2018, și Avizul nr. 950/2019 privind ordonanțele de urgență nr. 7/2019 și nr. 12/2019 privind revizuirea legilor justiției, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 119-a sesiuni plenare, Veneția, 21-22 iunie 2019) și a Grupului de state împotriva corupției (Raport interimar de conformitate, Prevenirea corupției parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor, adoptat de GRECO în cadrul celei de-a 83-a reuniuni plenare, Strasbourg, 17-21 iunie 2019).

3. *Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE)*

63. Avizul nr. 3 (2002) al CCJE în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității are următorul cuprins în partea sa relevantă în prezenta cauză:

„b. Imparțialitatea și comportamentul extrajudiciar al judecătorului

27. Nu pare de dorit ca judecătorul să fie izolat de contextul social în care își desfășoară activitatea: buna funcționare a justiției presupune ca judecătorii să fie în pas cu realitatea. În plus, în calitate de cetățean, judecătorul se bucură de drepturile și libertățile fundamentale recunoscute de Convenția europeană a drepturilor omului (libertatea de opinie, libertatea religioasă etc.). Prin urmare, acesta ar trebui, ca regulă generală, să rămână liber să desfășoare activitățile extraprofesionale pe care le alege.

28. Totuși, aceste activități prezintă riscuri pentru imparțialitatea și, uneori, pentru independența sa. Prin urmare, este necesar să se găsească un echilibru rezonabil între gradul de implicare a judecătorului în societate și menținerea

independenței și a imparțialității sale, precum și a aparențelor acestei independențe și a acestei imparțialități în exercitarea funcțiilor sale. În acest sens, întrebarea care ar trebui adresată întotdeauna este dacă judecătorul, într-un context social specific și din perspectiva unui observator informat și rezonabil, participă la o activitate care i-ar putea compromite în mod obiectiv independența sau imparțialitatea.”

64. Avizul nr. 25 (2022) al CCJE în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind libertatea de exprimare a judecătorilor menționează următoarele:

„15. Ca regulă sau practică generală, majoritatea statelor membre interzic sau solicită judecătorilor să se abțină de la a face comentarii cu privire la propriile procese sau la cele pendinte sau în desfășurare ale altor judecători. Unele state membre extind această regulă la cauzele soluționate, inclusiv la cele ale altor judecători. Cu toate acestea, unele fac o excepție pentru discutarea jurisprudenței în cadrul activității academice a judecătorilor, în calitate de profesor de drept sau într-un mediu profesional. În multe state, judecătorii sunt supuși obligației etice sau convenționale de a nu răspunde la criticile publice cu privire la cauzele lor.

[...]

69. Sub rezerva unor excepții, comunicarea privată nu trebuie să facă obiectul unor restricții privind libertatea de exprimare. Prin comunicare privată se înțelege cea care are loc în mod bilateral sau într-un grup închis la care accesul trebuie să fie permis de către judecător, inclusiv serviciile de mesagerie între persoane sau grupurile închise de pe platformele sociale.

[...]

72. Judecătorii trebuie să se asigure că respectă autoritatea, integritatea, decența și demnitatea funcției lor judiciare. Aceștia trebuie să fie atenți la faptul că limbajul, ținuta, fotografiile și dezvăluirea altor detalii personale ar putea aduce atingere reputației puterii judecătorești. Acordarea dreptului judecătorilor de a împărtăși detalii private, cum ar fi stilul de viață sau familia, comportă anumite riscuri în această privință. Trebuie să se evalueze dacă o exprimare poate compromite reputația judecătorului sau a puterii judecătorești în funcție de circumstanțele cauzei.

73. Judecătorii nu trebuie să interacționeze în cadrul rețelelor sociale într-un mod care poate afecta negativ percepția publică a integrității judiciare, de exemplu, acționând ca influenceri.”

Avizul include, de asemenea, următoarele recomandări:

„Recomandări

1. Un judecător se bucură de dreptul la libertatea de exprimare ca orice alt cetățean. Pe lângă dreptul individual al judecătorului, principiile democrației, separației puterilor și pluralismului impun libertatea judecătorilor de a participa la dezbaterile de interes public, în special în ceea ce privește chestiunile referitoare la puterea judecătorească.

2. În situațiile în care democrația, separația puterilor sau statul de drept sunt amenințate, judecătorii trebuie să fie fermi și au datoria de a se exprima în apărarea independenței judiciare, a ordinii constituționale și a restabilirii democrației, atât la nivel național, cât și internațional. Acest lucru include puncte de vedere și opinii cu privire la chestiuni sensibile din punct de vedere politic și se extinde atât la independența internă, cât și externă a judecătorilor la nivel individual și a puterii judecătorești în general. Judecătorii care se exprimă în numele unui consiliu judiciar, al unei asociații judiciare sau al unui alt organism reprezentativ al puterii judecătorești beneficiază de o latitudine sporită în această privință.

3. În afară de asociațiile judecătorilor, consiliile judiciare sau orice alt organism independent, judecătorii, la nivel individual, au datoria etică de a explica publicului sistemul judiciar, funcționarea puterii judecătorești și valorile acesteia. Prin îmbunătățirea gradului de înțelegere, de transparență și prin

contribuția la evitarea denaturărilor publice, judecătorii pot contribui la promovarea și menținerea încrederii publicului în activitatea judiciară.

4. În exercitarea libertății lor de exprimare, judecătorii trebuie să țină seama de responsabilitățile și îndatoririle lor specifice în societate și să dea dovadă de cumpătare în exprimarea punctelor de vedere și a opiniilor lor în orice împrejurare în care, în ochii unui observator rezonabil, declarația lor le-ar putea compromite independența sau imparțialitatea, demnitatea funcției sau ar putea pune în pericol autoritatea puterii judecătorești. În special, aceștia ar trebui să se abțină de la comentarii cu privire la fondul cauzelor pe care le instrumentează. Judecătorii trebuie, de asemenea, să păstreze confidențialitatea procedurilor.

5. Ca principiu general, judecătorii trebuie să evite să se implice în controverse publice. Chiar și în cazurile în care este permisă apartenența lor la un partid politic sau participarea lor la dezbateri publice, este necesar ca judecătorii să se abțină de la orice activitate politică care le-ar putea compromite independența sau imparțialitatea, precum și reputația puterii judecătorești.

6. Judecătorii trebuie să fie conștienți atât de beneficiile, cât și de riscurile comunicării prin intermediul mass-media. În acest scop, puterea judecătorească trebuie să ofere judecătorilor cursuri de formare care să îi instruiască cu privire la utilizarea mass-media, care pot fi folosite ca un excelent instrument de sensibilizare a publicului. În același timp, judecătorii trebuie să conștientizeze faptul că, atunci când postează pe rețelele sociale, tot ceea ce publică devine permanent, chiar și după ce îl șterg, și poate fi interpretat la discreție sau chiar scos din context. Folosirea de pseudonime nu protejează împotriva [consecințelor] unui comportament online lipsit de etică. Judecătorii trebuie să se abțină de la a posta orice lucru care ar putea compromite încrederea publicului în imparțialitatea lor sau ar putea intra în conflict cu demnitatea funcției lor sau a puterii judecătorești.

[...]

65. Avizul nr. 27 (2024) al CCJE în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind răspunderea disciplinară a judecătorilor menționează următoarele cu privire la părțile relevante în cauză (notele de subsol au fost omise):

„V. Motive de răspundere disciplinară

[...]

26. Judecătorii au dreptul la libertatea de exprimare în temeiul articolului 10 din CEDO, astfel cum se precizează în Avizul nr. 25 (2022). Exercițarea legitimă de către judecători a drepturilor lor în temeiul articolului 10 din CEDO nu trebuie să dea naștere la răspundere disciplinară. Dreptul la libertatea de exprimare include dreptul judecătorilor de a se exprima public cu privire la procedurile disciplinare împotriva lor sau a colegilor lor. Motivele răspunderii disciplinare nu trebuie să deroge nici de la dreptul unui judecător la viață privată și de familie în conformitate cu articolul 8 din CEDO.

27. În fiecare stat membru, legea ar trebui să definească în mod expres și, pe cât posibil, în termeni specifici motivele pentru care pot fi inițiate proceduri disciplinare împotriva judecătorilor. Trebuie exclusă posibilitatea introducerii unor motive *ad hoc* care să se aplice retroactiv. Dispozițiile vagi (cum ar fi «încălcarea jurământului» sau «comportamentul lipsit de etică») se pretează la o interpretare prea largă și la abuz, ceea ce poate fi periculos pentru independența judecătorilor. Publicarea periodică a deciziilor disciplinare poate contribui la clarificarea suplimentară a dispozițiilor legislative.

[...]

29. CCJE subliniază importanța unui criteriu de prag pentru a delimita conduita necorespunzătoare care poate justifica impunerea de sancțiuni disciplinare de alte forme de comportament necorespunzător.

30. Standardele etice ar trebui să fie clar diferențiate de conduita necorespunzătoare care justifică sancțiuni disciplinare. Deoarece scopul unui cod de etică este diferit de cel atins printr-o procedură disciplinară, un cod de etică nu ar trebui să fie utilizat ca instrument de disciplinare a judecătorilor. Atunci când standardele etice și normele de conduită profesională converg în ceea ce privește conduita extrajudiciară care poate compromite încrederea publicului în sistemul judiciar, criteriul pragului ajută la distingerea între comportamentul care nu este etic și comportamentul care ar trebui să facă obiectul răspunderii disciplinare.

[...]

VII. Sancțiuni disciplinare împotriva judecătorilor

39. În majoritatea statelor există o listă exhaustivă a eventualelor sancțiuni disciplinare pentru judecători. Cu toate acestea, există încă o anumită marjă de interpretare în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor de la caz la caz. În toate statele, la stabilirea sancțiunii adecvate se aplică principiul proporționalității. Sancțiunile pot include avertismentul, mustrarea, sancțiunea pecuniară, mutarea pe un alt post, suspendarea din funcție, pensionarea anticipată (obligatorie) și revocarea din funcție.

40. CCJE reamintește că sancțiunile disciplinare trebuie să fie clar definite prin lege, ușor accesibile și enumerate într-o listă exhaustivă. Decizia trebuie să fie ghidată de principiul proporționalității. Acesta necesită o evaluare comparativă între gravitatea încălcării și consecințele acesteia, pe de o parte, și natura și importanța sancțiunii, pe de altă parte. Revocarea unui judecător ar trebui să fie dispusă doar în ultimă instanță, în cazuri excepțional de grave. Transferul și/sau mutarea (chiar și temporară) a unui judecător sau retrogradarea pot fi justificate numai în caz de abatere judiciară gravă. CCJE pledează împotriva reducerii salariului ca sancțiune disciplinară, deoarece judecătorii trebuie să fie remunerați în mod egal pentru muncă similară.

41. Toate circumstanțele atenuante și agravante ale cazului individual trebuie luate în considerare pentru a stabili în mod clar răspunderea judecătorului în lumina împrejurărilor specifice în care a fost săvârșită abaterea disciplinară.

42. În toate cazurile, atunci când se evaluează sancțiunea adecvată, trebuie să se ia în considerare potențialul «efect de descurajare» pe care o anumită sancțiune îl poate avea asupra judecătorului în cauză și asupra altor judecători.

43. CCJE subliniază că anumite măsuri care sunt destinate să aibă sau pot avea același efect ca sancțiunile disciplinare ar trebui tratate ca atare, cu aplicarea tuturor drepturilor judiciare și a garanțiilor procedurale. Acest lucru se aplică, de asemenea, oricărei măsuri, indiferent de forma sa, care este destinată să sancționeze un judecător.”

4. Curtea Europeană a Drepturilor Omului

66. Articolul VI din Rezoluția privind etica judiciară, adoptată de plen la 21 iunie 2021, prevede următoarele:

Libertatea de exprimare și comunicarea

„Judecătorii își exercită libertatea de exprimare într-un mod compatibil cu demnitatea funcției lor, dând dovadă de loialitate față de Curte. Se abțin să se exprime, sub orice formă și prin orice mijloace, într-un mod care ar putea dăuna autorității sau reputației Curții sau care ar fi de natură să dea naștere unor îndoeli rezonabile cu privire la independența sau imparțialitatea lor. Această regulă se aplică atât exercitării funcției de judecător și funcției de reprezentare a Curții, cât și activităților private sau publice, academice sau de altă natură, desfășurate în afara Curții. Judecătorii ar trebui să folosească rețelele sociale cu cea mai mare prudență.”

B. Națiunile Unite

67. Principiile fundamentale privind independența magistraților au fost adoptate la al șaptelea Congres al Organizației Națiunilor Unite privind prevenirea criminalității și tratamentul infractorilor, desfășurat la Milano în 1985. Au fost aprobate ulterior de Adunarea Generală în rezoluțiile 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985. Acestea prevăd în special următoarele:

Libertatea de exprimare și de asociere

„8. În conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, magistrații se bucură, la fel ca ceilalți cetățeni, de libertatea de exprimare, de credință, de asociere și de întrunire; cu toate acestea, în exercitarea acestor drepturi, magistrații trebuie să se comporte întotdeauna în așa fel încât să păstreze demnitatea funcției lor și imparțialitatea și independența magistraturii.”

68. La 24 iunie 2019, Raportorul special cu privire la independența judecătorilor și a avocaților a prezentat Consiliului pentru Drepturile Omului un raport în care a formulat o serie de recomandări, a căror parte relevantă este următoarea:

Libertatea de exprimare

„101. Cu privire la libertatea de exprimare, judecătorii și procurorii ar trebui să țină seama de responsabilitățile și îndatoririle care le revin în calitate de funcționari și să dea dovadă de reținere în orice împrejurare în care exprimă un punct de vedere sau o opinie într-un mod care, din perspectiva unui observator rezonabil, ar putea să dăuneze în mod obiectiv sarcinii lor sau să le compromită independența sau imparțialitatea.

102. În principiu, judecătorii și procurorii nu ar trebui să ia parte la controversele publice. Cu toate acestea, în anumite circumstanțe, pot să-și exprime punctul de vedere sau opinia cu privire la aspecte politice sensibile, de exemplu atunci când participă la dezbateri publice despre legi sau politici care ar putea avea un impact asupra instituțiilor lor. Dacă democrația și statul de drept sunt periclitate, judecătorii au datoria de a se exprima pentru a apăra ordinea constituțională și restabilirea democrației.”

69. În pasajele relevante în speță, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate, Viena, 2019) și Comentariul asupra Principiilor de la Bangalore sunt formulate după cum urmează:

„[...] 1.2. Judecătorul este independent în relațiile cu societatea, în general, și în relațiile cu părțile aflate într-un litigiu pe care îl are de soluționat.

[Extras din „Comentariu asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară” cu referire la interpretarea principiului 1.2: „[...] 31. Deși judecătorul trebuie să adopte un stil de viață și o conduită mai stricte și mai austere decât oamenii obișnuiți, ar fi nerezonabil să se aștepte ca acesta să se retragă complet din viața publică pentru a duce o viață exclusiv privată, axată pe căminul său, familie și prieteni. Izolarea totală a judecătorului de comunitatea în care trăiește nu este nici posibilă, nici benefică.”]

[...]

1.6. Judecătorul promovează și aplică standarde stricte în materie de deontologie judiciară, pentru a consolida încrederea publicului în sistemul judiciar, încredere fundamentală pentru a menține independența justiției.

[...]

2.2. Judecătorul veghează ca, atât în cadrul instanței, cât și în afara acesteia, conduita pe care o adoptă să mențină și să întărească încrederea publicului, a avocaților și a justițiabililor în imparțialitatea judecătorului și a sistemului judiciar.

[...]

2.4. Judecătorul se abține de la orice comentariu în legătură cu o cauză aflată în curs de judecare sau care i-ar putea fi dedusă spre judecare care, în mod rezonabil, ar putea afecta soluția sau ar putea împiedica caracterul evident echitabil al

procesului. De asemenea, judecătorul se abține de la orice comentariu în public sau în alt mod care ar putea afecta caracterul echitabil al procesului oricărei persoane sau al oricărei chestiuni.

[Extras din „Comentariu asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară” cu referire la interpretarea principiului 2.4: „70. Un proces este în curs de desfășurare până la soluționarea căii de atac. Se poate considera, de asemenea, că un proces este în curs de desfășurare ori de câte ori există motive să se creadă că ar putea fi începută o urmărire penală. Acesta este cazul atunci când o infracțiune face obiectul unei anchete, dar nu a fost încă formulată nicio acuzație, când o persoană a fost arestată, dar nu a fost încă pusă sub acuzare sau când reputația unei persoane a fost pusă în discuție, iar persoana respectivă amenință cu intentarea unei acțiuni în justiție pentru defăimare.”

[...]

3.1. Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă.

3.2. Comportamentul și conduita judecătorului trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea sistemului judiciar. Nu este suficient ca justiția să fie înfăptuită, ci publicul trebuie să considere că justiția a fost cu adevărat înfăptuită.

[...]

4.1. Judecătorul evită orice comportament inadecvat, real sau aparent, în toate activitățile sale.

4.2. Fiind supus în permanență examinării critice a publicului, judecătorul trebuie să accepte, în mod liber și de bunăvoie, constrângerile personale care pot fi considerate de un cetățean obișnuit ca fiind împovăraătoare. În particular, judecătorul trebuie să aibă o conduită care să fie conformă cu demnitatea funcției de magistrat.

[...]

4.6. Ca orice alt cetățean, judecătorul are dreptul la libertatea de exprimare, libertatea convingerilor, libertatea de asociere și de întrunire, dar își va exercita aceste drepturi având o conduită conformă cu demnitatea funcției judiciare, precum și cu imparțialitatea și independența corpului judiciar.

[Extras din „Comentariu asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară” cu referire la interpretarea principiului 4.6: „136. Judecătorul ar trebui să nu se implice în mod nepotrivit în controversele publice. Motivul este evident. Esența funcției de judecător constă în capacitatea de a examina obiectul litigiilor în mod obiectiv și legal. Este la fel de important ca judecătorul să fie perceput de public ca manifestând această abordare detașată, imparțială, justă și lipsită de părtinire, prejudecăți și idei preconcepute care este caracteristică judecătorilor. Atunci când un judecător intră în arena politică și participă la dezbateri publice — exprimându-și opiniile cu privire la chestiuni controversate, angajându-se în polemici cu persoane publice sau criticând public guvernul — acesta nu mai este perceput, atunci când prezidează o instanță, ca exercitând o funcție judiciară. De asemenea, judecătorul nu este considerat imparțial atunci când soluționează litigii referitoare la chestiuni asupra cărora s-a exprimat public și, poate mai important, nu mai este perceput ca fiind imparțial atunci când trebuie să pronunțe decizii în cauze în care sunt părți, avocați sau chiar martori personalități sau responsabili din ministere pe care le-a criticat anterior.”]

70. Recomandările pentru utilizarea rețelelor de socializare de către judecători, elaborate de Rețeaua Globală de Integritate Judiciară (Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate) și publicate în ianuarie 2019, sunt redactate după cum urmează în părțile relevante:

„[...] 5. Utilizarea rețelelor de socializare de către judecători, individual, trebuie să fie în conformitate cu autoritatea morală, integritatea, decența și demnitatea funcției lor judiciare.

6. Judecătorii trebuie să fie conștienți de aspectele practice ale formelor de exprimare și asociere online și să le ia în considerare. Aceste aspecte includ o răspândire potențială mai mare în termeni de publicitate sau amplificare către rețele mai mari, o mai mare persistență a declarațiilor, precum și implicații potențial semnificative ale unor reacții relativ minore și ocazionale (cum ar fi «aprecierea» — «like») sau distribuirea informațiilor publicate de terți.

[...]

8. Atunci când Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară și Comentariul asupra acestora se referă la capacitatea judecătorilor de a educa publicul și profesia juridică sau de a face comentarii publice, acest lucru poate include utilizarea rețelelor de socializare, pe lângă alte forme de comunicare.

9. Judecătorii ar trebui să se asigure că gradul de utilizare a rețelelor de socializare nu le afectează capacitatea de a-și îndeplini atribuțiile judiciare cu competență și diligență.

[...]

12. Judecătorii pot folosi numele lor real și pot face public statutul lor de judecător pe rețelele de socializare, atât timp cât acest lucru nu contravine normelor etice aplicabile și reglementărilor în vigoare.

[...]

14. Judecătorii ar trebui să țină seama de diversitatea platformelor sociale și să recunoască faptul că, în cazul unor platforme, poate fi benefică separarea identității private de cea profesională. Înțelegerea modului în care funcționează diversele rețele de socializare și a tipului de informații care pot fi necesare sau adecvate pentru a fi distribuite pe diferite rețele de socializare ar trebui să fie teme care să fie incluse în formarea judecătorilor.

Conținut și comportament pe rețelele de socializare

15. Principiile existente cu privire la demnitatea instanțelor, imparțialitatea și echitatea judiciară se aplică în egală măsură comunicărilor efectuate pe rețelele de socializare.

16. Judecătorii ar trebui să evite în online exprimarea opiniilor sau împărtășirea informațiilor personale care ar putea submina independența judiciară, integritatea, echitatea, imparțialitatea, dreptul la un proces echitabil sau încrederea publicului în sistemul judiciar. Același principiu se aplică judecătorilor indiferent dacă își dezvăluie sau nu numele real sau calitatea de judecător pe rețelele de socializare.

17. Judecătorii nu ar trebui să participe la schimburi de mesaje pe platformele sociale sau prin servicii de mesagerie cu părțile, reprezentanții acestora sau publicul larg cu privire la cauzele pe care le judecă sau ar putea să le judece.

18. Judecătorii trebuie să manifeste prudență în ceea ce privește tonul și limbajul pe care le folosesc și să dea dovadă de profesionalism și precauție în toate interacțiunile pe toate platformele sociale. Pentru orice interacțiune pe platformele de socializare (mesaje, comentarii la mesaje, actualizări de stare, fotografii etc.) poate fi util să se ia în considerare impactul acesteia asupra demnității judiciare în cazul în care este divulgată publicului larg. Aceeași prudență este necesară și în cazul reacțiilor la conținutul publicat pe rețelele de socializare de alți utilizatori.

[...]

25. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că unele concepte precum «împrietenirea», «urmărirea» etc., în contextul rețelelor de socializare, pot avea un alt sens decât cel din utilizarea tradițională, putând fi vorba de intimitate și implicare mai reduse. Cu toate acestea, în cazul în care gradul de interacțiune, fie online, fie altfel, devine mai personal sau mai intim, judecătorii ar trebui să respecte în continuare Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară care impun, în situațiile corespunzătoare, prudență, transparență, abținere, recuzare

sau alte acțiuni similare celor stabilite pentru relațiile convenționale în offline.

26. Judecătorii ar trebui să monitorizeze periodic conturile lor de pe rețelele de socializare, trecute și prezente, și să ia măsuri pentru a revizui, atunci când este necesar, conținutul și relațiile online.

27. Judecătorii ar trebui să dezvolte și să aplice în mod consecvent un protocol adecvat pentru îndepărtarea și/sau blocarea urmărilor/prietenilor/etc., în special atunci când neaplicarea acestuia ar crea în mod rezonabil o aparență de părtinire sau prejudecată.

28. Este prudent și înțelept ca judecătorii să dea dovadă de diligență rezonabilă atunci când își fac prieteni și conexiuni online și/sau când acceptă cereri de prietenie online.

[...]

32. Judecătorii sunt sfătuiți să se familiarizeze cu politicile, regulile și setările de securitate și de confidențialitate ale platformelor sociale pe care le utilizează, să le revizuiască periodic și să dea dovadă de prudență în vederea asigurării integrității și protecției personale, profesionale și instituționale.

33. Indiferent de opțiunile de configurare, se recomandă ca judecătorii să nu facă niciun comentariu și să nu se angajeze în vreun comportament pe rețelele de socializare care ar putea fi jenant sau necorespunzător dacă ar deveni public.

34. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de riscurile și caracterul adecvat al schimbului de informații personale pe rețelele de socializare. [...]

35. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că modul în care sunt percepuți pe rețelele de socializare poate fi bazat nu numai pe utilizarea activă a acestor rețele, ci și pe informațiile pe care ei le primesc și de la cine le primesc, chiar dacă nu ei au solicitat contactul cu aceștia.

36. Indiferent dacă utilizează sau nu rețelele de socializare, judecătorii ar trebui să fie atenți la modul în care se comportă în public, deoarece pot fi făcute fotografii sau înregistrări care pot fi răspândite rapid pe rețelele de socializare. [...]"

C. Uniunea Europeană

71. În raportul său publicat la 8 iunie 2021 privind evoluția situației din România în domeniul reformei sistemului judiciar și luptei împotriva corupției, în contextul angajamentelor asumate de această țară în cadrul Mecanismului de cooperare și de verificare (MCV), Comisia Europeană a consacrat un capitol care include informații actualizate privind evoluțiile înregistrate de la Raportul MCV din octombrie 2019 în domeniul reformei sistemului judiciar și luptei împotriva corupției. În părțile sale relevante în speță, raportul indică următoarele (notele de subsol au fost omise):

„[...] Trei legi ale justiției definesc statutul magistraților și modul de organizare al sistemului judiciar și al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, sunt esențiale pentru asigurarea independenței magistraților și a bunei funcționări a sistemului judiciar. Modificările aduse acestor legi ale justiției în 2018 și 2019, care sunt încă în vigoare, au avut un impact grav asupra independenței, calității și eficienței sistemului judiciar. Printre motivele serioase de îngrijorare identificate se numără crearea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (SIJ), regimul de răspundere civilă a judecătorilor și a procurorilor, regimurile de pensionare anticipată, condițiile de intrare în profesie, precum și statutul și numirea în funcție a procurorilor de rang înalt. Punerea în aplicare a legilor modificate a confirmat în scurt timp aceste motive de îngrijorare, iar în anii următori au apărut noi elemente problematice. [...]

În perioada de raportare, conform informațiilor furnizate de instituțiile judiciare, s-a înregistrat o reducere generală a activității Inspecției Judiciare, și anume mai puține proceduri disciplinare din oficiu care ridică semne de întrebare cu privire la obiectivitate. Cu toate acestea, există în continuare cazuri

care au dat naștere unor preocupări cu privire la cercetările disciplinare și sancțiunile severe aplicate magistraților care critică eficiența și independența sistemului judiciar. Întârzierile din partea Inspecției Judiciare în examinarea plângerilor sunt, de asemenea, considerate o modalitate de a menține presiunea asupra judecătorului sau procurorului atât timp cât cercetarea este în curs. [...]”

72. Raportul Comisiei Europene privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare (MCV), publicat la 22 noiembrie 2022, include un capitol dedicat inspecției judiciare și procedurilor disciplinare instrumentate de aceasta în legătură cu magistrații. Părțile din raport relevante în speță sunt formulate astfel:

„[...] În 2021 și 2022, numărul acțiunilor disciplinare înregistrate de Consiliul Superior al Magistraturii a rămas, în general, stabil. Cu toate acestea, există în continuare cazuri în care inițierea cercetărilor disciplinare și sancțiunile impuse magistraților în urma acestora par să fi fost legate de exprimarea unor opinii critice cu privire la aspecte legate de statul de drept. Astfel de cercetări sunt inițiate de Inspecția Judiciară fie din oficiu, fie la sesizarea CSM. CJUE a indicat cu claritate că independența sistemului judiciar ar putea fi subminată dacă acțiunile disciplinare sunt deturnate de la scopurile lor legitime și utilizate pentru a exercita un control politic asupra hotărârilor judecătorești sau presiuni asupra judecătorilor. Pe lângă cazurile menționate în Raportul din 2022 privind statul de drept, au existat și alte cercetări disciplinare împotriva unor judecători care au fost percepute ca o formă de presiune și de represalii pentru sentințele pronunțate de aceștia, în special în cazurile de corupție la nivel înalt.

Deși pentru ultimii trei ani nu sunt disponibile informații publice cu privire la acțiunile disciplinare exercitate de Inspecția Judiciară, s-a asigurat o mai mare previzibilitate și transparență prin hotărârea CSM de a publica, în format anonimizat, pe un portal accesibil exclusiv magistraților, hotărârile disciplinare care au devenit definitive și încălcările codului deontologic.

[Recomandarea] [din MCV din 2018 «Numirea imediată, de către Consiliul Superior al Magistraturii, a echipei interimare de conducere a Inspecției Judiciare și numirea, în termen de trei luni, prin concurs, a unei noi conduceri a Inspecției Judiciare.»] a devenit caducă. Noua conducere a Inspecției Judiciare are acum ocazia de a veghea ca cercetările disciplinare să nu mai fie utilizate ca instrumente prin care se exercită presiune asupra activității judecătorilor și a procurorilor, în conformitate cu jurisprudența CJUE. Comisia va continua să analizeze felul în care acest obiectiv este pus în practică în cadrul rapoartelor privind statul de drept. [...]”

D. Curtea Interamericană a Drepturilor Omului

73. În Cauza *López Lone și alții împotriva Hondurasului* (excepții preliminare, fond, despăgubiri și cheltuieli de judecată, Hotărârea din 5 octombrie 2015, seria C nr. 302), care privea, printre altele, dreptul la libertatea de exprimare a patru judecători (Adan Guillermo López Lone, Luis Alonso Chévez de la Rocha, Ramón Enrique Maldonado Barrios și Tirza del Carmen Flores Lanza) care criticaseră public lovitură de stat împotriva președintelui Zelaya Rosales și care făcuseră obiectul unor proceduri disciplinare ca urmare a luărilor lor de poziție, Curtea Interamericană a Drepturilor Omului a constatat, în unanimitate, încălcarea dreptului acestora la libertatea de exprimare, garantat de art. 13 alin. (1) din Convenția americană privind drepturile omului (CADR). Fragmentele redată mai jos sunt extrase din rezumatul neoficial întocmit de grefa Curții Interamericane (traducerea grefei):

„[...]”

Art. 23 (drepturi politice), 13 (libertatea de exprimare), 15 (dreptul la întrunire) și 16 (libertatea de asociere), coroborate cu art. 1 alin. (1) (obligația de a respecta și de a garanta drepturile) și (2) (obligația de a adopta măsuri de drept intern)

din [Convenția americană]: Curtea Interamericană subliniază existența unei legături strânse între drepturile politice, libertatea de exprimare, dreptul la întrunire și libertatea de asociere, precum și modul în care aceste drepturi, privite împreună, sunt plasate în centrul democrației. Aceasta consideră că, în situații de ruptură instituțională, precum cele survenite în urma unei lovituri de stat, relația dintre aceste drepturi devine cu atât mai importantă, în special atunci când sunt exercitate împreună pentru a protesta împotriva unei atingeri aduse ordinii constituționale și democrației. Curtea [Interamericană] observă că declarațiile sau acțiunile în favoarea democrației trebuie să beneficieze de cea mai largă protecție posibilă și că, în funcție de circumstanțe, acestea pot avea un impact asupra unuia sau asupra tuturor acestor drepturi. Dreptul de a apăra democrația face parte din dreptul de a participa la afacerile publice, care presupune, de asemenea, exercitarea altor drepturi, precum libertatea de exprimare și dreptul la întrunire.

Pronunțându-se asupra dreptului de a participa la viața politică, asupra libertății de exprimare și asupra dreptului la întrunire al persoanelor care exercită funcții judiciare, Curtea [Interamericană] constată existența unui consens regional cu privire la necesitatea de a restrânge participarea judecătorilor la activități politice partizane, având în vedere, în special, că, în unele state din regiune, orice participare la viața politică, cu excepția exercitării dreptului de vot, este, în general, interzisă. Curtea [Interamericană] subliniază că restrângerea participării judecătorilor, în vederea protejării independenței și imparțialității acestora, este compatibilă cu [Convenția americană]. De asemenea, aceasta observă că [Curtea Europeană a Drepturilor Omului] a considerat că anumite restricții privind libertatea de exprimare a judecătorilor sunt necesare ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești riscă să fie puse în discuție [Wille împotriva Liechtensteinului (MC), nr. 28.396/95, pct. 64, 28 octombrie 1999, Nota de informare nr. 11, și Koudechkina împotriva Rusiei, nr. 29.492/05, pct. 86, 26 februarie 2009, Nota de informare nr. 116].

Curtea Interamericană consideră, totuși, că puterea statelor de a reglementa sau de a restrânge aceste drepturi nu este una discreționară. Orice limitare a drepturilor consacrate de [Convenția americană] trebuie interpretată în mod restrictiv. O restricție privind participarea judecătorilor la activități politice partizane nu trebuie să aibă ca efect împiedicarea acestora de a participa la orice dezbateră privind chestiuni politice. În această privință, există uneori situații în care un judecător consideră, în calitate de cetățean, că are o datorie morală de a se exprima.

În consecință, Curtea [Interamericană] constată că restricțiile care limitează, în mod obișnuit, dreptul judecătorilor de a participa la activități politice partizane nu sunt aplicabile în situații de criză democratică gravă, precum cea în discuție în speță. Ar fi contrar independenței inerente puterilor statului ca judecătorii să fie privați de dreptul de a se exprima împotriva unei lovituri de stat. Mai mult, simplul fapt că au fost inițiate proceduri disciplinare împotriva judecătorilor ca urmare a acțiunilor lor împotriva loviturii de stat era de natură să aibă un efect disuasiv și să constituie astfel o restrângere nejustificată a drepturilor lor.

În consecință, Curtea [Interamericană] consideră că procedurile disciplinare inițiate împotriva domnilor López Lone și Chévez de la Rocha au adus atingere libertății lor de exprimare, dreptului lor la întrunire și drepturilor lor politice, iar procedurile inițiate împotriva doamnei Flores Lanza și a domnului Barrios Maldonado au adus atingere libertății lor de exprimare și drepturilor lor politice. În plus, Curtea [Interamericană] concluzionează că, din cauza excluderii lor din magistratură, domnii López Lone, Chévez de la Rocha și doamna Flores Lanza nu mai pot participa la activitatea [Asociației Judecătorilor

pentru Democrație] și că, prin urmare, această măsură constituie, de asemenea, o restrângere nejustificată a libertății lor de asociere [...].”

III. Elemente de drept comparat

74. Din elementele de care dispune Curtea cu privire la legislația și practica statelor membre ale Consiliului Europei și, în special, dintr-un studiu referitor la treizeci și cinci de state membre reiese că obligația de rezervă reprezintă un principiu fundamental menit să garanteze faptul că judecătorii și procurorii mențin standarde ridicate de integritate, imparțialitate și profesionalism, că aceasta se aplică atât conduitei lor profesionale, cât și celei din viața privată și că, în trei state membre, se aplică chiar și după demisie sau după pensionare. În douăzeci și două de state membre, această obligație este prevăzută de lege, iar în treisprezece state membre este consacrată în codurile de conduită sau în cartele etice, care pot avea sau nu caracter obligatoriu. Studiul confirmă că libertatea de exprimare a judecătorilor și a procurorilor este limitată de obligația de rezervă.

75. În ceea ce privește dezbaterile publice, cincisprezece state membre impun judecătorilor și procurorilor obligația de a da dovadă de reținere pentru a proteja integritatea sistemului judiciar. Două state au, în această privință, o abordare relativ liberală, iar alte trei au o abordare mai restrictivă. Judecătorii și procurorii sunt, în general, supuși obligației de prudență și trebuie să evite declarațiile publice care ar putea submina încrederea publicului în sistemul judiciar. Exprimarea politică este strict interzisă în zece state membre. În schimb, abordarea în materia libertății academice este mai permisivă în douăsprezece state membre, care permit judecătorilor să se implice în activități didactice și de cercetare, însă cu moderație și cu condiția respectării imparțialității și a nedivulgării informațiilor confidențiale. Luările de poziție publice cu privire la proceduri pendinte nu sunt, în general, recomandate în douăzeci și unu de state membre.

76. În contextul utilizării rețelelor sociale, judecătorii și procurorii sunt obligați să respecte standarde ridicate de profesionalism și discreție, în vederea protejării integrității puterii judecătorești. Astfel, în nouă state membre, având în vedere natura intrinsec publică a platformelor online, judecătorii și procurorii sunt îndrumați să acționeze ca și cum declarațiile lor ar fi accesibile unui public larg, indiferent de setările de confidențialitate sau de publicul vizat. În plus, în șapte state membre, aceleași principii de moderație se aplică atât conturilor personale, cât și celor profesionale de pe rețelele sociale. În optsprezece state membre, limbajul utilizat pe aceste platforme constituie, de asemenea, un factor important în respectarea standardelor judiciare, accentul fiind pus pe necesitatea de a evita exprimări susceptibile să submineze încrederea publicului în imparțialitatea și demnitatea puterii judecătorești.

ÎN DREPT

I. Obiectul litigiului în fața Marii Camere

77. Conform jurisprudenței Curții, „cauza” trimisă la Marea Cameră este cererea așa cum a fost declarată admisibilă de cameră [*Fedotova și alții împotriva Rusiei* (MC), nr. 40.792/10 și alte 2, pct. 83, 17 ianuarie 2023; și *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS) împotriva Elveției* (MC), nr. 21.881/20, pct. 78, 27 noiembrie 2023, cu trimiterile suplimentare].

78. Curtea observă că, prin Hotărârea sa din 20 februarie 2024, camera a declarat inadmisibil capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 8 din Convenție și că numai capătul de cerere referitor la art. 10 a fost declarat admisibil. Prin urmare, cauza retrimisă în fața Marii Camere privește temeinicia capătului de cerere invocat din perspectiva acestei din urmă dispoziții.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 10 din Convenție

79. Reclamantul susține că sancțiunea disciplinară dispusă de Secția pentru judecători în materie disciplinară a CSM la 7 mai 2019 și confirmată de Înalta Curte la 18 mai 2020 constituie o ingerință disproporționată în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare, astfel cum este prevăzut la art. 10 din Convenție, potrivit căruia:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a transmite informații sau idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

A. Hotărârea camerei

80. Prin Hotărârea din 20 februarie 2024, camera a concluzionat, cu majoritate de voturi (*supra*, pct. 5), că a existat o încălcare a art. 10 din Convenție. Reamintind totodată obligația de rezervă a magistraților și faptul că reclamantul a formulat afirmațiile în litigiu pe pagina sa de Facebook, care era deschisă și accesibilă publicului, camera a constatat că instanțele naționale nu au efectuat nicio evaluare comparativă a intereselor aflate în joc în conformitate cu criteriile enunțate în jurisprudența Curții, nici nu au analizat în mod adecvat necesitatea ingerinței, ci s-au limitat la o examinare a modului în care reclamantul s-a exprimat, fără a transpune expresiile utilizate de acesta în contextul unei dezbateri privind chestiuni de interes general.

81. În ceea ce privește primul mesaj publicat de reclamant, camera a reîncadrat afirmațiile persoanei în cauză în contextul lor și a constatat că acestea se asemănau unor judecăți de valoare referitoare la chestiuni de interes general privind separația puterilor și necesitatea de a proteja independența instituțiilor unui stat democratic. În ceea ce privește cel de-al doilea mesaj în litigiu, camera a considerat că luarea de poziție a reclamantului se înscria în cadrul unei dezbateri privind chestiuni de interes general, și anume reformele legislative referitoare la sistemul judiciar. Prin urmare, orice ingerință în exercitarea libertății de a furniza sau de a primi informații ar fi trebuit să fie supusă unui control strict, marja de apreciere a autorităților statului pârât fiind restrânsă. Camera a mai observat că, prin utilizarea expresiei „procuror cu sânge în instalație”, reclamantul a lăudat curajul unui procuror care formulase în mod public critici asupra unor chestiuni de interes general ce vizau sistemul judiciar și nu a încercat să se exprime într-o manieră depreciativă.

82. În ceea ce privește sancțiunea, camera a constatat că aceasta nu era cea mai puțin severă, că nu se întemeia pe motive suficiente pentru a caracteriza o atingere adusă demnității și onoarei profesiei de magistrat și că avusese un efect disuasiv, întrucât era de natură să descurajeze nu numai reclamantul însuși, ci și alți judecători să participe, pe viitor, la dezbaterile publice asupra unor chestiuni referitoare la separația puterilor sau la reformele legislative care privesc instanțele judecătorești și, mai general, asupra aspectelor legate de independența justiției. Judecătorul Răduțu a formulat o opinie concordantă, iar judecătorii Kucsko Stadlmayer, Eicke și Bormann au formulat o opinie separată comună.

B. Argumentele părților**1. Reclamantul**

83. Încă de la început reclamantul precizează că, în afara activității sale de magistrat, a fost membru al CSM și că, de mai mulți ani, este cunoscut în țara sa ca o personalitate foarte activă în domeniul educației juridice, precum și pentru publicarea unei serii de lucrări privind independența justiției, imparțialitatea judecătorilor sau deontologia magistraților. El explică faptul că a ținut cursuri pentru publicul larg și, uneori, pentru jurnaliști, despre funcționarea sistemului judiciar, statul de drept și drepturile omului și afirmă că a format aproximativ cinci sute de persoane cu scopul ca acestea să transmită, la rândul lor, aceste cunoștințe juridice. El adaugă că beneficiază de o anumită notorietate în mass-media și la nivel național, arătând că pagina sa de Facebook are în prezent aproximativ 100.000 de urmăritori.

84. Reclamantul arată în continuare că, în perioada anterioară publicării mesajelor în litigiu, contextul național era marcat, printre altele, de dezbateri privind modificările aduse legilor justiției, modificări care avuseseră ecouri atât la nivel național, cât și european, precum și de discuții publice referitoare la numirea unui nou șef al Statului Major al Apărării, care scoteau în evidență riscurile unui conflict de natură politică.

85. Reclamantul consideră că ingerința căreia îi făcea obiectul, în speță, în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare, nu era previzibilă. În acest sens, el face trimitere la expresiile „manifestări care aduc atingere onoarei, probității profesionale sau prestigiului justiției”, prevăzute la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 (*infra*, pct. 43), și „acte [...] de natură să compromită demnitatea [...] în profesie” (*infra*, pct. 45), utilizate în Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, susținând că acestea nu permit o distincție clară între faptele și actele care pot aduce atingere normelor deontologice, care consacră standarde etice și care pot da naștere unor proceduri disciplinare. El adaugă că instanțele naționale utilizau în mod conjugat cele două categorii de expresii, arătând că au procedat astfel inclusiv în speță. Potrivit reclamantului, obligația de rezervă este mai degrabă rezultatul unei evoluții jurisprudențiale care nu îndeplinea, în opinia sa, cerința previzibilității. El critică, de asemenea, dispozițiile menționate, apreciindu-le ca fiind foarte vagi și, prin urmare, susceptibile de a fi aplicate oricărui judecător sau procuror, în orice domeniu, privat sau profesional. Consideră, totodată, că, în afara interdicției de a comunica pe rețelele de socializare cu privire la cauze pendinte, nu există, la nivel intern, dispoziții legale previzibile privind utilizarea rețelelor de socializare de către magistrați (*supra*, pct. 43).

86. Reclamantul face trimitere la mai multe rezoluții de clasare ale Inspecției Judiciare în cauze în care magistrați se exprimaseră public și făcuseră obiectul unor anchete disciplinare, susținând că acestea sprijină teza existenței unei puteri discreționare a autorităților naționale de a decide ce tip de exprimare intră sub incidența art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 (*supra*, pct. 54-56).

87. În ceea ce privește proporționalitatea ingerinței, reclamantul apreciază că cele două materiale publicate în litigiu priveau chestiuni de interes public și că, prin urmare, marja de apreciere a autorităților trebuia să fie restrânsă. Referitor la primul mesaj, el susține că prelungirea mandatului șefului Statului Major al Apărării generase ample dezbateri în mass-media cu mult înaintea de publicarea mesajului respectiv și afirmă că acesta privea respectarea statului de drept, făcând trimitere, în acest sens, la punctul 31 din Comentariu asupra Principiilor de la Bangalore, precum și la contextul descris *supra* la pct. 84. Fără a contesta obligația sa de rezervă, reclamantul explică faptul că a intervenit în mod imparțial, pentru a sublinia pericolele oricărei influențe politice asupra funcționării instituțiilor fundamentale ale statului, precum și necesitatea respectării

dispozițiilor constituționale, în special a principiului separației puterilor într-un stat democratic. El adaugă că intenția sa a fost de a invita cititorii să își imagineze ipoteza în care, într-o zi, armata ar ieși în stradă împotriva voinței poporului, sub pretextul apărării democrației.

88. Reclamantul susține, de asemenea, că procedura judiciară inițiată la 14 ianuarie 2019, ulterior publicării mesajului său, având ca obiect suspendarea efectelor decretului de prelungire a mandatului șefului Statului Major al Apărării, privea exclusiv chestiuni procedurale, și nu aspectele menționate în postarea sa. Mai mult, el apreciază că, având în vedere notorietatea sa, reprezenta „vocea sistemului judiciar”, ceea ce implica, în opinia sa, o marjă de apreciere restrânsă pentru autoritățile naționale. Reclamantul mai arată că sancțiunea care i-a fost aplicată nu a fost cea mai puțin severă și că aceasta a rămas consemnată în dosarul său profesional, apreciind, în consecință, că a avut un efect disuasiv asupra magistraților care ar dori să se exprime public.

89. În ceea ce privește, în sfârșit, expresia „sânge în instalație”, a cărei utilizare în cel de al doilea mesaj a fost criticată de autoritățile naționale, reclamantul consideră că numai limba română poate reda în mod adecvat mesajul pe care a dorit să îl transmită. El contestă teza Guvernului potrivit căreia expresia ar fi utilizată de persoane cu un nivel scăzut de educație, afirmând că românii recurg frecvent la aceasta pentru a lăuda curajul cuiva și că este utilizată, în special, de bloggeri, politicieni sau funcționari. În susținerea afirmațiilor sale, reclamantul a depus la dosar douăzeci și trei de articole de presă în care expresia în cauză este utilizată, pe rând, între altele, de un ministru cu referire la agenți de poliție care nu au promovat un examen profesional, de jurnaliști pentru a lăuda curajul unui sportiv sau pentru a critica un fost judecător, de bloggeri la adresa unor judecători care nu au dispus arestarea unui inculpat, precum și în cadrul unei campanii de donare de sânge. Reclamantul reamintește că a utilizat expresia în litigiu pentru a evidenția curajul procurorului C.S., care îndrăznise să critice politicienii ce modificaseră legile justiției.

90. Din cele ce precedă, reclamantul deduce că motivele invocate de instanțele naționale pentru a-l sancționa nu erau nici pertinente, nici suficiente.

2. Guvernul

91. Guvernul recunoaște existența unei ingerințe în exercitarea dreptului reclamantului la libertatea de exprimare. Acesta apreciază însă că ingerința respectivă era prevăzută de lege, urmarea scopuri legitime și era necesară într-o societate democratică.

92. Guvernul consideră că temeiul juridic pe care s-a întemeiat sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului era accesibil și previzibil. În acest sens face trimitere la Hotărârea *Eminașoğlu împotriva Turciei* (nr. 76.521/12, pct. 130, 9 martie 2021), susținând că aceasta privește o situație similară, în care Curtea, în prezența unor dispoziții legale pe care le apreciază ca fiind analoage, ar fi pornit de la premisa că ingerința era prevăzută de lege. Potrivit Guvernului, art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 se referea la respectarea obligației de rezervă, iar o jurisprudență relevantă în acest sens era accesibilă reclamantului pe site-urile Înaltei Curți, CSM și Inspecției Judiciare, precum și pe portalul de jurisprudență al instanțelor române. Acesta se referă, de asemenea, la Decizia Curții Constituționale din 21 mai 2019 (*supra*, pct. 49), precum și la exemplele de jurisprudență internă pe care le consideră cele mai relevante în speță (*supra*, pct. 50-53).

93. În plus, făcând trimitere la pct. 119 din Hotărârea *Panioglu împotriva României* (nr. 33.794/14, 8 decembrie 2020), Guvernul invită Curtea să ia în considerare circumstanțele personale ale reclamantului — și anume faptul că acesta era judecător, că a tradus în limba română Principiile de la

Bangalore, că era formator în domeniul juridic și, în special, formator la Institutul Național al Magistraturii, că era fost membru al CSM și, de asemenea, că a făcut obiectul altor anchete disciplinare — și să concluzioneze că acesta era în măsură să anticipeze consecințele disciplinare ale afirmațiilor sale sau ale utilizării unor expresii vulgare în mesajele publicate.

94. Guvernul amintește, în plus, că legislația aplicată în speță a fost abrogată între timp și că abaterea disciplinară în discuție nu a fost preluată în noua legislație, care, precizează acesta, face însă trimitere la obligația magistraților de a respecta codul deontologic aplicabil, care interzice comportamentele susceptibile să le compromită demnitatea în exercitarea funcțiilor lor (*supra*, pct. 44).

95. În ceea ce privește scopul urmărit de ingerință, Guvernul consideră că aceasta viza cel puțin un scop legitim în sensul art. 10 din Convenție, și anume garantarea autorității și a imparțialității puterii judecătorești.

96. Referitor la necesitatea ingerinței și la contextul în care au fost formulate afirmațiile în litigiu, Guvernul apreciază că instanțele interne au aplicat în mod corect sancțiunea disciplinară prevăzută de lege, după ce au pus în balanță dreptul reclamantului la libertatea de exprimare și obligația sa de rezervă.

97. În ceea ce privește primul mesaj, publicat de reclamant la 9 ianuarie 2019, Guvernul susține că acesta nu privea funcționarea justiției, ci un conflict instituțional între două autorități publice (Ministerul Apărării și Administrația Prezidențială) referitor la prelungirea mandatului șefului Statului Major al Apărării, chestiune care, arată acesta, putea fi supusă controlului instanțelor. Guvernul afirmă că respectivul conflict opunea doi reprezentanți ai unor partide politice diferite și apreciază, prin urmare, că era vorba despre o problemă de natură politică, reamintind, în acest sens, că, potrivit punctului 5 din Avizul nr. 25/2022 (*supra*, pct. 64), magistrații nu au dreptul de a se exprima într-un asemenea domeniu. Acesta adaugă că mesajul în litigiu menționa o preluare a controlului politic asupra armatei, subliniind că putea fi citit de către cei aproximativ 50.000 de urmăritori ai paginii de Facebook a reclamantului și că a fost preluat și comentat de o mare parte a mass-mediei.

98. Potrivit Guvernului, mesajul respectiv constituia, în mod simbolic, un apel la arme pentru apărarea democrației. Guvernul îi reproșează, de asemenea, reclamantului că s-a exprimat cu privire la un subiect care făcea deja obiectul unei dezbateri publice legate de contestarea în justiție a unui decret prezidențial, așadar cu privire la o cauză pendinte sau susceptibilă de a fi soluționată de instanțe, ceea ce, în opinia sa, este contrar atât punctelor 2.4 și 4.6 din Principiile de la Bangalore (*supra*, pct. 69), cât și punctului 15 din Avizul nr. 25/2022 (*supra*, pct. 64). Guvernul apreciază, în plus, că persoana în cauză a utilizat un limbaj incendiar și că, în orice caz, modul în care s-a exprimat și consecințele mesajului său au depășit limitele libertății sale de exprimare. Potrivit Guvernului, reclamantul ar fi trebuit să dea dovadă de prudență și să anticipeze repercusiunile mesajului său, cu atât mai mult având în vedere rolul său de „influencer”, dat fiind numărul mare de urmăritori ai paginii sale de Facebook.

99. În ceea ce privește cel de-al doilea mesaj, publicat la 10 ianuarie 2019, Guvernul consideră că traducerea expresiei „sânge în instalație” prin „avoir du sang dans les veines” este inexactă, întrucât nu reflectă caracterul vulgar al expresiei românești utilizate de reclamant, care ar fi mai degrabă, în opinia sa, echivalentul expresiei franceze „avoir des couilles” („a avea ouă”). Guvernul admite că mesajul în cauză privea funcționarea justiției, însă susține că instanțele naționale l-au sancționat pe reclamant — care, în opinia sa, s-ar fi erijat într-un influencer în domeniul justiției — exclusiv pentru utilizarea acestei expresii vulgare și triviale, reamintind că acestea se află

într-o poziție mai bună decât Curtea pentru a aprecia caracterul grosier al expresiei și că beneficiază de o marjă de apreciere în această privință; în acest context, Guvernul face trimitere la punctele 72 și 73 din Avizul nr. 25/2022 (*supra*, pct. 64), precum și la punctul 18 din Recomandările pentru utilizarea rețelelor de socializare de către judecători (*supra*, pct. 70). Guvernul apreciază, de asemenea, că opinia separată comună anexată hotărârii camerei consolidează teza pe care o susține.

100. În cele din urmă, în ceea ce privește proporționalitatea ingerinței, Guvernul arată că reclamantului i-a fost aplicată a doua sancțiune ca severitate și apreciază că aceasta nu a avut un efect disuasiv asupra altor magistrați care ar dori să se exprime în limitele drepturilor conferite de libertatea de exprimare și ale responsabilităților ce le revin. În acest sens, Guvernul face referire la patru exemple de jurisprudență ulterioare situației de fapt din speță, în care magistrați care au publicat un studiu privind sistemul judiciar, un articol despre „asediul sistemului judiciar”, au semnat o scrisoare de protest referitoare la modificarea legilor justiției ori au susținut un discurs public pe teme legate de justiție nu au fost sancționați. În opinia Guvernului, sancțiunea disciplinară aplicată în prezenta cauză a fost amplu motivată și a fost stabilită după evaluarea comparativă a intereselor aflate în joc. Prin urmare, în opinia acestuia, nu a fost încălcat art. 10 din Convenție.

3. Observațiile terților intervenienți

a) Forumul Judecătorilor din România

101. Terțul intervenient apreciază că modificările succesive aduse legilor care reglementează funcționarea sistemului judiciar au avut efecte negative asupra independenței justiției, întrucât ar fi accentuat, în special, imixtiunea puterii executive în sfera de competență a puterii judecătorești. Acesta arată că amendamentele în cauză au fost criticate de mai multe organizații internaționale, precum și de asociații și profesioniști ai dreptului care își desfășoară activitatea în România.

102. Terțul intervenient explică faptul că România a adoptat o abordare foarte restrictivă în ceea ce privește dreptul judecătorilor la libertatea de exprimare, în special referitor la activitățile politice. Consideră că legislația internă care impune aceste restricții nu este suficient de previzibilă, întrucât, în opinia terțului intervenient, lasă o marjă de interpretare excesiv de largă și permite calificarea ca nelegală a oricărei conduite adoptate de un judecător. Potrivit Forumului Judecătorilor, magistrații nu se pot baza nici pe o definiție clară a noțiunilor de „onoare”, „probitate” și „prestigiu al justiției”, nici pe o jurisprudență consacrată sau pe o practică constantă a Inspecției Judiciare pentru a aprecia dacă riscă să fie sancționați disciplinar în temeiul art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004. Prin urmare, începând cu anul 2018, ar fi fost efectuate numeroase anchete vizând magistrați, printre care unii care ocupau funcții importante.

103. Terțul intervenient arată că, la 23 decembrie 2021, cinci sute de magistrați români au semnat o scrisoare deschisă adresată CSM și ministrului justiției, prin care solicitau abrogarea dispoziției menționate, pe motiv că aceasta nu permite identificarea comportamentelor de natură să aducă atingere onoarei și probității profesionale. Acesta precizează că dispoziția legală respectivă a fost ulterior abrogată (*supra*, pct. 44). Terțul intervenient reamintește, de asemenea, că, în raportul său adresat Parlamentului European și Consiliului, publicat la 8 iunie 2021, Comisia Europeană și-a exprimat îngrijorarea cu privire la situații în care au fost inițiate anchete disciplinare și au fost aplicate sancțiuni severe magistraților care criticaseră eficiența și independența puterii judecătorești (*supra*, pct. 71). În plus, făcând trimitere la Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene („CJUE”) *Inspekția Judiciară* (C-817/21, 11 mai 2023, EU: C: 2023: 391) și la raportul Comisiei Europene adresat Parlamentului European și Consiliului, publicat la

22 noiembrie 2022 (*supra*, pct. 72), organizația intervenientă explică faptul că anumite proceduri disciplinare desfășurate, adesea din oficiu, de Inspekția Judiciară împotriva magistraților au fost percepute ca o formă de presiune asupra activității judiciare, ba chiar ca un instrument de control politic al acesteia.

104. Forumul Judecătorilor subliniază că societatea românească a fost guvernată, în trecut, de un regim totalitar, afirmând că dezvoltarea unei atitudini civice nu este încă pe deplin realizată și că opinia publică nu reacționează prompt în fața unor decizii care ar putea pune în discuție statul de drept sau independența sistemului judiciar. În opinia terțului intervenient, necesitatea respectării dreptului judecătorilor la libertatea de exprimare este cu atât mai importantă într-un asemenea context. Astfel, eventualele limitări ar trebui să fie clar justificate, iar activitatea interzisă ar trebui să aibă o legătură evidentă cu menținerea imparțialității judecătorilor în exercitarea funcțiilor lor. În acest sens, organizația intervenientă reamintește că un judecător este, de asemenea, membru al societății și nu poate fi constrâns să se izoleze și să se deconecteze de la realitățile sociale.

b) Media Defence

105. Amintind că rolul presei este de a informa publicul cu privire la chestiuni de interes general și că publicul are dreptul de a primi astfel de informații, terțul intervenient apreciază că, datorită expertizei lor, judecătorii constituie o sursă importantă de informații pentru jurnaliști atunci când sunt puse în discuție subiecte complexe sau tehnice. Acesta consideră că, deși obligația de rezervă trebuie respectată, judecătorilor nu ar trebui să li se interzică participarea la discuții cu presa pe teme de interes general, în scopul informării și sensibilizării publicului. În opinia organizației interveniente, restricțiile impuse libertății de exprimare a judecătorilor pot avea consecințe asupra accesului jurnaliștilor la anumite informații și, prin urmare, impun un control atent din partea Curții. Media Defence face trimitere, în acest sens, la punctele 1 și 2 din Avizul nr. 25 (2022) al CCJE (*supra*, pct. 64), precum și la opinia Comisiei Internaționale a Juriștilor prezentată Raportului special al Națiunilor Unite privind independența judecătorilor și a avocaților, care încurajează comunicarea între puterea judecătorească și public.

106. Terțul intervenient amintește că orice limitare adusă dreptului judecătorilor la libertatea de exprimare trebuie să fie prevăzută de o lege clară, precisă și previzibilă în mod rezonabil. În special, cadrul juridic ar trebui să indice întinderea puterii discreționare conferite autorităților statului competente și modalitățile de exercitare a acesteia în raport cu scopul legitim urmărit, pentru a permite judecătorilor să își adapteze conduita.

107. Deși observă diferențe între prezenta cauză și cauzele *Baka împotriva Ungariei* [(MC), nr. 20.261/12, 23 iunie 2016] și *Żurek împotriva Poloniei* (nr. 39.650/18, 16 iunie 2022), terțul intervenient apreciază că, chiar și atunci când judecătorii nu ocupă funcții înalte, autoritățile statului nu ar trebui să beneficieze decât de o marjă de apreciere restrânsă în ceea ce privește restricțiile aduse dreptului lor la libertatea de exprimare asupra chestiunilor de interes general, precum cele referitoare la statul de drept sau la democrație. Acesta face, de asemenea, trimitere la raportul prezentat Consiliului pentru Drepturile Omului de Raportorul special cu privire la independența judecătorilor și a avocaților (*supra*, pct. 68), precum și la documentele relevante ale Consiliului Europei (*supra*, pct. 60-65) și consideră că simplul fapt că anumite chestiuni pot avea implicații politice nu ar trebui să împiedice un judecător să își exercite dreptul la libertatea de exprimare.

108. În opinia Media Defence, principala întrebare care trebuie pusă pentru a stabili dacă dreptul judecătorilor la libertatea de exprimare trebuie protejat privește contribuția discursului la o dezbatere de interes general. Terțul intervenient apreciază, totodată, că factorii care trebuie luați în considerare

la evaluarea comparativă a intereselor în cauză sunt natura conținutului și tonul utilizat, contextul, modalitatea de exprimare și sancțiunea aplicată.

c) Asociația Magistraților din România (AMR), Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului (AJADO), Transparency International România (TI-Ro) și Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS)

109. Organizațiile interveniente arată, în primul rând, că instrumentele internaționale prevăd obligația judecătorilor de a-și exercita dreptul la libertatea de exprimare cu prudență și moderație, pentru a-și păstra independența și aparența de imparțialitate, precum și pentru a menține încrederea societății în sistemul judiciar și în organele jurisdicționale. Acestea adaugă că art. 10 § 2 din Convenție prevede în mod expres posibilitatea restrângerii libertății de exprimare pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

110. Organizațiile interveniente explică, în continuare, că libertatea de exprimare a judecătorilor este guvernată de un ansamblu de norme consacrate la nivel internațional și, în special, în cadrul Consiliului Europei și al Uniunii Europene. Potrivit acestora, noțiuni precum cele cuprinse în legislația română relevantă nu pot, în principiu, să fie considerate imprevizibile, în măsura în care legea urmărește protejarea autorității și imparțialității sistemului judiciar și se adresează unor profesioniști formați să aplice și să interpreteze dreptul.

111. Potrivit organizațiilor interveniente, dreptul magistraților la libertatea de exprimare ar trebui să fie limitat în ceea ce privește discursurile publice cu caracter politic și fără legătură cu funcționarea sistemului judiciar. Într-o asemenea ipoteză, obligația de rezervă ar trebui să prevaleze în vederea protejării autorității și a imparțialității puterii judecătorești. În plus, acestea consideră că nu există o abordare unitară între statele membre ale Consiliului Europei cu privire la problema în cauză și că autoritățile naționale ale acestor state ar trebui, prin urmare, să beneficieze de o marjă largă de apreciere pentru a stabili nivelul de intervenție a magistraților în chestiuni politice. Pe de altă parte, având în vedere istoria recentă a statelor din Europa de Est, organizațiile interveniente apreciază că este imperativ să se consolideze conștientizarea publicului cu privire la principiul separației puterilor, precum și la cel al imparțialității și independenței sistemului judiciar, ceea ce ar justifica limitarea dreptului magistraților la libertatea de exprimare pe subiecte de natură politică.

112. Organizațiile interveniente adaugă că declarațiile publice ale unui judecător referitoare la chestiuni potențial litigioase, chiar de interes public general, nu pot fi protejate de libertatea de exprimare în cazul în care ele conțin implicit o soluție „preferabilă” pentru respectivele litigii, întrucât, în opinia lor, imparțialitatea puterii judecătorești ar fi astfel pusă în discuție.

113. În cele din urmă, acestea susțin că limitarea dreptului judecătorilor la libertatea de exprimare în cazul unor declarații publice care conțin termeni indecenți este permisă de normele internaționale. Acestea consideră, totodată, că instanțele naționale sunt cel mai bine plasate pentru a aprecia caracterul eventual indecent al cuvintelor utilizate. Potrivit organizațiilor interveniente, dificultățile de apreciere și de înțelegere pe care le implică traducerea anumitor expresii constituie un argument solid în favoarea recunoașterii unei marje largi de apreciere în beneficiul autorităților naționale.

d) CEU Democracy Institute, Rule of Law Clinic

114. Pe baza unui studiu privind dreptul național și dreptul Uniunii, terțul intervenient arată că problema libertății de exprimare a magistraților prezintă trei aspecte principale. În primul rând, este în general acceptat că magistrații pot fi supuși unei obligații de rezervă sporite, inclusiv atunci când se exprimă pe rețelele de socializare, în vederea protejării autorității și a

imparțialității puterii judecătorești; cu toate acestea, obligația de rezervă nu poate fi interpretată ca interzicând luări de poziție publice, individuale sau colective. În al doilea rând, terțul intervenient arată că, în situații de criză a statului de drept, obligația de rezervă „consolidată” este înlocuită de o libertate de exprimare „consolidată” pentru judecători, întrucât o asemenea situație justifică o datorie a magistraților de a se exprima pentru a apăra statul de drept, inclusiv prin exprimări care pot depăși limitele obișnuite ale obligației de rezervă. În al treilea rând, terțul intervenient explică faptul că CJUE nu a fost încă chemată să se pronunțe asupra limitelor libertății de exprimare a magistraților în asemenea situații de criză, însă a luat totuși în considerare un asemenea factor contextual în jurisprudența sa recentă pentru a aprecia conformitatea cu dreptul Uniunii a unor măsuri adoptate la nivel național (în special în cazul Poloniei și al României).

115. Terțul intervenient face, de asemenea, trimitere la regimul aplicabil magistraților francezi, ale cărui principii de bază au fost recent sintetizate într-un aviz din 13 decembrie 2023 al Consiliului Superior al Magistraturii adresat ministrului Justiției, potrivit căruia obligațiile magistraților sunt interpretate în mod strict atunci când aceștia se exprimă în cadrul atribuțiilor lor judiciare, cu privire la activitatea jurisdicțională proprie sau a colegilor lor, însă le este recunoscută o libertate mai largă în afara acestui cadru, sub rezerva respectării obligației de rezervă. Terțul intervenient precizează, în acest sens, că magistrații rămân supuși obligațiilor deontologice atunci când exercită drepturile recunoscute oricărui cetățean, mai ales atunci când utilizează rețelele de socializare și își menționează profesia, situație care impune o vigilență sporită, precum și evitarea oricărei trivialități, vehemențe sau imprudențe. Acesta subliniază că, în sistemul francez, obligația de rezervă nu interzice luările de poziție publice, individuale sau colective. Totodată, arată că obligația judecătorilor de a se exprima pentru a apăra statul de drept și independența justiției atunci când aceste valori sunt amenințate este un principiu recunoscut de mai mulți președinți ai Curții și de președintele CJUE.

116. Terțul intervenient face trimitere, de asemenea, la dreptul Uniunii Europene și, în special, la Codul de conduită a membrilor și a foștilor membri ai Curții de Justiție a Uniunii Europene (C2021/397/01), care prevede că judecătorii trebuie să își exercite mandatul cu independență, integritate, demnitate, imparțialitate, loialitate și discreție și să se asigure că comportamentul lor nu aduce atingere percepției publice a imparțialității. Acesta arată, de asemenea, că, în afara instituției lor, judecătorii trebuie să evite orice comentariu care ar putea aduce atingere reputației lor și să respecte rezerva impusă de funcțiile pe care le exercită. În ceea ce privește jurisprudența CJUE, terțul intervenient face trimitere la Hotărârea *Connolly* (CJCE, 6 martie 2001, C-274/99 P, EU:C:2001:127) și arată că aceasta a fost citată recent în Cauza *Real Madrid* (CJUE, 4 octombrie 2024, C-633/22, *Real Madrid Club de Fútbol*, EU:C:2024:843, pct. 45-53), care confirmă, în opinia sa, că, în dreptul Uniunii, la fel ca în dreptul Convenției, urmărirea și sancționarea disciplinară a unui magistrat pentru declarații publice privind chestiuni de interes general formulate în afara cadrului profesional sunt rareori justificate, în special atunci când magistratul se exprimă pentru a apăra statul de drept într-un context de criză democratică. Terțul intervenient adaugă că doctrina a evidențiat importanța acordată de CJUE utilizării abordării contextuale în cauzele privind atingerile aduse statului de drept și că instanța europeană sus-menționată s-a pronunțat în mai multe cauze referitoare la independența judecătorilor din România, examinând, între altele, măsuri care ridicau problema conformității anumitor practici cu principiile statului de drept și cu supremația dreptului Uniunii. În sfârșit, terțul intervenient menționează mai multe articole de doctrină publicate între 2022

și 2024 de autori români, care ar evidenția presiuni și abuzuri de putere exercitate, începând cu anul 2017, față de magistrați români, situație care ar fi fost de altfel confirmată de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii într-un raport din 2023 privind practicile în materie de drepturi ale omului în România.

C. Motivarea Curții

1. Cu privire la existența ingerinței

117. Părțile sunt de acord că sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului a constituit o ingerință în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare garantat de art. 10 § 1 din Convenție. Curtea nu vede niciun motiv pentru a ajunge la o concluzie diferită [a se vedea, în același sens, *Delfi AS împotriva Estoniei* (MC), nr. 64.569/09, pct. 118, CEDO 2015, *Halet împotriva Luxemburgului* (MC), nr. 21.884/18, pct. 108, 14 februarie 2023, și *Sanchez împotriva Franței* (MC), nr. 45.581/15, pct. 122, 15 mai 2023].

118. Pentru a fi în conformitate cu Convenția, ingerința trebuie să fie „prevăzută de lege”, să urmărească unul sau mai multe dintre scopurile legitime vizate de art. 10 § 2 și să fie „necesară într-o societate democratică”.

2. Cu privire la legalitatea ingerinței

a) Principiile generale

119. Curtea amintește că termenii „prevăzută de lege”, care figurează la art. 10 § 2, nu numai că impun ca măsura incriminată să aibă un temei juridic în dreptul intern, ci vizează și calitatea legii în cauză: astfel, aceasta trebuie să fie accesibilă justițiabililor și previzibilă în privința efectelor sale [a se vedea, printre altele, *Delfi AS*, citată anterior, pct. 120, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy împotriva Finlandei* (MC), nr. 931/13, pct. 142, 27 iunie 2017, *NIT S.R.L. împotriva Republicii Moldova* (MC), nr. 28.470/12, pct. 158, 5 aprilie 2022, și *Sanchez*, citată anterior, pct. 124].

120. În ceea ce privește cerința previzibilității, Curtea a statuat în mai multe rânduri că o „lege”, în sensul art. 10 § 2, este o normă formulată cu suficientă precizie pentru a permite justițiabilului să își regleze conduita. Recurgând la nevoie la consiliere adecvată, acesta trebuie să fie în măsură să prevadă, într-un grad rezonabil în împrejurările cauzei, consecințele care pot să decurgă dintr-o acțiune determinată. Aceste consecințe nu trebuie neapărat să fie previzibile cu certitudine absolută. Astfel, nu încalcă, în sine, cerința previzibilității unei legi care, deși conferă o putere de apreciere, precizează întinderea și modalitățile de exercitare cu suficientă claritate, ținând seama de scopul legitim urmărit, pentru a oferi individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului [*Magyar Kétfarkú Kutya Párt împotriva Ungariei* (MC), nr. 201/17, pct. 94, 20 ianuarie 2020, și trimiterile citate]. Deși de dorit, certitudinea este uneori însoțită de o rigiditate excesivă; or, dreptul trebuie să se poată adapta la schimbările de situație. În consecință, multe legi utilizează, prin forța lucrurilor, formulări mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică [*Lindon, Otchakovsky-Laurens și July împotriva Franței* (MC), nr. 21.279/02 și 36.448/02, pct. 41, CEDO 2007-IV, *Delfi AS*, citată anterior, pct. 121, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy*, citată anterior, pct. 143, și *Sanchez*, citată anterior, pct. 125]. Gradul de precizie al legislației interne — care nu poate prevedea toate ipotezele — depinde în mare măsură de conținutul legii în cauză, de domeniul pe care aceasta este menită să îl reglementeze, precum și de numărul și de statutul celor cărora li se adresează (*NIT S.R.L.*, pct. 160, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy*, pct. 144, și *Delfi AS*, pct. 122, citate anterior).

121. Prin urmare, un anumit grad de incertitudine cu privire la cazurile-limită nu este suficient în sine pentru a face ca aplicarea unei dispoziții legale să fie imprevizibilă. De asemenea, o dispoziție legală nu se opune cerinței

„previzibilității”, în sensul Convenției, pentru simplul motiv că se pretează la mai multe interpretări. Funcția de decizie încredințată instanțelor servește tocmai la disiparea incertitudinilor care ar putea persista în ceea ce privește interpretarea normelor, ținând seama de evoluțiile practicii cotidiene [*Gorzeliik și alții împotriva Poloniei* (MC), nr. 44.158/98, pct. 65, CEDO 2004-I, *Magyar Kétfarkú Kutya Párt*, citată anterior, pct. 97, și *Sanchez*, citată anterior, pct. 126].

122. Caracterul inedit, în special în raport cu jurisprudența, al problemei juridice ridicate nu constituie în sine o atingere adusă cerințelor accesibilității și previzibilității legii, din moment ce soluția reținută se înscrie în rândul interpretărilor posibile și previzibile în mod rezonabil (a se vedea *Sanchez*, citată anterior, pct. 127, și, *mutatis mutandis*, *Soros împotriva Franței*, nr. 50.425/06, pct. 58, 6 octombrie 2011, *Huhtamäki împotriva Finlandei*, nr. 54.468/09, pct. 51, 6 martie 2012, și *X și Y împotriva Franței*, nr. 48.158/11, pct. 61, 1 septembrie 2016).

123. Competența Curții de a controla respectarea dreptului intern este, așadar, limitată întrucât revine, în primul rând, autorităților naționale și, în special, instanțelor judecătorești sarcina de a interpreta și de a aplica dreptul intern [a se vedea, printre altele, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy*, citată anterior, pct. 144, *Kudrevičius și alții împotriva Lituaniei* (MC), nr. 37.553/05, pct. 110, CEDO 2015, și *NIT S.R.L.*, citată anterior, pct. 160]. Cu excepția situațiilor în care interpretarea reținută este arbitrară sau în mod vădit nerezonabilă, sarcina Curții se limitează la a stabili dacă efectele acesteia sunt compatibile cu Convenția [*Radomilja și alții împotriva Croației* (MC), nr. 37.685/10 și 22.768/12, pct. 149, 20 martie 2018, *NIT S.R.L.*, citată anterior, pct. 160, și *Centrul pentru Democrație și Preeminența Dreptului împotriva Ucrainei*, nr. 10.090/16, pct. 108, 26 martie 2020]. În orice caz, nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la oportunitatea tehnicilor alese de legiuitorul statului pârât pentru a reglementa un anumit domeniu; rolul ei se limitează la a verifica dacă metodele adoptate și consecințele acestora sunt conforme cu Convenția (*Gorzeliik și alții*, pct. 67, *Delfi AS*, pct. 127, și *Sanchez*, pct. 128, citate anterior).

124. În aceste condiții, Curtea amintește că, pentru a îndeplini cerințele privind calitatea legii, dreptul intern trebuie să ofere o anumită protecție împotriva atingerilor arbitrare ale autorității publice aduse drepturilor garantate de Convenție. În privința aspectelor legate de drepturile fundamentale ar fi contrar statului de drept, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice consacrate de Convenție, ca legea să nu indice cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere conferite autorităților competente [*Navalnii împotriva Rusiei* (MC), nr. 29.580/12 și alte 4, pct. 115, 15 noiembrie 2018, și jurisprudența citată].

125. Această cerință este deosebit de relevantă în cazul procedurilor disciplinare inițiate împotriva magistraților, având în vedere poziția eminentă pe care o ocupă magistratura în rândul organelor statului într-o societate democratică, precum și importanța crescândă acordată, într-o astfel de societate, necesității de a proteja independența justiției (*Baka*, citată anterior, pct. 165). În acest context, sistemul juridic instituit ar trebui să fie în măsură să asigure o aplicare coerentă și uniformă a legii tuturor judecătorilor care se află în situații similare, pentru a asigura respectarea principiului securității juridice, unul dintre elementele fundamentale ale statului de drept [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Nejdet Şahin și Perihan Şahin împotriva Turciei* (MC), nr. 13.279/05, pct. 56, 20 octombrie 2011, și *Parohia greco-catolică Lupeni și alții împotriva României* (MC), nr. 76.943/11, pct. 116, 29 noiembrie 2016]. Curtea va reveni asupra acestui aspect ulterior (*infra*, pct. 165), întrucât problema, care se ridică din perspectiva legalității ingerinței și a protecției împotriva eventualelor abuzuri, se suprapune cu

chestiuni similare analizate din perspectiva criteriului „necesității într-o societate democratică” prevăzut la art. 10 § 2 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Gaspar împotriva Rusiei*, nr. 23.038/15, pct. 41 și referințele citate, 12 iunie 2018, și *Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 150).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

126. Curtea constată de la bun început că sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului în urma anchetei disciplinare avea un temei juridic, și anume art. 99 lit. a) și art. 100 lit. b) din Legea nr. 303/2004 (supra, pct. 26 și 32), și că aceste dispoziții erau accesibile persoanei în cauză. Curtea observă, de asemenea, că instanțele naționale au stabilit existența abaterii disciplinare prevăzute la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 în contextul dreptului judecătorilor la libertatea de exprimare și al obligației lor de rezervă.

127. Curtea reține că, potrivit reclamantului, dispozițiile art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 nu erau previzibile, nici în general, nici în ceea ce privește utilizarea rețelelor de socializare (supra, pct. 85). Guvernul susține contrariul (supra, pct. 91-94).

128. Curtea constată că art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 califică drept abatere disciplinară „manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu”. Prin urmare, Curtea trebuie să examineze dacă erau previzibile conduitele susceptibile să constituie o abatere disciplinară.

129. Curtea observă că din lectura dispoziției legale în discuție, rezultă că legiuitorul a utilizat o formulare destul de generală pentru a defini comportamentul care constituie o abatere disciplinară. În consecință, art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 nu precizează în mod expres conduitele sancționabile și se pretează, într-adevăr, la mai multe interpretări. În această privință, Curtea amintește că, în domeniul normelor disciplinare, a avut deja ocazia să sublinieze că utilizarea unor formulări mai mult sau mai puțin ample permite evitarea unei rigidități excesive și adaptarea la schimbările de situație (*Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei*, nr. 21.722/11, pct. 175-178, 9 ianuarie 2013). În caz contrar ar exista riscul ca textul în cauză să nu acopere în mod complet materia pe care o reglementează și să fie necesar să fie revizuit constant în funcție de numeroasele circumstanțe noi care pot apărea în practică (*idem*, citată anterior, pct. 175 și, *mutatis mutandis*, *Kudrevičius și alții*, citată anterior, pct. 109). În plus, în ceea ce privește normele referitoare la comportamentul membrilor corpului judiciar este necesar să se adopte o abordare rezonabilă în aprecierea gradului de precizie al dispozițiilor aplicabile (*Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 130, și *Oleksandr Volkov*, citată anterior, pct. 178).

130. Curtea observă că, sesizată cu o excepție de neconstituționalitate întemeiată pe lipsa de previzibilitate a dispozițiilor art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, Curtea Constituțională a confirmat, ulterior faptelor din prezenta cauză, că legiuitorul a ales să nu enumere toate situațiile susceptibile să constituie abateri disciplinare, conferind acestei norme un caracter abstract, și că revenea instanțelor naționale sarcina de a o aplica de la caz la caz pentru a identifica situațiile concrete care puteau da naștere unor abateri disciplinare (supra, pct. 49). Curtea amintește că nu este de competența sa să se pronunțe cu privire la oportunitatea tehnicilor legislative alese de legiuitorul unui stat pârât pentru a reglementa un anumit domeniu (supra, pct. 123 — a se vedea și *Kövesi împotriva României*, nr. 3.594/19, pct. 192, 5 mai 2020). În plus, astfel cum a precizat deja, cerința previzibilității nu exclude posibilitatea ca legea să fie, într-o anumită măsură, lăsată la interpretarea instanțelor (supra, pct. 123 — a se vedea, de exemplu, *Kudrevičius și alții*, citată anterior, pct. 110). Prin urmare, Curtea trebuie să examineze dacă, în speță, textul dispoziției legale

menționate, interpretat în lumina jurisprudenței interpretative care o însoțește, îndeplinirea condiția previzibilității legii în ceea ce privește efectele sale (*Oleksandr Volkov*, citată anterior, pct. 179, și a se vedea, în același sens, *Sanchez*, citată anterior, pct. 134 și 137).

131. În această privință, din exemplele de jurisprudență prezentate de părți, dintre care unele sunt anterioare datei la care reclamantul a săvârșit faptele în litigiu (*supra*, pct. 50-56), rezultă că instanțele naționale au avut ocazia, în cadrul procedurilor disciplinare cu care au fost sesizate, să se pronunțe asupra compatibilității diferitelor comportamente adoptate de judecători și procurori cu dispozițiile art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004. Instanțele naționale au statuat în mod constant că trebuie să aprecieze dreptul judecătorilor la libertatea de exprimare ținând seama de obligația acestora de rezervă și au examinat dacă conduita imputată era de natură să aducă atingere prestigiului justiției și încrederii justițiabililor în sistemul judiciar (*supra*, pct. 51 și 55). De asemenea, jurisprudența în cauză indică faptul că, pentru a stabili dacă a fost săvârșită o abatere disciplinară, autoritățile competente au analizat conținutul mesajului exprimat de magistrat și contextul în care acesta a fost formulat, pentru a verifica dacă era vorba despre declarații referitoare la funcționarea sistemului judiciar sau despre afirmații de altă natură (*supra*, pct. 52, 53, 55 și 56). Acestea au luat în considerare și tonul utilizat, arătând că expresiile „scandaloase” ori cu caracter „trivial, licențios sau injurios” erau susceptibile să aducă atingere integrității și conduitei rezervate cerute magistraților (*supra*, pct. 51 și 52). În sfârșit, instanțele naționale au apreciat că rețelele de socializare constituie un „spațiu public” și au reamintit obligația magistraților de a evita publicarea oricărui comentariu sau a unor expresii cu caracter trivial, licențios sau injurios la adresa unor persoane identificate sau identificabile (*supra*, pct. 52).

132. Având în vedere acest context jurisprudențial național, trebuie să se constate că instanțele naționale au identificat o serie de criterii utilizate în mod constant de autoritățile disciplinare și, ulterior, de ele însele, pentru a stabili dacă, într-o anumită cauză, exista o abatere disciplinară astfel cum este definită la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 în cazul publicării de mesaje de către magistrați, inclusiv pe rețelele de socializare. În plus, interpretarea acestei dispoziții de către instanțele naționale competente în speță să examineze sancțiunea disciplinară aplicată reclamantului era coerentă cu practica instanțelor naționale în acest tip de litigii. Astfel, Înalta Curte a examinat dreptul reclamantului la libertatea de exprimare ținând seama de obligația sa de rezervă în calitate de judecător și a verificat, în situația concretă a cauzei, conținutul și forma mesajelor publicate de acesta, precum și modalitățile de difuzare a acestora către public. De asemenea, este de remarcat faptul că Înalta Curte a precizat că este imposibil să fie enumerate într-un text de lege toate comportamentele susceptibile de a constitui o încălcare a obligației de rezervă (a se vedea punctul 67 din decizia Înaltei Curți citată la pct. 33, *supra*, precum și la pct. 40, *supra*), înscriindu-se astfel în linia deciziei pronunțate de Curtea Constituțională la 21 mai 2019 (*supra*, pct. 49).

133. Pe de altă parte și independent de volumul jurisprudenței interne disponibile la momentul relevant, Curtea observă că reclamantul avea o vechime îndelungată în magistratură și era implicat în numeroase alte activități legate de exercitarea atribuțiilor sale judiciare în calitate de magistrat (*supra*, pct. 14). El era, așadar, un expert în domeniul juridic, în măsură să acționeze cu prudență, acordând o atenție deosebită verificării interpretării date termenilor în discuție pentru a evalua riscurile comportamentului său în exercitarea profesiei sale (a se vedea *Brisic împotriva României*, nr. 26.238/10, pct. 94,

11 decembrie 2018, și *Panioglu*, citată anterior, pct. 106). Având în vedere indicațiile care existau în ordinea juridică română (*supra*, pct. 131), Curtea consideră că reclamantul ar fi putut prevedea riscurile la care se expunea și să își adapteze comportamentul pentru a le evita (*Kudrevičius și alții*, citată anterior, pct. 114, și *Tête împotriva Franței*, nr. 59.636/16, pct. 52, 26 martie 2020).

134. În sfârșit, în ceea ce privește argumentul reclamantului potrivit căruia nu exista o distincție clară între normele etice, pe de o parte, și normele disciplinare care pot fi aplicate în speță, pe de altă parte (*supra*, pct. 85), Curtea subliniază importanța ca autoritățile naționale să definească în mod clar dispozițiile legale care reglementează răspunderea disciplinară a magistraților, precizând sfera comportamentelor susceptibile de a constitui abateri disciplinare. Asemenea CCJE, care, în recomandările formulate în Avizul nr. 27 (2024) adresat Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, insistă, la rândul său, asupra necesității ca legea să definească în mod expres și, pe cât posibil, în termeni specifici motivele pentru care poate fi inițiată o procedură disciplinară împotriva unui judecător, Curtea apreciază că normele etice trebuie să fie clar diferențiate de normele care sancționează abaterile disciplinare și că, atunci când aceste două tipuri de norme converg în privința unui comportament extrajudiciar susceptibil să compromită încrederea publicului în puterea judecătorească, un criteriu de prag trebuie să permită să se distingă abaterile care pot justifica aplicarea unor sancțiuni disciplinare de alte forme de încălcare (*supra*, pct. 65).

135. În speță, astfel cum a explicat și Înalta Curte (*supra*, pct. 32), un asemenea criteriu a fost avut în vedere de instanța disciplinară pentru a distinge între comportamentele contrare codului deontologic și cele care constituie abateri disciplinare. Intenția legiuitorului național de a distinge între cele două tipuri de răspundere rezultă, de asemenea, din opțiunea acestuia de a defini abaterile disciplinare într-o lege (*supra*, pct. 43), în timp ce procedura referitoare la nerespectarea codului deontologic era reglementată printr-un act normativ de rang inferior din categoria legislației secundare (*supra*, pct. 45). În plus, trebuie să se observe că se aplicau — și continuă să se aplice — dispoziții procedurale distincte după cum comportamentul unui magistrat era considerat contrar codului de conduită sau constituind o abatere disciplinară (*supra*, pct. 48). În sfârșit, Curtea acordă importanță împrejurării că Înalta Curte a arătat că, în cazul reclamantului, autoritatea disciplinară a considerat că se impunea continuarea procedurii pentru abatere disciplinară (*supra*, pct. 32, *in fine*), realizând astfel o distincție între abaterea disciplinară prevăzută la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 și procedura privind nerespectarea codului deontologic.

136. În ceea ce privește afirmația reclamantului potrivit căreia întinderea obligației de rezervă nu era definită în mod clar (*supra*, pct. 85, *in fine*), Curtea consideră că, prin acest argument, persoana în cauză critică caracterul vag al limitelor impuse dreptului său la libertatea de exprimare, având în vedere obligația concurentă de rezervă ce îi revine în calitate de judecător. Pentru Curte, această chestiune, la fel ca și cea privind faptul dacă reclamantul a dispus de garanții suficiente împotriva arbitrarului în procedura disciplinară îndreptată împotriva sa, este strâns legată de problema dacă ingerința era necesară într-o societate democratică, în circumstanțele speței și în lumina scopului sau scopurilor legitim(e) urmărit(e) (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kövesi*, citată anterior, pct. 194).

137. Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, Curtea apreciază că dispozițiile care au constituit temeiul juridic al ingerinței în cauză erau formulate cu o precizie suficientă, în sensul art. 10 din Convenție, pentru a permite reclamantului, el însuși judecător, să își ajusteze conduita în circumstanțele speței.

3. Cu privire la existența unuia sau a mai multor scopuri legitime

138. Curtea amintește că a subliniat în mod repetat rolul special al puterii judecătorești în societate: în calitate de garant al justiției, valoare fundamentală într-un stat de drept, aceasta trebuie să se bucure de încrederea cetățenilor pentru ca judecătorii să își poată îndeplini misiunea [a se vedea, printre altele, *Baka*, citată anterior, pct. 164, și *Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei* (MC), nr. 26.374/18, pct. 283, 1 decembrie 2020]. Având în vedere importanța principiilor subsidiarității și responsabilității partajate, înscrise în prezent în preambulul Convenției, sistemul Convenției nu poate funcționa în mod corespunzător în absența unor judecători independenți și imparțiali [*Grzeda împotriva Poloniei* (MC), nr. 43.572/18, pct. 324, 15 martie 2022]. În contextul prezentei cauze, Curtea consideră important să amintească faptul că imparțialitatea și independența judecătorilor, care se numără printre garanțiile prevăzute de art. 6 § 1, constituie condiții indispensabile pentru preeminența dreptului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Guðmundur Andri Ástráðsson*, citată anterior, pct. 239), unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, inerent tuturor articolelor Convenției [a se vedea, printre numeroase alte hotărâri, *Iatridis împotriva Greciei* (MC), nr. 31.107/96, pct. 58, CEDO 1999-II, *Baka*, citată anterior, pct. 117, și *Grzeda*, citată anterior, pct. 339].

139. În paralel, art. 10 § 2 din Convenție prevede în mod expres garantarea autorității și a imparțialității puterii judecătorești ca obiectiv legitim care poate justifica impunerea anumitor restricții în privința dreptului la libertatea de exprimare (*supra*, pct. 79). Pe acest temei, Curtea a recunoscut că este legitim să existe așteptări ca funcționarii din sistemul judiciar să își exercite cu reținere libertatea de exprimare ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești ar putea fi puse în discuție (*Baka*, citată anterior, pct. 164). Toate instrumentele internaționale relevante (*supra*, pct. 60-69), inclusiv Recomandările pentru utilizarea rețelelor de socializare de către judecători publicate de Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (a se vedea, *supra*, pct. 15 și 16, citate la pct. 70), urmăresc, de altfel, același scop.

140. În acest context, Curtea reafirmă că buna funcționare a sistemului judiciar național este de o importanță sporită pentru buna funcționare a sistemului Convenției în ansamblul său și consideră obligația de rezervă a magistraților — menită să protejeze încrederea justițiabililor în sistemul judiciar — ca făcând parte din „îndatoririle și responsabilitățile” necesare pentru garantarea autorității și a imparțialității puterii judecătorești, în sensul art. 10 § 2 din Convenție.

141. În lumina motivelor invocate de autoritățile naționale, Curtea observă că sancțiunea aplicată reclamantului pentru publicarea celor două mesaje în litigiu pe pagina sa de Facebook (*supra*, pct. 28 și 34) a fost consecința nerespectării obligației de rezervă inerente funcției de magistrat (a se vedea pct. 67 din hotărârea Înaltei Curți citată la pct. 33, *supra*). Având în vedere importanța bunei funcționări a sistemului judiciar național (*supra*, pct. 138 și 140), Curtea consideră că nu există nicio îndoială că măsura disciplinară în discuție urmărea un scop legitim, și anume acela, prevăzut de art. 10 § 2 din Convenție, de a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

4. Cu privire la necesitatea ingerinței într-o societate democratică

a) Principiile generale

i. Cu privire la dreptul la libertatea de exprimare în general

142. Principiile fundamentale referitoare la necesitatea, într-o societate democratică, a unei ingerințe în exercitarea libertății de exprimare sunt bine stabilite în jurisprudența Curții și au fost sintetizate, între altele, în cauzele *Handyside împotriva*

Regatului Unit (7 decembrie 1976, seria A nr. 24), *Morice împotriva Franței* [(MC), nr. 29.369/10, pct. 124, CEDO 2015], *Delfi AS* (citată anterior, pct. 131-139) și *Perinçek împotriva Elveției* [(MC), nr. 27.510/08, pct. 196-197, cu trimiterile jurisprudențiale menționate în acea decizie, CEDO 2015 (extrase)], după cum urmează:

„i. Libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una dintre condițiile esențiale ale evoluției sale și ale dezvoltării fiecărei persoane. Sub rezerva art. 10 § 2, aceasta este valabilă nu numai în ceea ce privește «informațiile» sau «ideile» acceptate ori considerate drept inofensive sau indiferente, ci și pentru cele care rănesc, șochează, neliniștesc: acest lucru este impus de pluralism, toleranță și mentalitatea deschisă, fără de care nu există o «societate democratică». În forma consacrată la art. 10, aceasta este însoțită de excepții care necesită totuși o interpretare strictă, iar necesitatea de a o restrânge trebuie să fie stabilită în mod convingător.

ii. În sensul art. 10 § 2, adjectivul «necesar» implică o nevoie socială imperioasă. În general, «necesitatea» unei ingerințe în exercitarea libertății de exprimare trebuie să fie stabilită în mod convingător. Într-adevăr, autorităților naționale le revine în primul rând sarcina de a evalua dacă există o asemenea nevoie de natură să justifice ingerința și, în acest scop, beneficiază de o anumită marjă de apreciere. Totuși, aceasta este dublată de controlul Curții care vizează atât legislația, cât și deciziile care o aplică.

iii. În exercitarea puterii sale de control, Curtea trebuie să considere ingerința în lumina ansamblului problemei, inclusiv cuvintele în litigiu și contextul în care au fost difuzate. În special, Curții îi revine să determine dacă măsura incriminată era «proporțională cu scopurile legitime urmărite» și dacă motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt «relevante și suficiente». Astfel, Curtea trebuie să se convingă că autoritățile naționale au aplicat norme conforme principiilor consacrate la art. 10, bazându-se, în plus, pe o apreciere acceptabilă a faptelor relevante.”

ii. Cu privire la libertatea de exprimare pe internet și pe rețelele de socializare

143. În ceea ce privește internetul și rețelele de socializare, Curtea face trimitere la principiile generale sintetizate în Hotărârea pronunțată în Cauza *Sanchez* (citată anterior, pct. 158-166):

„158. Internetul a devenit în prezent unul dintre principalele mijloace de exercitare a libertății de exprimare, în sensul că furnizează instrumente esențiale pentru participarea la activități și discuții privind chestiuni politice și la dezbateri de interes general (*Vladimir Kharitonov împotriva Rusiei*, nr. 10.795/14, pct. 33, 23 iunie 2020, și *Melike împotriva Turciei*, nr. 35.786/19, pct. 44 in fine, 15 iunie 2021).

159. Posibilitatea persoanelor de a se exprima pe internet constituie un instrument fără precedent de exercitare a libertății de exprimare [a se vedea *Delfi AS*, citată anterior, pct. 110, *Times Newspapers Ltd împotriva Regatului Unit* (nr. 1 și 2), nr. 3.002/03 și 23.676/03, pct. 27, CEDO 2009, și *Ahmet Yıldırım împotriva Turciei*, nr. 3.111/10, pct. 48, CEDO 2012]. Ținând cont de faptul că internetul contribuie semnificativ la îmbunătățirea accesului publicului la știri și, în general, la facilitarea difuzării de informații [*Delfi AS*, citată anterior, pct. 133], funcția bloggerilor și a utilizatorilor populari de platforme sociale poate fi, de asemenea, comparată cu cea de «câine de pază public» în ceea ce privește protecția oferită de art. 10 [*Magyar Helsinki Bizottság împotriva Ungariei* (MC), nr. 18.030/11, pct. 168, 8 noiembrie 2016].

160. Curtea a constatat că site-urile web au permis «apariția unui jurnalism cetățenesc», întrucât informații politice ignorate de mass-media tradițională sunt difuzate prin intermediul acestora către un număr mare de persoane și devin accesibile unui număr mare de utilizatori de Internet, care le pot vizualiza, distribui și comenta (*Cengiz și alții împotriva Turciei*, nr. 48.226/10 și 14.027/11, pct. 52, CEDO 2015). În general, utilizarea noilor tehnologii, în special în domeniul politic, este în prezent un fapt acceptat, fie că este vorba despre Internet, fie despre aplicații mobile care pot fi puse la dispoziția «alegătorilor [de către un partid politic ca] forum pentru a-și exprima opinia», «dar și [pentru ca partidul] să transmită un mesaj politic în sine»; cu alte cuvinte, o aplicație mobilă poate deveni un instrument care permite alegătorilor să își exercite libertatea de exprimare (*Magyar Kétfarkú Kutya Párt*, citată anterior, pct. 88 și 89).

161. Totuși, avantajele acestui instrument de informare, rețea electronică ce deservea miliarde de utilizatori în toată lumea, prezintă anumite pericole (*Colegiul Editorial al Pravoye Delo și Ștekel împotriva Ucrainei*, nr. 33.014/05, pct. 63, CEDO 2011): internetul este un instrument de informare și de comunicare care se deosebește de presa scrisă, mai ales în privința capacității de a depozita și de a disemina informațiile, iar comunicațiile online și conținutul acestora riscă mult mai mult decât presa scrisă să aducă atingere exercitării și respectării drepturilor și libertăților fundamentale, în special dreptului la respectarea vieții private (*Bonnet*, citată anterior, pct. 43, *Société Éditrice de Mediapart și alții împotriva Franței*, nr. 281/15 și 34.445/15, pct. 88, 14 ianuarie 2021, *M.L. și W.W. împotriva Germaniei*, nr. 60.798/10 și 65.599/10, pct. 91, 28 iunie 2018, *Cicad împotriva Elveției*, nr. 17.676/09, pct. 59, 7 iunie 2016, și *Colegiul Editorial al Pravoye Delo și Ștekel împotriva Ucrainei*, nr. 33.014/05, pct. 63, CEDO 2011).

162. Afirmațiile vădit ilicite, mai ales afirmațiile calomnioase, care instigă la ură sau la violență, se pot difuza ca niciodată până acum în întreaga lume în câteva secunde și, uneori, rămân online pentru o lungă perioadă de timp [*Savva Terentyev împotriva Rusiei*, nr. 10.692/09, pct. 79, 28 august 2018, și *Savcı Çengel împotriva Turciei* (dec.), nr. 30.697/19, pct. 35, 18 mai 2021].

iii. Cu privire la libertatea de exprimare a judecătorilor

144. Principiile generale privind libertatea de exprimare a judecătorilor au fost expuse în Cauza *Baka* (citată anterior, pct. 162-167), după cum urmează:

„162. Curtea a admis că era legitim ca statul să impună membrilor cu funcții publice, ca urmare a statutului lor, o obligație de rezervă, dar, de asemenea, a afirmat că este vorba, totuși, despre persoane care beneficiază cu acest titlu de protecția art. 10 din Convenție (*Vogt*, citată anterior, pct. 53, și *Guja*, citată anterior, pct. 70). Prin urmare, Curții îi revine sarcina, ținând seama de circumstanțele fiecărei cauze, să cerceteze dacă s-a respectat un just echilibru între dreptul fundamental al persoanei la libertatea de exprimare și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate la art. 10 § 2. În exercitarea unui astfel de control, Curtea trebuie țină seama de faptul că, atunci când miza este libertatea de exprimare a funcționarilor, «îndatoririle și responsabilitățile» prevăzute la art. 10 § 2 sunt de o importanță deosebită care justifică să se acorde autorităților naționale o anumită marjă de apreciere pentru a decide dacă ingerința denunțată este proporțională cu obiectivul menționat mai sus (*Vogt*, citată anterior, pct. 53, și *Albayrak împotriva Turciei*, nr. 38.406/97, pct. 41, 31 ianuarie 2008).

163. Curtea reamintește că, având în vedere locul important, între organele statului, pe care îl ocupă justiția într-o societate democratică, această abordare se aplică și în cazul unei restricții

care afectează libertatea de exprimare a unui judecător în exercițiul funcției, chiar dacă judecătorii nu fac parte din administrație în sens strict (*Albayrak*, citată anterior, pct. 42, și *Pitkevich*, decizie citată anterior).

164. Curtea a recunoscut că este legitim să existe așteptări ca funcționarii din sistemul judiciar să își exercite cu reținere libertatea de exprimare ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești ar putea fi puse în discuție (*Wille*, citată anterior, pct. 64, *Kayasu*, citată anterior, pct. 92, *Koudechkina*, citată anterior, pct. 86, și *Di Giovanni*, citată anterior, pct. 71). Divulgarea anumitor informații, fie și exacte, trebuie să fie făcută cu moderație și decență (*Koudechkina*, citată anterior, pct. 93). Curtea a subliniat în mod repetat rolul special al puterii judecătorești în societate: în calitate de garant al justiției, valoare fundamentală într-un stat de drept, trebuie să se bucure de încrederea cetățenilor pentru a-și îndeplini misiunea (*ibidem*, pct. 86, și *Morice*, citată anterior, pct. 128). Acesta este motivul pentru care, în exercitarea funcției lor jurisdicționale, autorităților judiciare li se cere maximă discreție atunci când trebuie să se pronunțe, pentru a li se garanta imaginea de judecători imparțiali (*Olujić*, citată anterior, pct. 59).

165. În paralel, Curtea a subliniat, de asemenea, [...] că, având în vedere, în special, importanța crescută atașată separării puterilor și necesității de a păstra independența justiției, trebuie să examineze cu atenție orice ingerință în ceea ce privește libertatea de exprimare a unui judecător aflat într-o astfel de situație [*Harabin*, 2004 (citată anterior); a se vedea, de asemenea, *Wille*, citată anterior, pct. 64]. În plus, aspectele legate de funcționarea justiției sunt de interes general; or, dezbaterile privind chestiuni de interes public se bucură în general de un nivel ridicat de protecție, în temeiul art. 10 (*Koudechkina*, citată anterior, pct. 86, și *Morice*, citată anterior, pct. 128). Chiar dacă o chestiune care suscită o dezbatere are implicații politice, acest simplu fapt nu este suficient în sine pentru a împiedica un judecător să dea o declarație cu privire la respectivul subiect (*Wille*, citată anterior, pct. 67). Într-o societate democratică, chestiunile legate de separarea puterilor se pot referi la subiecte foarte importante despre care publicul are interesul legitim de a fi informat și care țin de dezbaterile politice (*Guja*, citată anterior, pct. 88).

166. În contextul art. 10 din Convenție, Curtea trebuie să examineze declarațiile în cauză ținând seama de circumstanțe și de întregul context al cauzei (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Morice*, citată anterior, pct. 162). Curtea trebuie să examineze ingerința contestată în lumina cauzei în ansamblul său (*Wille*, citată anterior, pct. 63, și *Albayrak*, citată anterior, pct. 40), acordând o importanță deosebită funcției ocupate de reclamant, declarațiilor sale și circumstanțelor în care au fost făcute.

167. În sfârșit, Curtea amintește că teama de pronunțare a unei sancțiuni are un «efect disuasiv» asupra exercitării dreptului la libertatea de exprimare, în special în ceea ce-i privește pe alți judecători care ar dori să participe la dezbaterile publice privind aspecte legate de administrarea justiției și a sistemului judiciar (*Koudechkina*, citată anterior, pct. 99-100). Acest efect, care afectează societatea în ansamblul său, este, de asemenea, un factor de luat în considerare în evaluarea proporționalității sancțiunii sau măsurii represive impuse (*Koudechkina*, citată anterior, pct. 99).»

b) Specificul prezentei cauze și abordarea adoptată de Curte

145. Curtea observă, pentru început, că prezenta cauză se deosebește de anumite cauze cu care a fost sesizată anterior și care priveau, de asemenea, libertatea de exprimare a magistraților. Astfel cum a subliniat reclamantul în observațiile sale, a fost sancționat pentru exprimarea unei opinii personale pe pagina sa de Facebook, care era deschisă publicului și avea

câteva zeci de mii de urmăritori. În ceea ce privește primul său mesaj, publicat la 9 ianuarie 2019, reclamantul și-a exprimat, de asemenea, o opinie personală cu privire la o chestiune de interes general care nu era direct legată de funcționarea justiției. Prezenta cauză trebuie, așadar, diferențiată de cauzele referitoare la magistrații care s-au exprimat public în calitatea lor de președinte de instanță, procuror-șef, reprezentant al unei asociații profesionale sau membru al unui consiliu judiciar (a se vedea, de exemplu, *Baka*, citată anterior, pct. 168 și 171, *Brisic*, citată anterior, pct. 104 și 105, *Kövesi*, citată anterior, pct. 205, 207, 209 și 210, *Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 133-151, *Miroslava Todorova împotriva Bulgariei*, nr. 40.072/13, pct. 174-178, 19 octombrie 2021, *Žurek*, citată anterior, pct. 221, 222 și 224) sau de cauzele privind sancțiuni aplicate magistraților pentru declarații sau luări de poziție publice formulate în alte contexte decât pe rețelele de socializare deschise publicului larg [a se vedea, printre altele, *Wille împotriva Liechtensteinului* (MC), nr. 28.396/95, pct. 61-70, CEDO 1999-VII, *Kayasu împotriva Turciei*, nr. 64.119/00 și 76.292/01, pct. 100-107, 13 noiembrie 2008, *Koudechkina împotriva Rusiei*, nr. 29.492/05, pct. 93-100, 26 februarie 2009, *Goryaynova împotriva Ucrainei*, nr. 41.752/09, pct. 60-67, 8 octombrie 2020, *Guz împotriva Poloniei*, nr. 965/12, pct. 89-98, 15 octombrie 2020, *Kozan împotriva Turciei*, nr. 16.695/19, pct. 59-70, 1 martie 2022, *M.D. și alții împotriva Spaniei*, nr. 36.584/17, pct. 83-91, 28 iunie 2022, *Di Giovanni împotriva Italiei*, nr. 51.160/06, pct. 75-86, 9 iulie 2013, *Panioglu*, citată anterior, *Simić împotriva Bosniei și Herțegovinei* (dec.), nr. 75.255/10, 15 noiembrie 2016, și *Poyraz împotriva Turciei*, nr. 15.996/06, 7 decembrie 2010].

146. Date fiind stabilitatea jurisprudenței sale și importanța pe care, din perspectiva securității juridice, o are previzibilitatea acesteia, Curtea a aplicat în mod constant criterii care îi permit, în cauzele citate la punctul precedent, să aprecieze în ce măsură magistrații în cauză beneficiau sau nu beneficiau de protecția art. 10 din Convenție. Cu toate acestea, particularitățile prezentei cauze oferă Marii Camere ocazia de a confirma și de a consolida principiile care se desprind din jurisprudența sa în materia libertății de exprimare a magistraților pe internet, aducând totodată anumite clarificări și definind o serie de criterii care țin seama de limitele impuse acestei libertăți de obligația de rezervă inerentă funcției lor.

147. Criteriile în discuție — aplicabile diferitelor forme pe care le poate îmbrăca libertatea de exprimare a magistraților pe internet și pe rețelele de socializare [mesaje publicate pe propria pagină de Facebook sau comentarii formulate ca răspuns la mesajele altor utilizatori ai rețelelor de socializare, inclusiv afirmații, fotografii, videoclipuri ori constând în simple „aprecieri” (*likes*) etc.] — trebuie să ghideze instanțele naționale în evaluarea comparativă a drepturilor și intereselor concurente aflate în joc. Curtea ține să sublinieze că o asemenea evaluare comparativă trebuie să se facă între, pe de o parte, dreptul la libertatea de exprimare garantat magistraților, la fel ca oricărei persoane, prin art. 10 § 1 din Convenție și, pe de altă parte, obligația de rezervă, o valoare socială care își are originea în obligația deontologică impusă magistraților în vederea protejării încrederii justițiabililor în sistemul judiciar și care, în acest sens, face parte din „îndatoririle și responsabilitățile” prevăzute la art. 10 § 2 din Convenție.

148. Având în vedere interdependența acestora, numai în urma unei examinări globale a ansamblului acestor criterii se poate stabili dacă o ingerință în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare a unui magistrat pe internet și pe rețelele de socializare este sau nu proporțională.

c) **Criteriile aplicabile în evaluarea comparativă a drepturilor și a intereselor concurente aflate în joc**

149. Curtea subliniază, cu titlu preliminar, că nu este necesar să se stabilească o ierarhie între diferitele criterii prezentate mai jos și nici să se instituie o anumită ordine de examinare a acestora: unele pot avea o relevanță mai mare sau mai mică în funcție de circumstanțele particulare ale fiecărei cauze (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy*, citată anterior, pct. 166).

i. **Conținutul și forma afirmațiilor sau ale altor manifestări ale libertății de exprimare a magistraților pe rețelele de socializare**

150. Curtea amintește de la bun început că afirmațiile făcute de magistrați cu privire la chestiuni de interes general beneficiază, în principiu, de un nivel ridicat de protecție în temeiul art. 10 din Convenție (a se vedea, de exemplu, *Koudechkina*, citată anterior, pct. 86-95, *Guz*, citată anterior, pct. 90-93, sau *Kozan*, citată anterior, pct. 62, 63 și 65), ceea ce nu este valabil pentru declarațiile de fapt și opiniile personale care nu privesc astfel de chestiuni și care, în plus, sunt susceptibile să aducă atingere altor interese publice sau private (a se vedea, de exemplu, *Poyraz*, citată anterior, pct. 67, 75-77, *Simić*, citată anterior, pct. 35 și 36, și *Di Giovanni*, citată anterior, pct. 81).

151. Subiectele legate de funcționarea aparatului judiciar sau de reformele în materie de justiție sunt, fără îndoială, de interes general. Totuși, acestea nu sunt singurele chestiuni cu privire la care magistrații își pot exercita în mod legitim libertatea de exprimare în temeiul art. 10 din Convenție, întrucât izolarea lor față de comunitatea în care trăiesc nu este nici posibilă, nici benefică (a se vedea extrasul din Comentariu la Principiile de la Bangalore referitor la principiul 1.2, *supra*, pct. 69).

152. Astfel, atunci când democrația sau statul de drept este grav amenințat, judecătorii se pot exprima pentru a apăra independența justiției, ordinea constituțională și restabilirea democrației, atât la nivel național, cât și internațional. Aceasta include posibilitatea ca judecătorii, atunci când contextul istoric, politic sau juridic al unei dezbatere care ar avea implicații politice serioase o justifică, să formuleze opinii concrete cu privire la chestiuni în legătură cu care publicul are un interes legitim de a fi informat (*supra*, pct. 61, 64 și 68).

153. Cu toate acestea, asemenea luări de poziție prezintă riscuri pentru imparțialitatea magistraților și, uneori, chiar pentru independența lor. Prin urmare, este necesar să se găsească un echilibru rezonabil între gradul de implicare a judecătorului în societate și menținerea independenței și a imparțialității sale, precum și a aparențelor acestei independențe și a acestei imparțialități în exercitarea atribuțiilor sale. Prin urmare, întrebarea care trebuie pusă întotdeauna este dacă judecătorul, într-un anumit context social și din perspectiva unui observator informat și rezonabil, participă la o activitate care ar putea compromite în mod obiectiv independența sau imparțialitatea sa (a se vedea, de asemenea, *supra*, punctele 61-66 și 69).

154. Deși judecătorilor li se recunoaște astfel dreptul de a se exprima în scopul protejării înseși fundamentelor statului de drept, acest drept este inseparabil de obligația de rezervă, la fel de necesară pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar. În acest sens, chiar și aparențele pot avea importanță sau, așa cum spune un proverb englezesc, „*justice must not only be done, it must also be seen to be done*” („nu trebuie doar să se facă dreptate, trebuie să se și vadă că se face dreptate”). Este vorba despre încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire justițiabililor [*Denisov împotriva Ucrainei* (MC), nr. 76.639/11, pct. 62, 25 septembrie 2018, și *Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei* (MC), nr. 55.391/13 și alte 2, pct. 149, 6 noiembrie 2018]. Curtea reiterează că buna funcționare a

sistemelor judiciare naționale — care se întemeiază pe imperativul protejării independenței și imparțialității judecătorilor în sensul art. 6 § 1 din Convenție — are o importanță fundamentală pentru buna funcționare a sistemului Convenției.

155. În ceea ce privește forma pe care o îmbracă afirmațiile făcute de magistrați în exercitarea libertății lor de exprimare pe rețelele de socializare, aceasta nu este exceptată de la obligațiile ce le revin magistraților în cadrul obligației de rezervă. Atât instrumentele adoptate în cadrul Consiliului Europei, cât și celelalte instrumente internaționale menționate mai sus, în special Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară (*supra*, pct. 61-65, 69) și Recomandările pentru utilizarea rețelelor de socializare de către judecători (*supra*, pct. 70), insistă asupra obligației magistraților, în temeiul art. 10 § 2 din Convenție, de a da dovadă de circumspecție și prudență în ceea ce privește tonul și limbajul utilizate, ținând seama de consecințele asupra demnității justiției ale oricărui mesaj pe care l-ar publica pe platformele de social media sau ale oricărei alte forme de interacțiune cu alți utilizatori ai acestor platforme. Același lucru este valabil și pentru judecătorii Curții înșiși, astfel cum prevede Rezoluția privind etica judiciară (*supra*, pct. 66).

156. Pentru Curte, claritatea limbajului utilizat de judecătorii care doresc să își exercite libertatea de exprimare este esențială: aceasta ar trebui să permită evitarea posibilității de a lăsa loc unor interpretări multiple care ar putea slăbi încrederea justițiabililor în sistemul judiciar.

ii. Contextul afirmațiilor în litigiu și calitatea în care acționează autorul acestora

157. Instanțelor naționale le revine sarcina de a examina afirmațiile în litigiu în lumina cauzei în ansamblu, ținând seama în mod special de circumstanțele în care acestea au fost formulate și de funcția magistratului care le-a exprimat (*Baka*, citată anterior, pct. 166).

158. Contextul istoric are o importanță deosebită în evaluarea comparativă a drepturilor și a intereselor concurente. Curtea însăși a acordat importanță unui astfel de context atunci când a fost chemată să se pronunțe asupra existenței sau inexistenței unei nevoi sociale imperioase de a recurge la o ingerință în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare garantat de art. 10 din Convenție (*Perinçek împotriva Elveției*, citată anterior, pct. 242, și trimerile citate). Trecerea timpului constituie, în opinia sa, o împrejurare de natură să extindă sfera libertății de exprimare de care beneficiază participanții la o dezbatere (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Chauvy și alții împotriva Franței*, nr. 64.915/01, pct. 69, CEDO 2004-VI, *Orban și alții împotriva Franței*, nr. 20.985/05, pct. 52, 15 ianuarie 2009, sau *Dink împotriva Turciei*, nr. 2.668/07 și alte 4, pct. 135, 14 septembrie 2010).

159. În stadiul actual al jurisprudenței sale, Curtea recunoaște magistraților care ocupă anumite funcții în sistemul judiciar (de exemplu, președinte de instanță, procuror-șef, purtător de cuvânt al unei instanțe, reprezentant al unei asociații profesionale sau membru al unui consiliu judiciar) o protecție sporită a libertății lor de exprimare, întrucât luările lor de poziție publice sunt, foarte frecvent, animate de dorința de a proteja sistemul judiciar (*supra*, pct. 145). Deși calitatea în care acționează judecătorul sau procurorul care formulează afirmațiile în litigiu într-un anumit context poate fi luată în considerare în cadrul evaluării comparative a drepturilor și intereselor aflate în joc, care justifică, după caz, o sferă mai largă a limitelor admisibile, aceasta nu înseamnă că judecătorii și procurorii „obișnuiți”, care nu ocupă funcții specifice în sistemul judiciar și care nu acționează într-o calitate specială, nu ar putea să se exprime public cu privire la chestiuni de interes general.

160. Cu toate acestea, Curtea amintește obligația de reținere care incumbă, în contextul unei cauze pendinte, tuturor magistraților, aceștia fiind astfel obligați să se abțină de la orice comentariu despre care se poate considera în mod rezonabil că ar influența rezultatul sau ar compromite caracterul echitabil al procedurii (*Wille*, citată anterior, pct. 67, *Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 138-140; a se vedea, de asemenea, Principiile de la Bangalore, citate *supra*, pct. 69, precum și extrasul din Comentariu asupra Principiilor de la Bangalore referitor la principiul 2.4).

iii. Repercusiunile afirmațiilor în litigiu

161. Curtea a avut ocazia să sublinieze avantajele pe care le prezintă posibilitatea ca persoanele să se exprime pe internet. Acest vector de comunicare a devenit în prezent unul dintre principalele mijloace de exercitare a libertății de exprimare, în sensul că furnizează instrumente esențiale pentru participarea la activități și discuții privind chestiuni politice și la dezbateri de interes general. Acesta este însă însoțit de o serie de riscuri, care îl deosebesc în mod special de presa scrisă, în special în ceea ce privește capacitatea sa de a stoca și de a difuza informații (*Sanchez*, citată anterior, pct. 158-161, cu alte exemple citate).

162. În acest context și având în vedere riscurile inerente oricărui mesaj exprimat de oricine, inclusiv de către magistrați, pe internet și pe rețelele de socializare, instanțele naționale trebuie să ia în considerare, în cadrul evaluării comparative a drepturilor și a intereselor concurente în joc, ansamblul efectelor prejudiciabile pe care declarațiile unui magistrat pe social media le-au produs sau erau susceptibile să le producă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Halet*, citată anterior, pct. 148). Este de competența instanțelor naționale să facă distincția între afirmațiile magistraților formulate pe rețele de socializare deschise și, prin urmare, accesibile unui număr nelimitat de utilizatori și cele făcute pe rețele de socializare închise, rezervate unui cerc privat de „prietenii” sau chiar închise publicului și accesibile numai profesioniștilor dreptului; caracterul disproporționat sau nu al măsurilor luate în acest sens (a se vedea, printre altele, *Kozan*, citată anterior, pct. 66) poate depinde, într-adevăr, de acest aspect.

iv. Severitatea sancțiunii

163. În contextul art. 10, Curtea a subliniat în mod repetat că natura și severitatea pedepselor aplicate sunt elemente care trebuie luate în considerare atunci când este evaluată proporționalitatea unei atingeri aduse dreptului la libertatea de exprimare garantat de art. 10 din Convenție cu scopul (scopurile) legitim(e) urmărit(e) [a se vedea, printre multe altele, referitor la libertatea de exprimare a jurnaliștilor, *Cumpănă și Mazăre împotriva României* (MC), nr. 33.348/96, pct. 115, CEDO 2004-XI]. Acest principiu se aplică și sancțiunilor aplicate sau susceptibile de a fi aplicate magistraților (a se compara, de exemplu, *Di Giovanni*, citată anterior, pct. 83, referitor la o sancțiune cu avertisment, și *Miroslava Todorova*, citată anterior, pct. 176, privind o reducere a salariului).

164. Efectul disuasiv pe care o sancțiune îl poate avea nu numai asupra magistratului vizat, ci și asupra profesiei în ansamblul său reprezintă, de asemenea, un factor ce trebuie luat în considerare pentru aprecierea proporționalității ingerinței în raport cu scopul (scopurile) legitim(e) urmărit(e) (a se vedea, de exemplu, *mutatis mutandis*, *Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 124, *Žurek*, citată anterior, pct. 227, și *Kozan*, citată anterior, pct. 68). Același lucru este valabil și pentru efectul cumulat al diferitelor sancțiuni aplicate unui reclamant (*Lewandowska-Malec împotriva Poloniei*, nr. 39.660/07, pct. 70, 18 septembrie 2012).

v. Respectarea garanțiilor procedurale

165. Atunci când se inițiază o procedură disciplinară împotriva unui judecător, este în joc încrederea publicului în funcționarea puterii judecătorești. Orice magistrat care face obiectul unei astfel de proceduri trebuie să beneficieze de garanții efective și adecvate împotriva arbitrarului (*Baka*, citată anterior, pct. 174). Aceasta include posibilitatea de a supune măsura contestată controlului unui organ independent și imparțial, competent să examineze toate chestiunile de fapt și de drept relevante, pentru a se pronunța asupra legalității măsurii respective și pentru a sancționa un eventual abuz al autorităților. În fața acestui organ de control, magistratul în cauză trebuie să beneficieze de o procedură contradictorie, pentru a-și putea prezenta punctul de vedere și a combate argumentele autorităților (*Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 150 și jurisprudența citată; și *Kövesi*, citată anterior, pct. 210). Revine, de asemenea, autorităților naționale sarcina de a furniza, în deciziile lor, motive relevante și suficiente pentru a justifica faptul că procedurile disciplinare și sancțiunile aplicate erau necesare și proporționale cu scopurile legitime urmărite (*Miroslava Todorova împotriva Bulgariei*, citată anterior, pct. 171, 178 și 179).

d) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

166. Curtea reamintește că revine în primul rând autorităților interne, în special instanțelor judecătorești, sarcina de a interpreta și de a aplica dreptul intern într-un mod care să asigure deplina aplicare a Convenției. În ceea ce o privește, îi revine în cele din urmă sarcina de a stabili dacă modul în care este aplicat acest drept are consecințe conforme cu principiile Convenției (*Guðmundur Andri Ástráðsson*, citată anterior, pct. 250, și trimiterele jurisprudențiale menționate).

167. Curtea reamintește, de asemenea, că a stabilit treptat, în jurisprudența sa, modalități de control menite să respecte pe deplin principiul subsidiarității. În acest sens, îi revine sarcina de a verifica dacă instanțele naționale au aplicat în mod adecvat principiile Convenției astfel cum au fost interpretate în jurisprudența sa, astfel încât hotărârile lor să fie compatibile cu aceasta [a se vedea, printre altele, *Hatton și alții împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 36.022/97, CEDO 2003-VIII, pentru o aplicare a acestei forme de control].

168. În această privință, Curtea subliniază că se așteaptă cu atât mai mult ca instanțele naționale să țină seama, la elaborarea deciziilor lor, de jurisprudența sa cu cât aceasta este, privind aspectele în litigiu, atât substanțială, cât și stabilă și că a consacrat un ansamblu de principii și criterii obiective, care pot fi aplicate cu ușurință. Curtea a constatat astfel existența unei încălcări atunci când a apreciat, în raport cu oricare dintre dispozițiile Convenției, că instanțele naționale nu și-au motivat hotărârile în mod suficient de detaliat și nici nu au soluționat litigiul cu care au fost sesizate în lumina principiilor definite în jurisprudența sa (a se vedea, printre altele, *Makdoudi împotriva Belgiei*, nr. 12.848/15, pct. 94-98, 18 februarie 2020, și *Lashmankin și alții împotriva Rusiei*, nr. 57.818/09 și alte 14, pct. 454, 7 februarie 2017, ca exemple ale lipsei unor „motive relevante și suficiente” în temeiul art. 8 și 11 din Convenție). În schimb, atunci când instanțele naționale au examinat faptele cu atenție, au aplicat normele relevante în materie de protecție a drepturilor omului cu respectarea Convenției și a jurisprudenței și au asigurat un just echilibru între diferitele interese sau drepturi în joc, numai motive serioase pot determina Curtea să substituie aprecierea instanțelor naționale cu cea proprie [a se vedea, în ceea ce privește art. 8 din Convenție, *M.A. împotriva Danemarcei* (MC), nr. 6.697/18, pct. 149, 9 iulie 2021].

169. Mai precis, în ceea ce privește art. 10 din Convenție, Curtea se așteaptă ca instanțele naționale să efectueze o evaluare comparativă a drepturilor sau a intereselor în cauză pe

baza criteriilor pe care le-a consacrat în jurisprudența sa. Aceasta insistă asupra faptului că un raționament insuficient sau lacunele din raționamentul instanțelor naționale au determinat-o, de asemenea, să constate o încălcare a acestei dispoziții, fie pentru că lacunele menționate aveau ca efect să o împiedice să exercite un control efectiv asupra aspectului dacă autoritățile naționale au aplicat în mod corect standardele stabilite în jurisprudența sa, fie pentru că instanțele naționale le-au aplicat în mod insuficient și, prin urmare, nu au furnizat „motive relevante și suficiente” pentru a justifica ingerința în cauză (a se vedea, de exemplu, *Ergüdoğan împotriva Turciei*, nr. 48.979/10, pct. 33, 17 aprilie 2018, și *Ibragim Ibragimov și alții împotriva Rusiei*, nr. 1.413/08 și 28.621/11, pct. 106-111, 28 august 2018). În anumite contexte, atunci când exercițiul de evaluare comparativă a fost realizat de autoritățile naționale în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența Curții, aceasta din urmă va avea nevoie de motive solide pentru a substitui punctul său de vedere celui al instanțelor naționale [*Von Hannover împotriva Germaniei* (nr. 2) (MC), nr. 40.660/08 și 60.641/08, pct. 106 și 107, CEDO 2012, și *MGN Limited împotriva Regatului Unit*, nr. 39.401/04, pct. 150-155, 18 ianuarie 2011].

170. Totuși, fiind vorba de o restricție privind libertatea de exprimare a unui judecător și având în vedere poziția eminentă pe care o ocupă magistratura în rândul organelor statului într-o societate democratică, precum și importanța crescândă acordată, într-o astfel de societate, necesității de a proteja independența justiției, Curtea trebuie să exercite un control strict al motivelor invocate de autorități pentru a justifica restricția în cauză și al caracterului proporțional sau nu al acesteia (*Baka*, citată anterior, pct. 165). Aceasta echivalează, în speță, cu a lăsa autorităților naționale o marjă de apreciere restrânsă pentru a aprecia dacă ingerința denunțată de reclamant din perspectiva art. 10 din Convenție răspundea unei „nevoi sociale imperioase” și era proporțională cu scopul legitim urmărit.

171. În prezenta cauză nu există nicio îndoială că autoritățile naționale, și în special Înalta Curte, au depus eforturi pentru a aplica cu loialitate jurisprudența Curții, în lumina anumitor principii generale și a criteriilor consacrate la momentul faptelor. Curtea reamintește totuși că particularitățile prezentei cauze i-au permis să consolideze și să clarifice principiile generale care se desprind din jurisprudența sa în materia protecției libertății de exprimare a magistraților pe rețelele de socializare și a limitelor acestei libertăți, precum și să rafineze condițiile operațiunii de evaluare comparativă ce trebuie realizată între drepturile și interesele concurente în joc (*supra*, pct. 145-165). Revine, așadar, Curții, cu respectarea principiului subsidiarității, să aplice în speță noua grilă de control pe care tocmai a definit-o, trecând succesiv în revistă diferitele criterii ale acesteia în raport cu circumstanțele specifice ale prezentei cauze și cu motivele reținute de autorități, în special de Înalta Curte (a se vedea, pentru o abordare similară, *Halet*, citată anterior, pct. 178).

172. Deși cele două mesaje ale reclamantului au făcut obiectul unei analize comune din partea autorităților naționale în cadrul procedurii disciplinare în urma căreia autorului lor i-a fost aplicată o sancțiune unică pentru afirmațiile făcute în ambele, Curtea constată că acestea au conținuturi diferite și că nu se înscriu în același context (*supra*, pct. 17 și 19). Aceasta consideră, așadar, oportun, în aplicarea criteriilor definite *supra* la pct. 145-165, să le examineze separat, în măsura în care particularitățile fiecărui mesaj impun o asemenea analiză.

i. Conținutul și forma mesajelor

a) Primul mesaj (publicat de reclamant la 9 ianuarie 2019)

173. Potrivit Guvernului, afirmațiile reclamantului nu priveau funcționarea justiției, ci un conflict instituțional între două

autorități publice (Ministerul Apărării și Administrația Prezidențială) cu privire la prelungirea mandatului șefului Statului Major al Apărării, chestiune de natură politică ce putea fi supusă controlului justiției (*supra*, pct. 97). Potrivit reclamantului, intervenția sa viza problema necesității separației puterilor într-un stat democratic, în contextul unui conflict între Administrația Prezidențială și Ministerul Apărării privind numirea viitorului șef al Statului Major al Apărării (*supra*, pct. 87).

174. Având în vedere dosarul, Curtea observă că, prin publicarea pe pagina sa de Facebook a mesajului din 9 ianuarie 2019, reclamantul a participat, fără îndoială, la o controversă cu caracter politic (*supra*, pct. 23, 87 și 97). După cum a reamintit anterior Curtea, această împrejurare nu este în sine suficientă pentru a împiedica luarea de poziție a unui magistrat cu privire la o chestiune de interes public care ar putea apărea în cadrul unei asemenea controverse (*supra*, pct. 151 și 152).

175. Pentru Curte, afirmațiile reclamantului potrivit cărora democrația constituțională ar fi în pericol în cazul preluării controlului politic al instituțiilor publice puteau fi considerate ca urmărind apărarea ordinii constituționale și păstrarea independenței instituțiilor unui stat democratic. În acest sens, ele se aseamănă unor judecăți de valoare, care, prin natura lor, nu se pretează la o demonstrare a exactității (*Morice*, citată anterior, pct. 126). În ceea ce privește însă chestiunea dacă aceste judecăți de valoare aveau o „bază factuală” suficientă, Curtea constată, asemenea Camerei (a se vedea pct. 70 și 77 din hotărârea sa), că organele disciplinare nu au contestat argumentul reclamantului potrivit căruia în societatea civilă avea loc o dezbatere majoră cu privire la prelungirea mandatului șefului Statului Major al Apărării (a se vedea *supra*, pct. 27-28); în ceea ce privește Înalta Curte, aceasta a constatat că afirmațiile în litigiu nu puteau face obiectul unei examinări pentru a verifica dacă aveau o bază factuală, întrucât nici ea însăși, nici instanța disciplinară nu aveau competența de a examina aspectele de fapt și de drept la care se refereau opiniile exprimate public de reclamant. Totuși, Înalta Curte a stabilit că, din punct de vedere disciplinar, afirmațiile reclamantului reprezentau „opinia personală” a acestuia (a se vedea pct. 75 și 76 din decizia Înaltei Curți citată la pct. 38; a se vedea și pct. 201 de mai jos).

176. Niciunul dintre motivele invocate de autoritățile naționale pentru a restrânge libertatea de exprimare a reclamantului nu indică în ce mod afirmațiile acestuia ar fi perturbat buna funcționare a sistemului judiciar național și ar fi adus atingere demnității și onoarei profesiei de magistrat sau încrederii pe care justițiabilii ar trebui să o aibă în aceasta (a se vedea, *a contrario*, *Simić*, citată anterior, pct. 35 și 36).

177. Curtea reiterează, în acest sens, că se așteaptă ca instanțele naționale să efectueze o evaluare comparativă a drepturilor sau a intereselor în cauză pe baza criteriilor pe care le-a consacrat și că un raționament insuficient sau lacune în raționamentul instanțelor naționale pot avea ca efect împiedicarea Curții să exercite un control efectiv asupra chestiunii dacă autoritățile naționale au aplicat în mod corect standardele stabilite în jurisprudența sa (*supra*, pct. 169).

178. În continuare, în ceea ce privește forma mesajului, Curtea constată că reclamantul a formulat o serie de întrebări referitoare la intervenția armatei care puteau da naștere mai multor interpretări (*supra*, pct. 17): Înalta Curte a văzut în acestea o evocare de către reclamant a posibilității, ca soluție pentru garantarea democrației constituționale, ca armata să iasă în stradă (*supra*, pct. 37). Potrivit Guvernului, mesajul reclamantului, publicat în contextul unui conflict de natură politică, reprezenta un „apel la arme” în vederea apărării democrației (*supra*, pct. 97). Reclamantul afirmă, la rândul său,

că intenția sa era de a invita cititorii să își imagineze, într-o zi, armata ieșind în stradă împotriva voinței poporului, sub pretextul apărării democrației (*supra*, pct. 87).

179. Curtea reamintește, în această privință, că lipsa de claritate a afirmațiilor formulate de un magistrat pe rețelele de socializare poate fi problematică, în special dacă acestea pot fi înțelese de cititori ca o incitare, fie și implicită sau indirectă, la ură sau la violență (*supra*, pct. 156). Deși, în speță, ar fi fost de preferat ca reclamantul să utilizeze un limbaj mai clar, evitând astfel să lase loc unor interpretări diferite, trebuie totuși să se constate că referirile la armată conținute în mesajul său scot în evidență în principal, sub o formă retorică, temerile sale cu privire la un risc de influență politică asupra instituției menționate. În lipsa altor elemente care să susțină fie o eventuală intenție a reclamantului de a-și îndemna cititorii să iasă în stradă sau să recurgă la violență, fie efecte în acest sens pe care afirmațiile în litigiu le-ar fi produs asupra cititorilor menționați, aceste simple referiri la armată, oricât de ambigue ar putea părea, nu pot fi suficiente pentru a rupe echilibrul care trebuia menținut între gradul de implicare al reclamantului, în calitate de judecător, în societate și păstrarea independenței și a imparțialității sale, precum și a aparențelor acestei independențe și imparțialități în exercitarea atribuțiilor sale (*supra*, pct. 153).

β) Al doilea mesaj (publicat de reclamant la 10 ianuarie 2019)

180. Al doilea mesaj publicat de reclamant conținea un hiperlink care trimitea către un site de știri care publicase un articol de presă conținând un interviu cu procurorul C.S. privind gestionarea cauzelor penale de către Ministerul Public și dificultățile întâmpinate de procurori în soluționarea dosarelor repartizate acestora. Hiperlinkul era însoțit de un scurt comentariu al reclamantului, în care acesta afirma „iată, asta procuror cu sânge în instalație” și lauda curajul respectivului procuror pentru faptul că îndrăznește să vorbească deschis despre punerea în libertate a unor deținuți periculoși, despre inițiative pe care le dezaproba, privind modificarea legilor referitoare la organizarea sistemului judiciar, precum și despre linșarea magistraților (*supra*, pct. 19).

181. În opinia Curții, nu există nicio îndoială că mesajul reclamantului — care marca adeziunea sa la conținutul articolului în cauză și, în special, la ideile exprimate de procurorul C.S. cu privire la problemele cu care se confruntau judecătorii și procurorii români la momentul faptelor — privea chestiuni de interes general referitoare la reforme legislative privind sistemul judiciar, așadar la funcționarea sistemului judiciar, subiect care necesită un nivel ridicat de protecție în temeiul art. 10 din Convenție (*supra*, pct. 60, 64, 144 și 151).

182. În ceea ce privește forma mesajului, Curtea observă că expresia românească „sânge în instalație”, utilizată de reclamant, a constituit principalul element care a determinat instanțele naționale să îl sancționeze pe acesta (*supra*, pct. 27 și 36). Această expresie face, de altfel, obiectul unei controverse între părți în fața Marii Camere în ceea ce privește traducerea (*supra*, pct. 89 și 99).

183. Desigur, autoritățile naționale sunt mai bine plasate decât Curtea pentru a înțelege și a aprecia anumite fraze și locuțiuni, precum și intenția care a stat la baza utilizării acestora într-o cauză dată și, în special, modul în care publicul le-ar putea interpreta și felul cum ar reacționa la acestea (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Panioglu*, citată anterior, pct. 116; a se vedea și observațiile terților intervenienți, *supra*, pct. 113). Deși nu este exclus ca o singură expresie utilizată de un magistrat să poată justifica, în sine, o sancțiune disciplinară atunci când tonul sau limbajul folosit este de natură să pună sub semnul întrebării circumspecția și prudența necesare pentru a nu aduce atingere

imaginii justiției, trebuie totuși să se constate că instanțele naționale nu au explicat în ce mod expresia în litigiu era de natură să depășească „cu mult limitele decenței cerute de funcția” ocupată de reclamant (a se compara cu *Panioglu*, citată anterior, pct. 40 și 117) și de o gravitate care să justifice aplicarea unei sancțiuni disciplinare (*supra*, pct. 134).

184. O asemenea explicație ar fi putut evita controversa prezentată în fața Curții cu privire la sensul și nivelul de decență al acestei expresii: întrucât, în timp ce, pentru Guvern, aceasta este o expresie vulgară și trivială, utilizată de persoane puțin instruite, pentru reclamant nu are acest caracter, în măsura în care fusese utilizată deja anterior în mass-media de politicieni sau funcționari (*supra*, pct. 89). Curtea trimite, în această privință, la pct. 169 și 177 de mai sus referitoare la consecințele unui raționament insuficient sau lacunar al instanțelor interne atunci când acestea efectuează o evaluare comparativă a drepturilor sau a intereselor în cauză pe baza criteriilor consacrate în jurisprudența sa.

ii. Contextul afirmațiilor reclamantului și calitatea în care acesta acționează

α) Primul mesaj (publicat de reclamant la 9 ianuarie 2019)

185. Afirmațiile reclamantului puteau fi înțelese în mod rezonabil, prin referirea la Constituție și la necesitatea de a păstra separația puterilor, ca vizând apărarea ordinii democratice. Acestea au fost formulate în contextul unei dezbateri asupra unor chestiuni de interes general privind prelungirea mandatului șefului Statului Major al Apărării, eveniment care generase un conflict instituțional între Ministerul Apărării și Administrația Prezidențială și care făcuse obiectul primei pagini a mass-mediei (*supra*, pct. 23, 87 și 97).

186. În această privință, Curtea reamintește că judecătorii au dreptul, atunci când democrația sau statul de drept sunt grav amenințate, să se exprime public asupra aspectelor de interes general, prezentând puncte de vedere și opinii cu privire la chestiuni despre care publicul are un interes legitim de a fi informat (*supra*, pct. 152). În plus, afirmațiile formulate într-un asemenea context beneficiază, de regulă, de un nivel ridicat de protecție în temeiul art. 10 din Convenție (*supra*, pct. 150 și 154).

187. Împrejurarea că, la momentul faptelor, reclamantul nu ocupa nicio funcție înaltă în ierarhia sistemului judiciar și nu era nici purtător de cuvânt al instanței în cadrul căreia își desfășura activitatea, nici președinte al unei asociații profesionale nu îl împiedica pe reclamant, care formulase afirmații în cadrul activităților sale de sensibilizare în domeniul drepturilor omului (*supra*, pct. 14 și 83), să beneficieze de garanția protecției libertății sale de exprimare în temeiul art. 10 din Convenție, garanție recunoscută tuturor magistraților, atât timp cât limitele acestei libertăți nu sunt depășite (*supra*, pct. 159 și 160).

188. Curtea mai observă că mesajul reclamantului nu privea o procedură judiciară „pendinte” (*supra*, pct. 97) la data publicării sale. Publicarea a avut loc, de fapt, înainte de introducerea în fața instanțelor naționale a unei proceduri judiciare legate de controversa politică asupra căreia reclamantul se exprimase (*supra*, pct. 18 și 88). Simplul fapt, invocat de Guvern, că un articol de presă menționa, la data publicării mesajului de către reclamant, posibilitatea inițierii unei proceduri judiciare nu este un motiv suficient pentru a considera că reclamantul ar fi dat dovadă de imprudență. A concluziona contrariul ar echivala cu acceptarea unei prezumții de „risc de procedură” ori de câte ori o controversă politică sau de altă natură beneficiază de o anumită mediatizare, ceea ce ar putea restrânge, în mod disproportionat, exercitarea de către un magistrat a libertății sale de exprimare, în sensul art. 10 din Convenție (*supra*, pct. 69).

β) Al doilea mesaj (publicat de reclamant la 10 ianuarie 2019)

189. Instanțele naționale s-au limitat la a constata că utilizarea de către reclamant a expresiei românești „sânge în

instalație” era suficientă pentru angajarea răspunderii sale disciplinare (*supra*, pct. 36 și 181), fără a o plasa în contextul general în care au fost formulate afirmațiile în litigiu (*Vajnai împotriva Ungariei*, nr. 33.629/06, pct. 53, CEDO 2008) și fără a examina dacă expresia în cauză fusese utilizată în scopuri pur stilistice (*Gül și alții împotriva Turciei*, nr. 4.870/02, pct. 41, 8 iunie 2010, și *Grebneva și Alisimchik împotriva Rusiei*, nr. 8.918/05, pct. 52, 22 noiembrie 2016, cu trimiterile suplimentare).

190. La fel ca anumiți terți intervenienți (*supra*, pct. 101-104, 116, *in fine*), Curtea constată că luarea de poziție a reclamantului se înscria în mod evident în cadrul unei dezbateri privind chestiuni de interes general referitoare la reformele legislative ale sistemului judiciar (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Žurek*, citată anterior, pct. 224, *Kozan*, citată anterior, pct. 64, *Miroslava Todorova*, citată anterior, pct. 175, *Kövesi*, citată anterior, pct. 207, și *Baka*, citată anterior, pct. 171), chestiuni care au făcut de asemenea obiectul unor dezbateri în fața Comisiei de la Veneția (*supra*, pct. 62) și a Comisiei Europene (*supra*, pct. 71-72). Acest context nu a fost luat în considerare de instanțele naționale în aprecierea celui de-al doilea mesaj al reclamantului, care, prin urmare, nu a făcut obiectul examinării riguroase impuse de circumstanțele speței.

191. În ceea ce privește calitatea în care acționează reclamantul, astfel cum a subliniat Curtea anterior (*supra*, pct. 187), acesta și-a exprimat opinia personală în cadrul demersului său de sensibilizare pentru apărarea drepturilor omului, asupra unor chestiuni privind funcționarea justiției și cu ocazia unei dezbateri de interes general; așadar, el putea beneficia, în general, de o libertate de exprimare mai amplă.

iii. Repercusiunile afirmațiilor reclamantului

α) Primul mesaj (publicat de reclamant la 9 ianuarie 2019)

192. Desigur, prin publicarea mesajului prin intermediul contului său de Facebook, un cont deschis și larg accesibil publicului (a se vedea, *a contrario*, *Kozan*, citată anterior, pct. 66), reclamantul a acceptat un anumit număr de riscuri inerente utilizării internetului, care permite propagarea foarte rapidă și la o scară foarte largă a afirmațiilor formulate, inclusiv a mesajelor de ură sau a apelurilor la violență (a se vedea *Sanchez*, citată anterior, pct. 143, *supra*). Cu toate acestea, astfel cum a constatat Curtea mai sus, mesajul reclamantului nu conținea nicio incitare la violență sau la revoltă populară care să impună, din partea sa, o obligație particulară de reținere sau de prudență sporită [a se vedea, *a contrario*, *Savva Terentyev împotriva Rusiei*, nr. 10.692/09, pct. 79, 28 august 2018, și *Savci Çengel împotriva Turciei* (dec.), nr. 30.697/19, pct. 35, 18 mai 2021]. Chiar dacă nu priveau o chestiune legată de funcționarea justiției, afirmațiile sale — care puteau fi considerate ca vizând apărarea ordinii constituționale — erau pe deplin legitime (*supra*, pct. 150 și 152).

193. Deși Înalta Curte a avut grijă, în decizia sa, să identifice efectele prejudiciabile ale mesajului publicat de reclamant pe pagina sa de Facebook (*supra*, pct. 34 și 37), aceasta și-a limitat însă constatările la forma și tonalitatea afirmațiilor reclamantului: astfel, a omis să plaseze afirmațiile în cauză în contextul național în care au fost formulate și nici nu a explicat motivele pentru care mesajul adusese atingere, în opinia sa, demnității profesiei de magistrat (a se vedea pct. 75 din decizia Înaltei Curți citat *supra* la pct. 38, precum și *supra* la pct. 175; a se vedea și, *mutatis mutandis*, *Savva Terentyev*, citată anterior, pct. 82).

194. În orice caz, Curtea observă că niciun element din dosar nu susține teza potrivit căreia mesajul reclamantului ar fi compromis independența și imparțialitatea justiției, dreptul la un proces echitabil sau încrederea pe care publicul trebuie să o aibă în magistratură (a se vedea punctul 16 din Recomandările

pentru utilizarea rețelelor de socializare de către judecători, *supra*, pct. 70). Simplul fapt că afirmațiile reclamantului au făcut obiectul câtorva articole de presă și că „erau de natură a sugera cititorilor o legătură cu evenimente istorice” (*supra*, pct. 37) nu este suficient, în sine, pentru a aduce atingere demnității funcției sale de judecător sau imparțialității și independenței justiției.

β) Al doilea mesaj (publicat de reclamant la 10 ianuarie 2019)

195. Curtea observă că al doilea mesaj, la fel ca primul, a fost publicat pe pagina de Facebook a reclamantului, pagină deschisă, fără nicio restricție de acces și, prin urmare, accesibilă unui număr mare de utilizatori (a se vedea, *a contrario*, Kozan, citată anterior, pct. 66, și, *mutatis mutandis*, Sanchez, citată anterior, pct. 161 și 162, *supra*, pct. 143).

196. Acest al doilea mesaj — care privea funcționarea sistemului judiciar, așadar o chestiune de interes general — nu conținea afirmații defăimătoare, de ură sau care să incite la violență, a căror difuzare sau menținere online ar fi putut suscita temeri legitime în privința demnității funcției sale de judecător (*supra*, pct. 180-181).

197. Deși Înalta Curte pare să fi considerat că utilizarea expresiei românești „sânge în instalație” aduce atingere demnității funcției de judecător a reclamantului și imparțialității și independenței justiției, aceasta nu se pronunță în mod clar cu privire la repercusiunile concrete ale postării în litigiu (*supra*, pct. 183). Or, niciun element din dosar nu susține teza potrivit căreia mesajul în cauză ar fi compromis în mod efectiv imparțialitatea și independența justiției sau încrederea publicului în magistratură și ar fi atins pragul de gravitate care să justifice aplicarea unei sancțiuni disciplinare (a se vedea punctul 16 din Recomandările pentru utilizarea rețelelor de socializare de către judecători, *supra*, pct. 70).

iv. Severitatea sancțiunii

198. Curtea observă de la bun început că autoritățile naționale au aplicat reclamantului o singură sancțiune — o reducere a salariului cu 5% pentru o durată de două luni — pentru afirmațiile formulate în cadrul celor două mesaje publicate pe pagina sa de Facebook, fără a preciza în ce măsură fiecare dintre cele două mesaje a contribuit la abaterea disciplinară constatată și la sancțiunea globală aplicată.

199. După cum a reamintit anterior, afirmațiile formulate de reclamant în fiecare dintre cele două mesaje priveau chestiuni de interes general cu privire la care publicul avea un interes legitim de a fi informat (*supra*, pct. 152 și 196), iar afirmațiile formulate într-un astfel de context beneficiază, în general, de un nivel ridicat de protecție în temeiul art. 10 din Convenție (*supra*, pct. 150).

200. Deși nu era vorba despre cea mai severă sancțiune (*supra*, pct. 43), natura sancțiunii aplicate reclamantului era de natură să îl descurajeze să formuleze afirmații similare în viitor. Aceasta era, în plus, susceptibilă să aibă un efect disuasiv asupra profesiei în ansamblul său (*supra*, pct. 164).

v. Respectarea garanțiilor procedurale

201. În cele din urmă, Curtea observă că afirmațiile formulate de reclamant în cadrul celor două mesaje publicate pe pagina sa de Facebook au făcut obiectul unei singure proceduri judiciare: declanșată de Inspekția Judiciară, care s-a sesizat din oficiu în aceeași zi cu publicarea celui de-al doilea mesaj, aceasta a continuat în fața Secției pentru judecători în materie disciplinară a CSM, care a admis acțiunea disciplinară împotriva reclamantului și i-a aplicat o sancțiune, procedura fiind finalizată prin decizia Înaltei Curți, care a respins ca nefondat recursul reclamantului.

202. Trebuie să se constate că reclamantul a beneficiat de posibilitatea de a-și prezenta argumentele și de a propune probe atât în fața Inspekției Judiciare, cât și în fața Secției pentru

judecători în materie disciplinară a CSM, care este un organ independent și imparțial (a se vedea *Cotora împotriva României*, nr. 30.745/18, pct. 36-39, 17 ianuarie 2023, a se compara cu *Catană împotriva Republicii Moldova*, nr. 43.237/13, pct. 75-85, 21 februarie 2023). Sistemul național oferea, de asemenea, reclamantului posibilitatea de a solicita controlul măsurii în litigiu de către o altă autoritate independentă și imparțială, și anume Înalta Curte, competentă atât să se pronunțe asupra legalității și temeiniciei măsurii luate de secția în materie disciplinară a CSM împotriva sa, cât și să o anuleze, dacă era cazul (*supra*, pct. 21-23, 30; a se compara cu *Eminağaoğlu*, citată anterior, pct. 150, și *Kövesi*, citată anterior, pct. 157 și 158).

203. Rezultă însă că, în speță, nici secția în materie disciplinară a CSM, nici Înalta Curte nu au examinat, deși aveau posibilitatea, dacă judecățile de valoare formulate de reclamant în primul mesaj aveau o „bază factuală” suficientă (a se vedea *supra* pct. 175 și pct. 75 din decizia Înaltei Curți, citat *supra* la pct. 38, și, *a contrario*, *Cotora*, citată anterior, pct. 37, 44, 54 și 56).

204. În plus, instanțele naționale nu au indicat motivele concrete pentru care expresia românească „sânge în instalație”, conținută în al doilea mesaj, era, în opinia lor, de natură să depășească „cu mult limitele decenței specifice funcției deținute” de reclamant (*supra*, pct. 183). Acestea au omis, de asemenea, să examineze contextul în care reclamantul formulase aceste afirmații (*supra*, pct. 185), limitându-se la a constata că simpla utilizare a expresiei în litigiu de către reclamant era suficientă pentru a justifica sancțiunea disciplinară. În lumina acestor constatări, Curtea are îndoieli cu privire la calitatea și întinderea controlului jurisdicțional efectuat în speță, care nu par să fi fost suficiente (a se vedea, *a contrario*, *Cotora*, citată anterior, pct. 47-56).

vi. Concluzie

205. Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, Curtea apreciază că afirmațiile formulate de reclamant în cadrul celor două mesaje publicate pe pagina sa de Facebook nu erau de natură să rupă echilibrul rezonabil care trebuie să existe, pe de o parte, între gradul de implicare a reclamantului, în calitate de judecător, în societate, pentru apărarea ordinii constituționale și a instituțiilor și, pe de altă parte, obligația sa de a-și păstra independența, imparțialitatea și aparențele acestei independențe și imparțialități în exercitarea atribuțiilor sale. Fie că era vorba despre primul mesaj, care viza apărarea ordinii constituționale și păstrarea independenței instituțiilor, fie despre al doilea, care privea funcționarea aparatului judiciar național, afirmațiile sale se refereau la chestiuni de interes general cu privire la care publicul avea un interes legitim de a fi informat. Niciunul dintre motivele invocate de autoritățile naționale pentru a restrânge libertatea de exprimare a reclamantului nu indică în mod convingător în ce fel aceste afirmații ar fi perturbat buna funcționare a sistemului judiciar național și ar fi adus atingere demnității și onoarei profesiei de magistrat sau încrederii pe care justițiabilii ar trebui să o aibă în aceasta.

206. După ce a cântărit diferitele interese aflate în joc și a luat în considerare conținutul și forma fiecăruia dintre cele două mesaje ale reclamantului, contextul în care acestea au fost publicate și repercusiunile lor, calitatea în care a acționat autorul lor, natura și severitatea sancțiunii aplicate acestuia și efectul său disuasiv asupra profesiei în ansamblul său, precum și garanțiile împotriva arbitrarului de care a beneficiat, Curtea apreciază că ingerința în litigiu nu se întemeia pe motive „relevante și suficiente” și că, prin urmare, nu răspundea unei „nevoi sociale imperioase”.

207. Prin urmare, a fost încălcat art. 10 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție**208.** Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

209. Reclamantul, care nu solicită nicio sumă cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material sau moral eventual suferit, solicită suma de 5.232 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată despre care afirmă că au fost suportate în cadrul procedurii desfășurate în fața camerei și suma de 4.473,44 EUR pentru cele pe care susține că le-a suportat în cadrul procedurii urmate în fața Marii Camere. În susținerea cererii sale, el arată că sumele solicitate corespund onorariului de avocat pentru redactarea de către doamna M.-C. Ghirca-Bogdan a observațiilor depuse în fața Marii Camere (1.650 EUR) și pentru pledoaria susținută în fața acesteia (500 EUR), precum și cheltuielilor de transport ale acestei reprezentante (911,72 EUR). La aceste sume se adaugă onorariul de avocat pentru pledoaria doamnei N.-T. Popescu (500 EUR) și cheltuielile de transport ale acesteia (911,72 EUR). În plus, cere ca suma acordată de Curte să fie plătită direct în conturile bancare ale avocatelor, în conformitate cu acordul scris al fiecăreia.

210. Guvernul declară că lasă la aprecierea Curții cuantumul care urmează a fi acordat, dacă este cazul, cu titlu de cheltuieli de judecată.

211. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. Potrivit art. 60 § 2 și § 3 din Regulament, pretențiile formulate în temeiul art. 41 trebuie să fie cuantificate și defalcate pe rubrici; în caz contrar, Curtea poate respinge cererea, în tot

sau în partel [*Yüksel Yalçinkaya împotriva Turciei* (MC), nr. 15.669/20, pct. 429, 26 septembrie 2023, și *Karácsony și alții împotriva Ungariei* (MC), nr. 42.461/13 și 44.357/13, pct. 189, 17 mai 2016]. Caracterul real al onorariului unui reprezentant este stabilit dacă reclamantul le-a plătit sau trebuie să le plătească în temeiul unei obligații legale sau contractuale [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), nr. 72.508/13, pct. 371, 28 noiembrie 2017, cu trimiterile citate]. În ceea ce privește numărul de avocați necesari în speță și tarifele facturate, acestea sunt elemente pe care Curtea le ia în considerare, după caz, atunci când apreciază caracterul rezonabil al cheltuielilor de judecată [a se vedea, de exemplu, *Yüksel Yalçinkaya*, citată anterior, pct. 429, și *Iatridis împotriva Greciei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 31.107/96, pct. 55, CEDO 2000-XI].

212. În speță, Curtea consideră că, având în vedere contractele de asistență juridică depuse, reclamantul este obligat din punct de vedere juridic să plătească onorariile facturate de avocatele sale (pentru o concluzie similară, a se vedea, printre numeroase alte exemple, *Yüksel Yalçinkaya*, citată anterior, pct. 430, *Toptaniș împotriva Turciei*, nr. 61.170/09, pct. 60-62, 30 august 2016, și *Bilgen împotriva Turciei*, nr. 1.571/07, pct. 104-106, 9 martie 2021). De asemenea, Curtea consideră că suma solicitată nu este excesivă în raport cu activitatea juridică necesară pentru procedura în fața Camerei și, ulterior, pentru procedura în fața Marii Camere. Având în vedere documentele de care dispune și jurisprudența sa, Curtea apreciază rezonabil să acorde reclamantului întregul cuantum solicitat cu titlu de cheltuieli de judecată, și anume suma de 9.705,44 EUR. Sumele datorate, din acest total, respectiv doamnei avocat M.C. Ghirca-Bogdan (3.061,72 EUR) și doamnei avocat N.-T. Popescu (6.643,72 EUR) urmează a fi virate direct în conturile bancare ale acestora.

PENTRU ACESTE MOTIVE,**CURTEA:**

1. hotărăște, cu zece voturi la șapte, că a fost încălcat art. 10 din Convenție;

2. hotărăște, cu zece voturi la șapte,

a) că statul membru pârât trebuie să plătească reclamantului (în conturile bancare ale reprezentantelor sale), în termen de trei luni, suma de 9.705,44 EUR (nouă mii șapte sute cinci euro și patruzeci și patru de eurocenți), convertită în moneda statului pârât, la rata aplicabilă la data efectuării plății, la care se adaugă orice sumă care ar putea fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuieli de judecată;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte.

Redactată în limbile engleză și franceză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg, la 15 decembrie 2025, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulament.

Grefier adjunct,
Abel Campos

Președinte,
Arnfinn Bårdsen

La prezenta hotărâre sunt anexate, în conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și art. 74 § 2 din Regulament, următoarele opinii separate:

- opinia concordantă a judecătorului Krenc;
- opinia concordantă comună a judecătorilor Gnatovskyy și Rădulețu;
- opinia separată comună a judecătorilor Ktistakis, Šimáček, Elósegui, Felici, Derenčinović, Arnardóttir și Ní Raifeartaigh.

Opinia concordantă a judecătorului Krenc

1. Am apreciat, alături de majoritate, că art. 10 din Convenție a fost încălcat în prezenta cauză. Totuși, raționamentul meu diferă în mod semnificativ de cel dezvoltat în prezenta hotărâre și aș dori să îl expun separat.

2. În realitate, poziția mea în prezenta cauză se întemeiază pe distincția care trebuie făcută, în opinia mea, între afirmațiile reclamantului, pe de o parte, și sancțiunea disciplinară care i-a fost aplicată, pe de altă parte.

I. Afirmațiile

3. În opinia mea și pentru a spune acest lucru de la bun început, autoritățile naționale ar fi putut considera că reclamantul a depășit limitele libertății de exprimare recunoscute judecătorului.

4. Acord o importanță deosebită obligației de rezervă a judecătorului. Această obligație își găsește justificarea în necesara încredere pe care justiția trebuie să o inspire publicului. Este vorba despre protejarea legitimității actului de judecată, evitând orice luare de poziție care ar putea conduce la punerea în discuție a independenței și a imparțialității magistratului și, prin aceasta, la fragilizarea instituției din care face parte.

Judecătorul nu este un influencer. El nu poate coborî în arenă, implicându-se în lupte partizane. Judecătorul trebuie să păstreze distanța, din două motive pe care le consider esențiale.

În primul rând, judecătorul nu poate prejudeca cauze pe care, eventual, ar putea fi chemat să le soluționeze.

În al doilea rând și mai general, judecătorul nu trebuie să piardă niciodată din vedere că, prin pozițiile sale, implică justiția în ansamblul ei. Așa cum Curtea a arătat în Cauza *Morice împotriva Franței*, „cuvântul magistratului [...] este receptat ca expresia unei aprecieri obiective care angajează nu doar persoana care se exprimă, ci și, prin intermediul acesteia, întreaga instituție a Justiției” [*Morice împotriva Franței* (MC), nr. 29.369/10, pct. 168, CEDO 2015].

5. Este astăzi admis că judecătorul poate, ba chiar trebuie, (*Żurek împotriva Poloniei*, nr. 39.650/18, pct. 222, 16 iunie 2022), să renunțe la rezerva sa atunci când funcționarea independentă a justiției și statul de drept sunt grav amenințate [*Baka împotriva Ungariei* (MC), nr. 20.261/12, pct. 158-176, 23 iunie 2016]. Atunci când valorile fondatoare ale Convenției sunt în pericol, este legitim ca judecătorii să își exprime îngrijorările, păstrând totodată măsura impusă de funcția lor.

În afara acestui cadru, obligația de rezervă se impune, iar judecătorul trebuie să manifeste o prudență sporită în utilizarea rețelelor de socializare (a se vedea, în acest sens, Rezoluția privind etica judiciară adoptată de Curte, la pct. 66 din hotărâre). Desigur, judecătorului nu i se poate interzice să se exprime pe rețelele de socializare. Însă acesta nu poate ignora pericolele legate de polemică și polarizare pe care anumite rețele le favorizează.

Atunci când alege să se exprime acolo, judecătorul trebuie să fie constant animat de preocuparea de a proteja autoritatea și legitimitatea instituției pe care a ales să o servească. Aceasta implică reținere atât cu privire la formă, cât și cu privire la fond. Judecătorul nu poate folosi statutul său pentru a-și impune punctele de vedere în afara atribuției sale de a judeca și trebuie să se distanțeze de controversalele publice. Gardian al statului de drept, judecătorul nu este un mandatar politic și este el însuși ținut de principiul separației puterilor. El trebuie să rămână acel terț care păstrează distanța indispensabilă pentru a soluționa conflicte și pentru a-și juca rolul de pacificator social. Este, așadar, imperativ să rămână deasupra confruntărilor și pasiunilor.

6. În lumina celor de mai sus, consider că autoritățile naționale au putut aprecia, în speță — ținând seama și de marja de apreciere care trebuie să le fie recunoscută —, că limitele libertății de exprimare au fost depășite de reclamant prin conținutul celor două mesaje în litigiu publicate pe Facebook. Remarc faptul că cele două mesaje au fost difuzate la un interval de o zi (9 și 10 ianuarie 2019). Autoritățile naționale nu au concluzionat în mod nefondat că reclamantul nu și-a îndeplinit obligația de rezervă în ceea ce privește conținutul — cel puțin ambiguu — al primului mesaj și limbajul ales în cel de-al doilea, pentru a-l susține pe procurorul C.S.

Sub acest aspect, regret că nu pot urma majoritatea, cu atât mai mult cu cât autoritățile interne și-au motivat în mod detaliat constatarea potrivit căreia reclamantul a depășit limitele inerente funcției sale.

II. Sancțiunea

7. Dacă autoritățile naționale au putut aprecia că reclamantul a încălcat limitele obligației sale de rezervă, consider totuși că afirmațiile acestuia nu puteau justifica sancțiunea disciplinară care i-a fost aplicată. Tocmai din cauza aplicării acestei sancțiuni, apreciez că art. 10 din Convenție a fost încălcat în speță.

8. Orice sancțiune — disciplinară sau disimulată — aplicată unui judecător pentru afirmații făcute de acesta impune o atenție deosebită din partea Curții, având în vedere importanța independenței justiției într-o societate democratică [*Baka*, citată anterior, pct. 165; *Grzęda împotriva Poloniei* (MC), nr. 43.572/18, pct. 302, 15 martie 2022].

Astfel, chiar dacă afirmațiile reclamantului puteau fi considerate ca depășind rezerva așteptată de la un judecător, ele nu erau, în opinia mea, de o gravitate care să justifice sancțiunea disciplinară aplicată.

9. Prezenta hotărâre nu se concentrează îndeajuns asupra sancțiunii. Or, aceasta constituie ingerința în litigiu în sensul art. 10 § 2 din Convenție și ridică o problemă crucială, atât prin principiul său, cât și prin obiectul său.

În Avizul nr. 27, CCJE „[a subliniat] importanța unui criteriu de prag pentru a delimita conduita necorespunzătoare care poate justifica impunerea de sancțiuni disciplinare de alte forme de comportament necorespunzător” (pct. 29 din aviz, pct. 65 din hotărâre).

Potrivit CCJE, „[s]tandardele etice ar trebui să fie clar diferențiate de conduita necorespunzătoare care justifică sancțiuni disciplinare. Deoarece scopul unui cod de etică este diferit de cel atins printr-o procedură disciplinară, un cod de etică nu ar trebui să fie utilizat ca instrument de disciplinare a judecătorilor. Atunci când standardele etice și normele de conduită profesională converg în ceea ce privește conduita extrajudiciară care poate compromite încrederea publicului în sistemul judiciar, criteriul pragului ajută la distingerea între comportamentul care nu este etic și comportamentul care ar trebui să facă obiectul răspunderii disciplinare” (pct. 30 din aviz, pct. 65 din hotărâre).

Există, așadar, o diferență atât de principiu, cât și de grad între încălcarea unei norme deontologice sau etice, pe de o parte, și aplicarea unei sancțiuni disciplinare, pe de altă parte.

10. A sancționa un judecător nu este un act banal. A afecta direct salariul său este cu atât mai puțin un gest banal și ar fi profund greșit să se minimizeze semnificația unei asemenea sancțiuni financiare, care produce un efect de descurajare (*chilling effect*) incontestabil nu doar asupra celui vizat, ci mai ales asupra celorlalți magistrați.

A considera că o reducere a salariului cu 5% timp de două luni ar fi marginală și, în cele din urmă, nesemnificativă înseamnă a ignora pericolul intrinsec al unei asemenea sancțiuni pentru un magistrat și pentru profesie în ansamblu. Astfel de sancțiuni pot, într-adevăr, să descurajeze magistrații să își exprime poziția cu privire la chestiuni care privesc direct justiția.

11. Nu susțin nicidecum că magistrații nu pot face obiectul unor sancțiuni disciplinare. Subliniez însă că este necesar un „prag” pentru aceasta și îmi este dificil să consider că acest prag a fost atins în speță într-o asemenea măsură încât să justifice o reducere a salariului.

12. În plus, caracterul inadecvat al reducerii salariului ca sancțiune disciplinară a fost deja denunțat. Mă refer din nou la Avizul nr. 27 al CCJE, care, fără echivoc, „pledează împotriva reducerii salariului ca sancțiune disciplinară, deoarece judecătorii trebuie să fie remunerați în mod egal pentru muncă similară” (pct. 40 și 65 din hotărâre). Acest aviz deosebit de relevant și recent (6 decembrie 2024) ar fi meritat o mai mare atenție din partea Curții.

Mă întreb foarte sincer dacă asemenea reduceri salariale au într-adevăr vreun sens.

III. Principiul care mă ghidează: protejarea independenței justiției

13. Cu alte cuvinte, poziția mea în prezenta cauză se întemeiază integral pe preocuparea de a proteja independența justiției, piatra de temelie a statului de drept.

Astfel, necesitatea de a păstra această independență și, corelativ, încrederea cetățeanului în justiție mă determină să consider că autoritățile naționale au putut aprecia că reclamantul, prin publicările sale pe Facebook, a depășit limitele libertății sale de exprimare.

Aceleași considerații mă conduc însă la concluzia că reducerea de salariu aplicată reclamantului constituia o măsură excesivă din perspectiva acestei independențe.

IV. O ocazie ratată

14. Din această perspectivă, prezenta hotărâre mă preocupă atunci când enunță garanțiile procedurale care trebuie oferite magistratului anchetat disciplinar. Curtea le formulează la pct. 165 într-o manieră mult prea timidă, din punctul meu de vedere, întrucât insistă exclusiv asupra controlului jurisdicțional al deciziei luate de autoritatea disciplinară.

Or, nimic nu justifică faptul că autoritatea disciplinară însăși ar putea fi exceptată de la cerințele de independență și imparțialitate. Această autoritate trebuie să se dovedească, atât în drept, cât și în fapt, suficient de independentă față de puterea aflată la guvernare. Acest aspect este absolut crucial atunci când sunt vizați magistrați. Este vorba despre prevenirea sancțiunilor abuzive sau arbitrare menite să reducă judecătorii la tăcere sau chiar să îi îndepărteze din magistratură.

15. Este adevărat că, începând cu hotărârea pronunțată în Cauza *Le Compte*, jurisprudența Curții privind art. 6 care consacră dreptul la un proces echitabil este consolidată în sensul că, atunci când o autoritate disciplinară însărcinată cu examinarea contestațiilor privind „drepturi și obligații cu caracter civil” nu îndeplinește toate cerințele art. 6 § 1 din Convenție, această dispoziție nu este încălcată dacă sancțiunea aplicată poate fi supusă ulterior controlului unui organ jurisdicțional cu „competență de fond” care, la rândul său, oferă garanțiile prevăzute la art. 6 § 1 (*Le Compte, Van Leuven și De Meyere împotriva Belgiei*, 23 iunie 1981, pct. 51, seria A nr. 43; *Albert și Le Compte împotriva Belgiei*, 10 februarie 1983, pct. 29, seria A nr. 58; a se vedea, mai recent, *Eminağaoğlu împotriva Turciei*, nr. 76.521/12, pct. 103, 9 martie 2021).

În opinia mea, însă, această posibilitate de control ulterior nu este suficientă pentru a asigura o protecție concretă și efectivă a independenței magistratului vizat. Atunci când miza o reprezintă sancțiuni aplicate judecătorilor (reducere de salariu, transfer, suspendare sau chiar revocare), autoritatea disciplinară trebuie să prezinte încă de la început un anumit număr de garanții minime, în fruntea cărora se află independența și imparțialitatea. Faptul că este posibil, ulterior, la cererea persoanei vizate, un control jurisdicțional al sancțiunii nu poate eluda importanța garanțiilor pe care trebuie să le ofere imediat autoritatea disciplinară care aplică sancțiunea.

Situația este aceeași în ceea ce privește principiul contradictorialității, al cărui beneficiu nu ar putea fi limitat în fața singurului organ de control sesizat cu calea de atac (pct. 165 din hotărâre).

16. Observ în acest sens că standardele stabilite în prezent de Curte sunt inferioare celor prevăzute în Magna Carta a judecătorilor, care afirmă că „procedurile disciplinare trebuie să se deruleze în fața unui organism independent și să existe posibilitatea de a contesta soluția în fața unei instanțe de judecată” (pct. 6 — subliniere adăugată).

Mai mult decât atât, mi se pare că propria noastră Curte se situează într-o poziție mai rezervată în raport cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care impune cerința independenței atât în privința organelor însărcinate cu efectuarea anchetelor și cu exercitarea acțiunii disciplinare împotriva judecătorilor, cât și în privința instanței competente să aplice o sancțiune, pe lângă existența posibilității unei contestații ulterioare în justiție a deciziilor acestei instanțe (a se vedea Hotărârea CJUE din 18 mai 2021, *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, pct. 198; Hotărârea CJUE din 11 mai 2023, *Inspekția Judiciară*, C-817/21, pct. 48 și 49).

Este important ca, în privința acestor chestiuni fundamentale pentru statul de drept, cele două curți europene să fie în armonie. În speță, Luxemburgul ne arată direcția de urmat.

17. Din acest punct de vedere, hotărârea Marii Camere reprezintă o ocazie ratată. Desigur, problema independenței și imparțialității CSM nu se punea concret în speță. Era însă vorba despre o chestiune de principiu pe care Marea Cameră, în calitate sa de formațiune supremă de judecată, putea și trebuia să o clarifice, independent de cauza concretă, în cadrul criteriilor aplicabile atunci când sunt puse în discuție sancțiuni aplicate judecătorilor pentru luări de poziție publice. „Curtea a declarat frecvent că hotărârile sale nu servesc doar pentru soluționarea cauzelor în care a fost sesizată, ci, în sens mai larg, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției și, astfel, pentru a contribui la respectarea, de către state, a angajamentelor pe care și le-au asumat. Deși sistemul instituit de Convenție are ca obiect fundamental să ofere o cale de atac particularilor, acesta are de asemenea ca scop să soluționeze, în interesul general, chestiuni care țin de ordinea publică, ridicând standardele de protecție a drepturilor omului și extinzând jurisprudența în acest domeniu la întreaga comunitate a statelor care sunt părți la Convenție” [*Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), nr. 41.738/10, pct. 130, 13 decembrie 2016].

Principiile enunțate de prezenta hotărâre riscă să rămână pur teoretice în lipsa unor garanții procedurale adecvate care să asigure respectarea lor.

Se poate admite în mod serios, în numele Convenției, că pot fi aplicate sancțiuni disciplinare magistraților de către o autoritate care nu este suficient de independentă față de puterea existentă sau care dă dovadă de părtinire? Personal, nu pot accepta acest lucru și regret profund că în privința acestui punct esențial Curtea a rămas rezervată.

Opinia concordantă comună a judecătorilor Gnatovskyy și Rădulețu

(Traducere)

1. Suntem de acord fără rezerve cu criteriile stabilite de Marea Cameră pentru aprecierea ingerințelor în exercitarea de către judecători a libertății lor de exprimare în temeiul art. 10 din Convenție și aprobăm aplicarea acestor criterii în prezenta cauză, care a condus, pe bună dreptate, la constatarea unei încălcări. Scopul prezentei opinii concordante este de a expune considerații suplimentare care întăresc această concluzie.

A. Un set de criterii clare pentru punerea în balanță a drepturilor și a intereselor concurente

2. Importanța prezentei hotărâri constă în principal în criteriile stabilite de Marea Cameră pentru aprecierea ingerințelor în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare al judecătorilor, care decurge din art. 10 din Convenție, mai ales atunci când aceștia nu sunt magistrați de rang înalt și aleg să se exprime asupra unor chestiuni de interes general (pct. 149-165 din hotărâre). Această evoluție remediază o lacună existentă în jurisprudența Curții, evidențiată de judecătorul Rădulețu în opinia sa concordantă anexată hotărârii Camerei. Criteriile definite sunt flexibile și adaptabile diferitelor contexte naționale (pct. 149 al hotărârii), oferind totodată judecătorilor reguli previzibile privind limitele obligației lor de rezervă.

3. Deși toate criteriile enunțate în prezenta hotărâre sunt relevante pentru aprecierea cauzelor referitoare la exercitarea de către judecători a libertății lor de exprimare, dorim totuși să subliniem importanța pe care o au garanțiile procedurale într-o procedură disciplinară intentată împotriva unui judecător (pct. 165 al hotărârii). Pe de o parte, orice măsură aplicată trebuie să fie examinată de un organ independent și imparțial, cu competență deplină de a analiza toate aspectele relevante de fapt și de drept. Pe de altă parte, autoritățile naționale trebuie să furnizeze motive relevante și suficiente în sprijinul măsurilor disciplinare luate. Numai în aceste condiții Curtea poate controla în mod real compatibilitatea unor asemenea măsuri cu exigențele art. 10 din Convenție.

4. O atenție deosebită trebuie acordată limbajului utilizat de judecători atunci când participă la dezbateri publice (pct. 155-156 ale hotărârii). Acest criteriu are două componente: în primul rând, limbajul trebuie să fie clar, astfel încât să evite orice ambiguitate sau interpretare eronată; în al doilea rând, judecătorii trebuie să dea dovadă de circumspecție și prudență în tonul și raționamentul lor, având în vedere posibilele consecințe asupra demnității judiciare. Din această perspectivă, revine în primul rând instanțelor naționale sarcina de a aprecia limbajul utilizat și de a motiva în mod adecvat orice decizie adoptată în această privință. Abia atunci Curtea va putea evalua în mod corespunzător măsurile disciplinare impuse pentru afirmații inadecvate, astfel cum s-a arătat mai sus.

B. Libertatea de exprimare a judecătorilor văzută ca spectru

5. Imaginea spectrului permite o mai bună delimitare a întinderii reale a libertății de exprimare a judecătorului. La un capăt al spectrului se află o interdicție strictă de a se exprima: sunt vizate comentariile privind fondul unor cauze pendinte, orice manifestare de părtinire, o poziție politică partizană sau un comportament susceptibil să aducă atingere înaltei moralități și imparțialității cerute corpului judiciar. La celălalt capăt se află principiul consacrat în Hotărârea *Baka împotriva Ungariei* [(MC), nr. 20.261/12, pct. 168, 23 iunie 2016], potrivit căruia judecătorii, în special cei care exercită funcții administrative de rang înalt, pot avea nu numai dreptul, ci și obligația de a se exprima cu privire la chestiuni ce privesc buna funcționare și independența puterii judecătorești.

6. Între aceste două extreme se situează o vastă zonă intermediară, care privește exprimarea asupra unor chestiuni de interes public. În opinia noastră, atunci când un judecător alege să își exercite libertatea de exprimare în această zonă, libertatea

menționată nu este mult mai restrânsă decât cea de care se bucură ceilalți cetățeni. În consecință, autoritățile naționale chemate să evalueze declarațiile publice ale unui judecător trebuie să dea dovadă de o prudență deosebită. În lipsa unor elemente clare și concrete care să demonstreze că declarațiile unui judecător au adus efectiv atingere autorității și imparțialității puterii judecătorești, autoritățile trebuie să se abțină de la orice ingerință în exercitarea drepturilor pe care acesta le are în temeiul art. 10. Un risc teoretic sau abstract nu poate constitui un temei suficient pentru aplicarea unei sancțiuni.

C. Rolul contemporan al rețelelor de socializare: riscuri și avantaje

7. Hotărârea Marii Camere subliniază, pe bună dreptate, riscurile importante la care se expun judecătorii atunci când se exprimă pe rețelele de socializare [a se vedea, în special, trimiterea la hotărârea pronunțată în Cauza *Sanchez împotriva Franței* (MC), nr. 45.581/15, pct. 161, 15 mai 2023, menționată la pct. 161 al hotărârii; a se vedea și pct. 161-162 și 192]. Recunoscând existența acestor riscuri, considerăm totodată esențial să fie avute în vedere și avantajele considerabile ale unei asemenea prezențe online, în special în contextul „noilor” democrații sau al democrațiilor „în curs de consolidare”. În societățile în care rețelele de socializare constituie principalul forum al dezbaterii publice și, adesea, cadrul unor atacuri populiste împotriva instituțiilor, magistratura nu se poate limita la a rămâne un participant invizibil sau tăcut. O prezență activă și adecvată a corpului judiciar pe aceste platforme îndeplinește funcții esențiale. În primul rând, contribuie la demistificarea instituției, permițând judecătorilor să ofere educație juridică publică și să explice statul de drept în termeni accesibili. În al doilea rând, această prezență contribuie la umanizarea puterii judecătorești, consolidând încrederea publicului prin faptul că arată că judecătorii nu constituie o castă distantă și izolată, ci membri autentici și implicați ai societății pe care o servesc. În al treilea rând, aceasta permite ordinii judiciare să contracareze dezinformarea, constituind o sursă cu autoritate, element indispensabil pentru menținerea legitimității sale. Acest aspect este cu atât mai important în statele în care încrederea publicului în instituții se află în curs de consolidare. În al patrulea rând, permite nu doar magistraților care ocupă funcții de rang înalt, ci și oricărui judecător să contribuie la dezbateră publică, cu respectarea parametrilor stabiliți în prezenta hotărâre.

D. Dincolo de dictonul „a se exprima numai prin hotărâri judecătorești”

8. În sfârșit, ideea clasică potrivit căreia „judecătorii trebuie să se exprime numai prin hotărârile lor” nu mai poate fi considerată ca având o relevanță universală în secolul XXI. Deși acest dicton poate continua să reprezinte un ideal în anumite culturi judiciare, este insuficient pentru a orienta conduita judecătorilor într-o lume în care opinia publică se formează în mare măsură în spațiul public digital. În această nouă realitate, participarea directă și chibzuită a unui judecător la dezbateră publică poate constitui un atu important pentru statul de drept.

9. În speță, reclamantul, persoană publică ale cărei activități și expertiză se axau pe funcționarea democrației și pe protecția statului de drept, a formulat o serie de declarații publice care constituiau o parte coerentă și inteligibilă a rolului său. Deși aceasta nu este, fără îndoială, o cale pe care toți judecătorii trebuie sau ar trebui să o urmeze, sancționarea categorică a unui asemenea angajament ar fi de natură să producă efecte prejudiciabile. O asemenea abordare ar risca să aibă un efect descurajator și să îi determine pe judecători, în general, să se abțină de la participarea la viața civică generală a statului lor. Un astfel de rezultat i-ar izola pe judecători tocmai într-un moment în care este esențial ca aceștia să fie înțeleși de cetățenii pe care îi servesc.

**Opinia separată comună a judecătorilor Ktistakis, Šimáčková, Elósegui,
Felici, Derenčinović, Arnardóttir și Ní Raifeartaigh
(Traducere)**

1. Cu regret, nu putem fi de acord cu concluzia majorității, conform căreia în prezenta cauză a fost încălcat art. 10 din Convenție. În opinia noastră, ingerința în exercitarea de către reclamant a dreptului său la libertatea de exprimare se întemeia pe motive relevante și suficiente și era proporțională cu scopurile legitime urmărite, și anume garantarea autorității și a imparțialității puterii judecătorești.

2. Suntem pe deplin de acord cu stabilirea de către Curte a unor criterii orientative menite să asiste instanțele naționale în aprecierea necesității și a proporționalității măsurilor luate ca răspuns la afirmațiile făcute de judecători pe rețelele de socializare (pct. 149-165 din hotărâre). Utilizarea tot mai frecventă a acestor platforme de către persoane publice, inclusiv membri ai corpului judiciar, va genera inevitabil noi litigii la nivel național, impunând astfel existența unor orientări fundamentate pe principii. Cele cinci criterii definite de Marea Cameră — desprinse din jurisprudența Curții, precum și din cadrul european și internațional mai amplu — merită, în opinia noastră, o deplină aprobare.

3. Totuși, atunci când aplicăm aceste criterii circumstanțelor prezentei cauze, nu ajungem la aceleași concluzii ca majoritatea. Acesta este, în esență, punctul în care ne aflăm în dezacord. Reclamantul a susținut că notorietatea și experiența sa profesională îi confereau o libertate de exprimare mai amplă. El a invocat calitatea sa de formator, de fost membru al Consiliului Superior al Magistraturii („CSM”), de autor de publicații juridice și de participant la dezbateri privind independența justiției. De asemenea, a subliniat că pagina sa de Facebook avea zeci de mii de urmăritori (pct. 23 și 83 din hotărâre). Un asemenea profil poate, într-adevăr, spori interesul publicului pentru opiniile reclamantului, însă nu modifică întinderea obligațiilor judiciare care îi incumbă. Judecătorii și procurorii nu se pot bucura de o libertate de exprimare mai largă decât atunci când se exprimă, în exercitarea funcțiilor lor oficiale, asupra unor chestiuni care privesc direct funcționarea justiției. Or, nu acesta a fost cazul în speță. Reclamantul s-a exprimat în calitate de persoană privată, rămânând astfel pe deplin supus obligației de rezervă inerente funcției sale de magistrat. În ceea ce privește aplicarea celor cinci criterii în circumstanțele concrete ale cauzei, subliniem în special următoarele.

a) Conținutul și forma afirmațiilor reclamantului

4. Primul mesaj publicat de reclamant pe Facebook (la 9 ianuarie 2019), deși prezentat ca înscriindu-se într-o dezbatere politică, consta într-o serie de întrebări retorice suscitabile de mai multe interpretări. Instanțele naționale au putut în mod rezonabil să înțeleagă aceste remarci ca implicând, chiar și ipotetic, posibilitatea ca armata să intervină în viața politică pentru a proteja democrația. Din partea unui judecător în funcție, un asemenea limbaj — susceptibil de a fi interpretat drept un apel la utilizarea forței — era incompatibil cu reținerea care se așteaptă de la titularii unor funcții judiciare. Deși judecătorii sunt liberi să contribuie la dezbateri privind chestiuni de interes public, ei trebuie să o facă într-o manieră care să păstreze atât demnitatea funcției lor, cât și încrederea publicului în imparțialitatea acestora. Ambiguitatea mesajului reclamantului, adresat unui public de aproximativ 50.000 de urmăritori (pct. 16 din hotărâre), era de natură să aducă atingere atât demnității funcției judiciare, cât și acestei încredere.

5. Suntem, de asemenea, în dezacord cu aprecierea majorității în privința celui de-al doilea mesaj al reclamantului (din 10 ianuarie 2019). Formula utilizată pentru a elogia un procuror — o expresie familiară pe care instanțele interne au considerat-o indecentă — nu întrunea nivelul de sobrietate cerut

unui judecător care se exprimă în public. Autoritățile naționale sunt cele mai în măsură să aprecieze nuanțele decenței lingvistice, în contextul propriei culturi și al propriei limbi. Concluzia lor, potrivit căreia termenii utilizați au depășit limitele decenței așteptate din partea magistraților, se înscrie în marja lor de apreciere.

b) Contextul afirmațiilor și calitatea pe care o revendică autorul

6. Se impune stabilirea unei distincții între cele două mesaje. În primul mesaj, din 9 ianuarie 2019, reclamantul a intervenit într-un conflict instituțional între Ministerul Apărării și Administrația Prezidențială cu privire la numirea șefului Statului Major al Apărării. Scopul obligației de rezervă a magistraților este tocmai acela de a evita atragerea justiției în controverse cu caracter politic, în special asupra unor chestiuni care ar putea fi ulterior supuse controlului instanțelor. În speță era vorba despre un dezacord instituțional între Președinție și Guvern privind prelungirea mandatului șefului Statului Major al Apărării. În mod previzibil și contrar celor susținute de judecătorul reclamant, problema a fost soluționată pe cale pașnică de instanțele interne (pct. 18 din hotărâre). Prin participarea în mod public la această controversă din cadrul puterii executive, reclamantul și-a asumat riscul de a afecta percepția neutralității judiciare. Referirile sale la armată ca soluție pentru garantarea democrației constituționale și trimiterea la art. 118 alin. (1) din Constituția României nu aveau legătură directă cu problema în discuție și puteau fi interpretate în mod rezonabil ca o aluzie la recurgerea la forță. Prin urmare, instanțele naționale erau îndreptățite să considere că formularea utilizată era imprudentă și ambiguă, incompatibilă cu demnitatea funcției judiciare.

7. Al doilea mesaj, din 10 ianuarie 2019, îl elogia pe un procuror prin intermediul unei expresii pe care autoritățile interne au considerat-o inadecvată și indecentă. Nu identificăm niciun temei care să permită punerea la îndoială a acestei aprecieri. Chiar dacă admitem că declarațiile reclamantului se înscriau în cadrul unui dezbateri privind chestiuni de interes public, referitoare în special la reforme legislative care afectau sistemul judiciar (pct. 61, 64 și 71 din hotărâre), acest element nu poate fi considerat ca exonerându-l pe reclamant de obligația de rezervă inerentă funcției de magistrat. În plus, limbajul ambiguu utilizat, calificat de instanțele naționale drept inadecvat și indecent, nu corespundea nivelului de claritate și reținere așteptat de la un membru al corpului judiciar. Integritatea judiciară, element indispensabil al încrederii publicului în administrarea justiției, presupune utilizarea unui limbaj prudent și măsurat, care să facă motivarea hotărârilor judecătorești accesibilă cititorului obișnuit și să permită puterii judecătorești să impună respectul pe care trebuie să îl inspire într-o societate democratică.

c) Repercusiunile afirmațiilor formulate

8. Instanțele naționale au apreciat că primul mesaj a fost larg difuzat, că a fost preluat de mass-media și că a contribuit la diminuarea încrederii publicului în puterea judecătorească. Aceste constatări factuale, întemeiate pe elemente concrete, justifică deferința Curții. Autoritățile statului au considerat în mod întemeiat că comportamentul reclamantului risca să aducă atingere autorității justiției.

9. Expresia utilizată în al doilea mesaj, accesibilă publicului pe pagina de Facebook a reclamantului, fără restricții de acces, era susceptibilă să banalizeze imaginea puterii judecătorești și să erodeze încrederea publicului în decența acesteia. Instanțele naționale au putut concluziona în mod rezonabil că un asemenea limbaj, utilizat de un judecător a cărui pagină de

Facebook avea zeci de mii de urmăritori, a avut efecte negative asupra prestigiului și legitimității justiției.

d) Severitatea sancțiunii

10. Sancțiunea aplicată — o reducere a salariului cu 5% pentru o perioadă de două luni — se număra printre cele mai puțin severe măsuri disciplinare existente (pct. 43 și 88 din hotărâre). Aceasta nu pune în discuție competența generală sau profesionalismul reclamantului, ci viza exclusiv nerespectarea de către acesta a obligației de rezervă cu ocazia publicării mesajelor litigioase. În opinia noastră, raționamentul Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost suficient de convingător sub acest aspect.

e) Garanțiile procedurale

11. În sfârșit, reclamantul a beneficiat de garanții procedurale adecvate. Astfel cum a confirmat recent Hotărârea *Cotora împotriva României* (nr. 30.745/18, 17 ianuarie 2023), procedura disciplinară desfășurată în fața Secției pentru judecatori în materie disciplinară a CSM, precum și controlul ulterior efectuat de Înalta Curte îndeplinesc cerințele art. 6 din Convenție. Prezența procedurii a urmat traseul procedural descris în Cauza *Cotora* și a oferit garanții echivalente. Argumentele reclamantului au fost examinate în mod corespunzător în lumina jurisprudenței Curții noastre. Nu identificăm niciun indiciu al arbitrarului sau al lipsei de echitate în procedura internă.

În plus, nu suntem convinși de argumentul majorității, potrivit căruia instanțele interne nu ar fi analizat dacă judecățile de valoare formulate de reclamant în primul mesaj aveau o „bază factuală” (pct. 203 din hotărâre). Prezenta cauză se distinge de cauzele de defăimare, întrucât afirmațiile reclamantului constituiau un comentariu de ordin social referitor la o dezbateră majoră existentă în societatea civilă. În acest context nu vedem niciun motiv pentru a contesta abordarea adoptată de Înalta Curte, care nu a tras nicio concluzie negativă din faptul că reclamantul nu a putut demonstra temeinicia afirmațiilor sale și care a subliniat, dimpotrivă, că acesta a pus sub semnul întrebării credibilitatea instituțiilor statului și a făcut aluzie la soluția inadecvată reprezentată de ieșirea armatei în stradă (pct. 37 și 38 din hotărâre).

12. Combinând cele cinci criterii, nu vedem niciun motiv pentru a contesta concluzia instanțelor naționale potrivit căreia cele două intervenții publice ale reclamantului au depășit în mod clar limitele rezervei care se impune magistraților atunci când participă la o dezbateră publică privind chestiuni sensibile din punct de vedere politic sau instituțional. În opinia noastră, autoritățile interne au rămas pe deplin în limitele marjei lor de apreciere și au reușit să asigure un just echilibru între libertatea de exprimare a reclamantului și necesitatea fundamentală de a proteja autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. În plus, reiese din jurisprudența noastră constantă că autoritățile unui stat sunt cele mai în măsură să aprecieze sensul, tonul și impactul social al declarațiilor făcute în contextul lingvistic, cultural și politic propriu aceluia stat. În absența oricărui indiciu al arbitrarului sau al relei-credințe, nu revine unei instanțe internaționale sarcina de a repune în discuție această apreciere — cu atât mai mult atunci când judecătorii respectivi nu vorbesc limba în care au fost formulate afirmațiile și nu pot deci evalua nuanțele, conotațiile sau rezonanța lor în spațiul public intern. Reținerea judiciară nu reprezintă o slăbiciune în asemenea circumstanțe; ea constituie o manifestare nu numai a respectului pentru principiul subsidiarității, ci și a limitelor competenței noastre instituționale.

13. Judecătorii au obligația de a da dovadă de moderație și prudență atunci când participă la dezbateri publice. Această obligație este valabilă și pentru membrii Curții noastre (pct. 66 din hotărâre). Compensația consacrată pentru această reținere este oferită de protecția juridică sporită pe care Convenția o acordă funcțiilor judiciare. Ne temem că, dând dreptate unor judecatori care acționează ca influenceri obișnuiți, în locul confirmării faptului că magistrații sunt mesageri ai prudenței și moderației într-o lume din ce în ce mai polarizată, prezenta hotărâre ar putea fi interpretată ca infirmând importantul principiu al obligației de rezervă a judecătorilor și ca sugerând că, de acum înainte, orice măsură de precauție specială pe care un judecător o va lua în utilizarea rețelelor de socializare va constitui mai degrabă excepția, și nu regula.

★

RECTIFICĂRI

În cuprinsul anexei 7/03 la Legea bugetului de stat pe anul 2026 nr. 43/2026, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 242 și 242 bis din 27 martie 2026, la nr. crt. 769, 770, 772, 778, 781, 782, 787, 788, 791, 795, 797, 804, 805, 806, 809, 817, 820, 821, 824, 830, 832, 836, 837, 839, 842, 845, 846, 847, 851, 852, 855, 857, 859 și 860 se face următoarea rectificare:

— în coloana 4 „Suma 2026 — MII LEI —”, în loc de: „44,12” se va citi: „44,117”.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

